

Váci remete – Vác's hermit (Photo: P. Hellyer)

A central issue...is the struggle of the individual against the challenge imposed upon him by society... 9

...kedvességével, mosolygós arcával és kikezdetlen humorával valóban az egész nemzet Arpi bácsija lett... 10-11

...mindenképpen érdemes írásaikat is elolvasni azoknak, akik nemcsak a hadtörténet, hanem a magyar irodalom, a kultúra a tudomány iránt érdeklődnek... 4-5

.... eminent Hungarian writers, artists and scientists, who all also fought for their country... 6-7

Képes Ajánló

OFFERINGS PICTURED

depict some of the articles to choose from in this issue

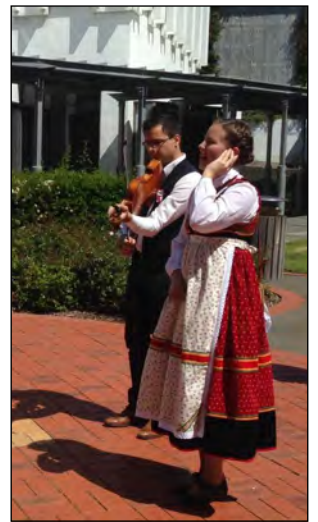

This is my favourite view in all of Vác...

20-21

He used to joke that he felt he'd been "neutralised", not naturalised... 22-23

Elérzékenyülve búcsúztunk el... 37

*Jelentős történelmi események színhelye... 32, 34
Tokaj – home of the world-famous wine district... 33*

*A népvándorlás lassú víz, amely kitarító sodrással mossa el a partot... 16-17
Mass migration is like a slow and steady current of water which washes away the shore... 18-19*

Puskásék generációja valami olyasmit vitt véghez, amire úgy néz mindenki, hogy az volt akkor a csoda... 24-25

A huszonegyedik órában

A minap mesélte nekem egy kolléga, hogy a néhány hónapja kilencvenhárom évesen elhunyt édesanyja az élete végéig önkéntesként kisegített a Te Papa Nemzeti Múzeumnál. A halála előtt egy önkénteseket elismerő rendezvényen megjegyezte, hogy nem nagy dolog hetenként két órát feláldozni, még neki sem, aki öregebb, mint legtöbb tárgy a múzeumban, s hozzátette, hogy egyszerűen nem érti, miért van az, hogy manapság jóformán csupán nyugdíjas korúak

áldoznak fel az idejükből ilyesmire... Különleges egy asszony lehetett, és milyen igaz a megfigyelése!

Amikor regenerálni próbáltuk az Európai Fórumot nemrég Wellingtonban, akkor kiderült, hogy mindegyik képviselt európai országnak a közössége ugyanattól a panasztól szenved: távol maradnak a fiatalok. A Wellingtonban lévő európai közösségek körében azt hallom, legtöbb gyengélkedik, és van, amelyik teljesen összeomlott.

A saját körünkben is megfigyelhetjük: ahol még létezik magyar klub, ott a vezetőség tagjai közül fiatalot nemigen találni. És sajnos a rendezvényekre is kevesen mennek el. Mondjuk ez nem újdonság, erről már vagy húsz évvel ezelőtt is beszélgettünk, de ahogy múlnak az évek, egyre kiélezettebb a helyzet. Tulajdonképpen nem is az a baj, hogy nincsenek fiatalok, mert ha az eredeti emigráció többsége nincs is már köztünk, az elmúlt húsz-huszonöt évben idetelepedett „új magyarok” száma meghaladja a kétezret. A közösségnek elvileg lenne tehát utánpótlása, csak éppen nem csatlakoznak a szervezetek által rendezett eseményekhez, vagy munkájához.

Ezért fontos a magyar kormány Kőrösi Csoma Sándor Program kezdeményezése. A 2011-ben alakított Magyar Diaszpóra Tanács a világon szétszórtságban élő magyarság szervezetek közös fóruma, amely a diaszpórában élők sajátos igényeit és érdekeit igyekszik szem előtt tartani, annak önálló hangot adni. A magyar szervezetek vezetői megfogalmazták, hogy mi az, ami leginkább szolgálja a magyarság megtartását, és így született meg a Kőrösi Csoma Sándor Program gondolata. A programnak az első évében már akkora sikere volt, hogy az eredeti ötven ösztöndíjas számát a következő (2014.) évben százra emelték.

Új-Zélandról könnyű elfeledkezni, de mióta felhívtuk Budapest figyelmét arra, hogy itt is létezik veszélyezett diaszpóra, azóta bennünket is belevonnak, s tavaly először mi is részesültünk a programban. Július végén érkezett két ösztöndíjas hozzánk Wellingtonba hat hónapra, és mentoruk irányításával igyekeztek hozzájárulni az itteni magyarság megerősítéséhez. Semjén Zsolt nemzetpolitikáért felelős miniszterelnök-helyettes megfogalmazása szerint a kiküldött fiataloknak az a feladata, hogy „a gyökerében emigráns szervezetekből olyan magyar szervezeteket hozzanak létre, amelyekben a kint élők, és azok is, akik pár évre tanulni, dolgozni mennek, egyfajta ‘otthonra’ lelhetnek”.

Az ide érkező ösztöndíjasok rögtön nekiestek a kihívásnak, és kialakult egy gazdag program, ami elsősorban az „utánpótlást” célozta. Heti rendszerességgel tartottak tánc- és kézműves foglalkozásokat gyerekeknek, babaprogramot az egészen kicsiknek, és táncpróbát a felnőtteknek. Iskolai szünetekben pedig igen sikeres napközi táborokat tartottak a gyerekeknek.

Hogy hányan vették igénybe az egyedi lehetőségeket, az megint más kérdés. Az ötven valahány gyermeknek, azaz a harminkét értesített családnak kicsit több mint fele vett részt egyik-másik programban. Hogy a többiek miért nem ragadták meg az alkalmat, azt nem tudom, de bizonyára mindenkinél prioritás kérdése. Aki rendszeresen elhozta a gyermekét, az egyértelműen fontosnak tartja a gyökereket továbbadását.

A Kőrösi Csoma Sándor Program célkitűzésének elérése, a diaszpóra magyarságának megtartásának lehetővé tétele, jó kezdetet kapott Új-Zélandban. Legtöbb diaszpóra szempontjából – a miénkéből is – az utolsó pillanatban történik. Azonban a lényeg az, hogy történik, s talán ezen keresztül újra fontossá válhat a mai fiataloknak a közösség építése.

Még az sem kizárt, hogy pont mi leszünk azok, akik jó példánkkal utat mutathatunk a többi európai közösségnek!

Szentirmay Klára

In the Eleventh Hour

A colleague was telling me the other day about his recently deceased 93 year-old mother, who helped out as a volunteer at the Te Papa National Museum until the end of her life. At an event recognising volunteers shortly before her death, she said that it isn't a big deal to sacrifice a couple of hours a week to volunteer, even for someone like her, who is older than most things in the museum and that it is beyond her why it is that these days those who sacrifice their time for this sort of thing are almost exclusively retired people... She sounds like quite some woman, and her observation was spot on!

When we recently tried to resurrect the European Forum in Wellington, it soon became apparent that all the represented European communities are agonising over the same complaint: young people don't participate. It appears most of the European communities in Wellington are suffering and there are even some that have entirely collapsed.

We can observe the same in our own communities – there are no young among the committee members of the various Hungarian clubs. And few of the young attend events organised on the community's behalf. It's true, this isn't anything new – we were already talking about it twenty years ago, but with every passing year the situation is becoming steadily grimmer. The thing is it's not that there aren't any young people around. While it's a fact that many of the original émigrés are no longer among us, more than 2,000 “new Hungarians” have settled in New Zealand in the last 20-25 years. So in theory our communities can be regenerated, it's just that few new Hungarians participate in the work of the community or in their events.

That is why the Hungarian government's Kőrösi Csoma Sándor Programme initiative is so important. The Magyar Diaszpóra Tanács (Hungarian Diaspora Council), which was formed in 2011, is a forum for the organisations of Hungarians spread throughout the world, which strives to highlight the distinctive needs of the Diaspora and to provide a voice for them. When it was set up, the leaders of invited Hungarian organisations identified what they thought would help most in the preservation of Hungarianness and that is what led to the concept of the Kőrösi Csoma Sándor Programme. The programme was so successful in its first year that in the next year (2014), the number of Diaspora interns was raised from fifty to a hundred.

Given our relative size and the distance from the old homeland, we are prone to being forgotten about in New Zealand, but since drawing their attention to the fact that there is an endangered Diaspora here too, we are also included now, and for the first time last year we too benefitted from the programme. Two interns arrived in Wellington for 6 months at the end of July, and with the guidance of their mentor, they strove to work towards strengthening the local Hungarian community. In Deputy Prime Minister Zsolt Semjén's words, the task of interns sent abroad is to “bring about such Hungarian organisations from the existing largely emigrant organisations in which those who live there [ie local Hungarians], including those who are there for a couple of years to work or study, find a home of sorts”.

The interns set to the challenge in Wellington immediately and a rich programme primarily targeting “regeneration” was implemented. They held weekly folkdance and craft sessions for children, gatherings for babies and toddlers and folkdance for adults, as well as holiday camps for children.

The numbers taking advantage of these new programmes did leave me pondering... Just over half the fifty or so children, half that is of the 32 families on the contact list, participated. Why the others didn't make the most of the opportunity probably comes down to priorities. What was clear was that those who brought their children along regularly embrace the concept of passing on their roots.

Achieving the purpose of the Kőrösi Csoma Sándor Programme, to enable the preservation of Hungarianness in the Diaspora, secured a good start in New Zealand. From many Diasporas point of view – including ours – it is happening very much in the eleventh hour. Nonetheless the important thing is that it is happening, and perhaps it is through these efforts that building the community will once again become important to today's youth.

You just never know, maybe ours will be the example leading the way for other European communities...

Klára Szentirmay

m

-

k

Tollforgató és kardforgató magyarok

– Barta Tamás

Barta Tamás történész, PhD-hallgató a budapesti Eötvös Loránd Tudományegyetem Kelet-Európa Története Tanszékén. Főként a lengyel-magyar kapcsolatokkal foglalkozik. Barta Léka Tamás néven költő. Több néptáncgyűttes tagja.

Mostani cikkünkben hét magyar író, irodalmárt, művészt és tudóst mutatunk be, akik életük bizonyos szakaszában fegyverrel is próbálták szolgálni hazájukat, és adott helyzetben katonaként, hadvezérként is megállták a helyüket. Azonban hangsúlyozzuk, hogy mindenképpen érdemes írásaikat is elolvasni azoknak, akik nemcsak a hadtörténet, hanem a magyar irodalom, a kultúra a tudomány iránt érdeklődnek.

1. Balassi Bálint (1554-1594)

Balassi más néven Balassa Bálint a magyar reneszánsz egyik legnagyobb költője volt, aki manapság leginkább gyönyörű szerelmes verseiről ismert, de vallásos („Istenes”) verseket és katonadalt is sokat írt. Emellett kitért a törökök

elleni végvári harcokban is, mint portyázó lovastiszt. Az ő esetében azért feltehetnénk a kérdést: katona volt ő, aki írogatott, vagy író, aki katonáskodott? Valójában az akkori magyar nemeseknél, főként a főnemeseknél a kettő nem vált élesen szét: a katonáskodást a helyzet (az ország török megszállása) hozta, a verselgetés meg a reneszánsz korszakból következett. Verset írni akkoriban önmagában is menő dolognak számított, mint éppen Balassi Bálint

példája mutatja, a női szívek meghódítására is kiváló eszköz volt ez. Ami egyébként érdekes, hogy a sok nyelven beszélő Balassi még a török hadifoglyoktól is gyűjtött énekeket, amiket sokszor le is fordított, vagy legalábbis felhasználta a maga dalaihoz. Ismert az is, hogy csatában szerzett halálos sebet: ágyúgolyó repeszdarabjai sebeztek meg, mikor Esztergom várát próbálta visszazerezni a törököktől az úgynevezett tizenöt éves háborúban (ez 1591-1606-ig tartott).

2. Batthyány Boldizsár (1535-1590)

Ő is egy művelt, reneszánsz főúr, hasonló Balassi Bálinthoz, csak egy „kissé konszolidáltabb” figura, mint a botányairól is ismert Balassi. Batthyány botanikával foglalkozott legszívesebben, de emellett egy csomó minden mással is, és emellett hét nyelven tudott. (A magyart és a horvátot otthonról, a családból hozta; latinul, mint nemes magától értetődően megtanult, mint dunántúli nemesnek természetesen jött a német is, de a spanyolt, az olaszt és a franciát már nyugat-európai utazásai során sajátította el.) De nem annyira tudós íróként, mint inkább tudományszervező mecénásként híresült el. Elég sokfelé járt a világban és utazásai során egy hatalmas könyvtárat gyűjtött össze. Úgy tűnik, egy széles látókörű, rendszerező elméjű, és a korhoz képest toleráns ember volt. Katonaként dunántúli főkapitány is volt egy darabig, és sikerrel vívta a végvári harcokat a törökök ellen. Úgy tűnik a tudomány alapvetően jobban érdekelte, de ha kellett, a harcmezőn is helytállt. (Életét Sumonyi Zoltán regénytrilógiájában írta meg: *A pelikán vére; A diadal íze; Az oroszlán torka*)

3. Görgey Artúr (1818-1916)

Még Magyarországon is kevesen tudják, hogy az 1848-1849-es magyar szabadságharc egyik katonai fővezére tudós vegyészként is nagyot alkotott (és talán még nagyobbat is alkothatott

volna, ha szerencsésebben alakul az élete). A tudomány a kezdetektől érdekelte, de a szülei katonai pályára szánták. Az ausztriai Tullnban utáztisztnek tanult, majd később szolgált a gyalogságnál, a huszároknál és a bécsi udvar Magyar Nemesei Testőrségénél is. (Vagyis elég sok fegyverem működését jól megismerte.) 1845-ben aztán úgy döntött, leszerel, és mégis inkább tudós lesz.

A prágai Károly Egyetemen kezdett kémiai tanulni, és tanárai szerint nagy vegyész karrier várhatott rá. A kókuszdíóolaj zsírsavairól írott

dolgozatára felfigyelt a tudományos közvélemény. Görgey az egyetem elvégzése után, mikor hazatért Magyarországra, eredetileg egyetemi kémia tanár szeretett volna lenni. Közben azonban a Magyarországot fenyegető háború előestéjén, 1848 nyarán a magyar kormány szervezni kezdte a Nemzetőrséget (ami a Rendőrség korabeli megfelelője volt), majd a Honvédséget is, és ebben számítottak a katonaviselt Görgey tapasztalatára. (Ő egyébként ekkor a nevét is másképpen kezdte írni: Görgeinek. A korabeli közfelfogás szerint ugyanis a név végi „y” a nemesi származás jelzője volt, és nevének másfajta írásával többen azt kívánták jelezni, hogy az emberek közötti egyenlőség hívei. Jókay Mór is ekkor változtatta a nevét Jókaira.) Mint tapasztalt vegyésznek, Görgeinek először a lőszergyártást kellett volna irányítania, de mivel hamar kiderült, hogy remek stratégia, és nagyobb seregek vezetésével is elboldogul, ezért végül is operatív hadvezetési feladatokat bíztak rá. Ami pedig ezután történt, az viszonylag ismert történet.

Tulajdonképpen szomorú dolog, hogy a szabadságharc veresége nemcsak katonai, hanem tudományos pályáját is félbevágta. Mivel Görgei 1849 augusztusában (lőszer hiányában) letette a fegyvert az osztrákok segítségére érkező orosz csapatok előtt, a szabadságharc bűnbakja lett belőle. (Különösen, hogy az orosz-osztrák megállapodás értelmében őt se börtönbe nem zárták, se ki nem végezték, ellentétben például legjobb barátjával, Damjanich Jánossal.) Így

Magyarországon sem kaphatott képességeinek megfelelő egyetemi tanári állást. Hosszú élete hátralevő részében főleg a birtokai jövedelméből élt, szerényen, visszavonultan.

4. **Petőfi Sándor (1823-1849)**

Az ő története elég ismert. Költőként verseit mindenki ismeri, és mindenki tudja róla, hogy ő a forradalom és a szabadságharc költője. Azt is tudjuk, hogy József Bem tábornok segédtisztje volt az erdélyi hadseregben, előbb századosként, majd őrnagyként, és általában futári feladatokat teljesített, ami azért elég felelősségteljes munka. Valószínű, hogy a segesvári csatában (1849. július 31-én) lelta a halálát is. Legalábbis egy osztrák császári tiszt, August Heydte állította később, hogy a csatatéren megtalálta egy civil ruhás férfi holttestét, akinek halálát a kozák lovasok lándzsaszúrása okozta. Heydte leírása ráillik Petőfira, különösen, hogy hozzátette, hogy a holttest mellett sok szanaszét szórt magyar kitüntetés talált, márpedig ismert dolog volt, hogy Bem tábornok általában Petőfira bízta a kiosztásra váró kitüntetések őrzését.

Ezzel szemben azok, akik azt állítják, hogy Petőfi hadifogságban halt meg Oroszországban, eddig nem nagyon tudtak semmi elfogadható bizonyítékot felmutatni, mivel sehol nincs nyoma, hogy az orosz csapatok az 1849-ben fogságba ejtett magyarokat magukkal vitték volna. A jelek szerint mindenkit átadtak az osztrákoknak, Petőfi pedig nem volt köztük.

5. **Vasvári Pál (1826-1849)**

(Eredeti neve Fejér Pál, a Vasvári nevet, városa, Tiszavasvári tiszteletére vette fel.) Ő is a Márciusi Ifjak egyik vezetője volt, és barátjához, Petőfi Sándorhoz hasonlóan rövid, de intenzív életet élt. (Korai halálához képest neki is meglepően sok írása van.) De míg Petőfi egy érzelmi alapon működő költő volt, addig Vasvári (bár egy időben ő is próbálkozott versírással is) egy átgondoltabb ideológus. Vagyis sokkal pontosabban meg tudta fogalmazni, hogy

miért harcol, mint Petőfi. Ezért is érdemes emlékezni rá. Foglalkozására nézve történelemtanár volt, és a magyar történelemtudomány egyik legnagyobb és legteljesebb teoretikusa. Írásai e tárgyban nemcsak okosak, hanem szépek, kimunkáltak is, és nem mellőzik a költőiséget. Társadalmilag is eléggé izgalmas elképzelései voltak, tisztában volt vele, hogy nem elég az ország függetlenségéért harcolni, hanem a népért is tenni kell.

Katonai karrierje érdekesen alakult: a forradalom után engedélyezték neki, hogy hadtörténeti előadásokat tartson a Pesti Egyetemen, és később kilátásba helyezték, hogy ha majd lesz a független Magyarországnak is saját hadiakadémiája, ott is taníthat történelmet. De a szabadságharc idején ő is konkrétan akart cselekedni: partizán-(lövész- vagy vadász-) csapatot szervezett részben egyetemistákból, részben bihari parasztokból, akikkel a legveszélyesebb feladatokra készült. A 600 fős egység neve Rákóczi-szabadsapat lett. Egyenruhájuk is egyedi volt: zöld kabátot kaptak (a honvédek ugyanis akkoriban barna, a nemzetőrök kék kabátot viseltek). Kissé lassan haladt a felfegyverzésük, ezért csak 1849 tavaszán kerültek a frontra. Ekkor Erdélybe, a román felkelők ellen küldték őket, ami Vasvárinak nem igazán volt inyére, hiszen ő mindig a nemzetiségek közötti megbékélést hirdette. Reménykedett, hogy az erdélyi románokat is a magyarok oldalára lehet állítani a császáriak elleni harcban. Addig is a szabadsapat elsődleges feladatának a magyar civil lakosság védelmét tekintette a román felkelőktől, de azon igyekezett, hogy a magyarok kegyetlenkedéseit is megakadályozza az ártatlan román civilek ellen. Végül 1849 júliusában a Gyalui-havasokban egy hegyi akcióban halt meg számos emberével együtt, hősiessen harcolva, pár héttel korábban, mint Petőfi Sándor. (És nagyon kevéssel azelőtt, hogy Avram Iancu, a román felkelők vezetője bejelentette, hogy hajlandó békét kötni a magyarokkal, és az osztrákok ellen fordulni. Csak már későn.) Ebben a csatában a Rákóczi-szabadsapat hatalmas veszteséget szenvedett, de nem igaz, az a legenda, hogy mindegyiküket lemészárolták volna: sokan ki tudtak törni, és az alakulat a szabadságharc végéig létezett, habár harcba már nem küldték.

6. **Éber Nándor (1825-1885)**

Éber Nándor újságíróból lett hadvezér, ami elég ritka eset. (Gyakoribb, hogy az ember katonából lesz haditudósító-újságíró.) Diplomátának készült eredetileg, és 1848-ban már útnak is indult Isztambulba, hogy a Habsburg Monarchia követségének titkára legyen, de a pesti forradalom hírére, mint jó magyar hazafi visszafordult, és felajánlotta szolgálatait a magyar kormánynak. Az Országos Honvédelmi Bizottmányban, majd a Külügyminisztériumban dolgozott, és így 1849-ben a vereség után természetesen emigrálnia kellett. Egy darabig Törökországban élt, de közben a londoni Times tudósítójának szegődött el. Többek között a krími háborúról is tudósított, majd az 1859-es francia-

osztrák háborúról.

1860-ban, mikor Giuseppe Garibaldi emberei, a vörös-ingesek élén partra szállt Szicíliában, hogy a francia befolyás alatt álló nápolyi és szicíliai királyt legyőzze, és megteremtse a lehetőséget Olaszország egyesítésére, a Times éppen Éber Nándort küldte a helyszínrre tudósítóként. Éber meglepve látta, hogy magyarok (1849-es harcosok) is vannak Garibaldi csapatában: Türr István, Teleki Sándor és Tüköry Lajos. Valószínűleg ők kezdték Éber Nándort is győzködni, hogy tartson velük. A magyar újságíró sokáig hezitált, hogy maradjon távolságtartó tudósító vagy beálljon harcolni (hiszen szimpatizált az ügygel), vagy próbálja mindkettőt egyszerre csinálni, és ezzel megvezetni a főnökeit a Timesnál. Nagy volt a kísértés, hogy ezt a harmadikat válassza, de végül úgy érezte korrektnek, ha lemond a tudósítói állásról. Így teljes állásban Garibaldi parancsnoka lett. Garibaldinak annyira szimpatikus volt a lelkes magyar író, hogy rögtön egy egész dandár vezetését bízta rá. (Az időközben elesett Tüköry Lajos helyére nevezte ki Ébert.) És Éber Nándor jól megállta a helyét katonai vezetőként is. Végigharcolta a vörös-ingesek 1860-as nagy hadjáratát a királypárti nápolyiak ellen, ott volt Nápoly elfoglalásánál is. Aztán a közben megalakult Itáliai Magyar Légiónak tisztje lett, de mikor nyilvánvaló lett, hogy az kikerül Garibaldi ellenőrzése alól, és csak Viktor Emánuel piemonti király céljait fogja szolgálni, és nem mehet Magyarország felszabadítására, Éber kilépett, és visszatért a Timeshoz. Mint háborús hős még nagyobb sztárújságíró lett.

A kiegyezés után hazatért Magyarországra, és mint Andrassy Gyula miniszterelnök (később: külügyminiszter) külügyi szakértő segítőtje dolgozott tovább. Szabad estéin imádott színházba járni. Balesetben halt meg: 60 évesen egy ház második emeletéről lefelé sétálva megszédült, átesett a lépcső korlátján, és lezuhant.

7. **Gérecz Attila (1929-1956)**

Ő az 1956-os forradalom és szabadságharc egyik résztvevője.

Vasestergályosnak tanult, amellel öttusázó, egy időben válogatott kerettag volt. 1950-ben a Rákosi-diktatúra alatt börtönbe zárták, nem tudni miért, de hát

akkoriban bármiért becsukhatták az embert. Az 1954-es nagy kegyelmi hullám idején sem engedték ki, mert egyszer megpróbált megszökni. Közben viszont a börtönben verseket kezdett írni, és kiváló költővé ért. De a verseiben általában nincs semmi közéleti témájú, azok egyszerűen csak szépek. 1956. október 30-án Attila végre kiszabadult a börtönből, és beállt a harcoló felkelők közé. Két szovjet tankot is kilőtt, de aztán egy géppisztolyosorozat végzett vele. Így hát összességében nem mondhatjuk, hogy a forradalom és szabadságharc költője volt olyan értelemben, mint Petőfi. Inkább azt mondhatjuk, hogy egy költő, aki részt vett az 1956-os eseményekben. Nevét ma Magyarországon egy irodalmi díj is őrzi, amit fiatal, tehetséges költők kaphatnak meg. ■

Pen-wielding and Sword-wielding Hungarians

Tamás Barta is a historian currently doing a PhD in East European history at Eötvös Loránd University in Budapest. The article below is based on his article “Pen-wielding and Sword-wielding Hungarians”, in which he looks at seven eminent Hungarian writers, artists and scientists, who all also fought for their country.

1. **Bálint Balassi (1554–1594)**

Balassi was a sword-wielding renaissance lyric poet and regarded as a Hungarian in the deepest sense of the word, the first to write the words “my sweet homeland” in reference to Hungary, a phrase which became a renowned canon of patriotism in Hungarian literature throughout the centuries that followed. Born into one of the wealthiest and most powerful noble families of the country, with strong ties to the Habsburg court, Balassi was educated by the Protestant reformer, Péter Bornemisza, and was already writing remarkable verse at a very young age. He lived an adventurous life, fighting against the Turks and against his own relatives, who sought to despoil him of his heritage. At first his poetry was conventional, but his powerful personality soon found original expression. He wrote vividly about the beauties of the countryside and the rough pleasures of warfare, and his love poems show genuine feeling. Balassi was the inventor of a stanza form that was copied by later poets. His conversion to Roman Catholicism in his thirties led to religious poetry in which he exhibited strong spirituality. He died of wounds received during the siege of Esztergom at age 39.

2. **Boldizsár Batthyány (1535–1590)**

In the sixteenth century a new type of practitioner emerged in Europe: the aristocrat who not only supported creative activities, but was personally involved in the projects he financed. The courts of noblemen and other wealthy individuals were transformed into new sites of knowledge production where medicinal waters were distilled, exotic plants cultivated, and alchemical experiments pursued. This new fascination with nature, and the wish to explore and exploit its explicit and hidden mechanisms, was an intellectual trend that spread all over Europe, reaching even the easternmost parts of the Habsburg Monarchy. Batthyány was a powerful aristocrat and formidable warrior, as well as a passionate devotee of natural philosophy, who spoke seven languages. His Western Hungarian court was the focal point of an intellectual network which comprised scholars such as the renowned botanist Carolus Clusius, physicians, book dealers, and fellow aristocrats from Central Europe, and he used his connections to exchange objects and

information. Batthyány’s biography, his extensive correspondence and collection of books on natural philosophy, especially alchemy, Paracelsian medicine and botany, reveal that wealth, mobility and intellectual curiosity allowed him to share the enthusiasms of his Western European counterparts, and make the “muses speak” even among arms.

3. **Artúr Görgey (1818–1916)**

Not many know that Hungarian army officer Görgey, who became famous for his role in the War of Independence of 1848–49, was a learned chemist. Görgey served as a youth in the Austrian army but left to study chemistry. Later, when Hungarian patriots raised a national army in 1848, he joined it and soon won a reputation for valour and leadership. After commanding a corps in the attempt to relieve Vienna on 30 October 1848, he was placed in command of the Hungarian forces on the upper Danube River. Austrian armies invaded Hungary in December, but Görgey, recognizing the vulnerability of his troops, withdrew and refused to defend Budapest. The tension that decision created between him and the nationalist leader, Lajos Kossuth, increased when on 5 January 1849 Görgey issued an order to his troops that seemed in defiance of the authority of the committee of national defence. Later, however, his spring offensive proved brilliant nearly driving the Austrians from Hungary.

After Hungary’s declaration of independence (14 April 1849), Görgey agreed to merge his command with the post of minister of defence, although his disapproval of the dethronement of the Habsburgs was no secret. He refused suggestions to move his armies to the western frontier, proclaim himself military dictator, and make peace with the Austrians before the expected Russian invasion occurred. Instead Görgey fought on with great skill and courage against increasing odds. On 11 August, however, with Hungary’s situation hopeless, Kossuth abdicated as governor in favour of Görgey, who capitulated to the Russians at Világos two days later. Only the personal intervention of the Russian emperor, Nicholas I, spared Görgey from execution. Interned in Klagenfurt, Austria, he was allowed to return to Hungary in 1867. Accusations of treason against him brought by Kossuth and his followers were proven false by documents published in 1918. Although Görgey viewed many actions of Hungarian extremists as foolish and wrong, he sacrificed his own feelings to what he regarded as the higher interest. Görgey defended his own actions in *Mein Leben und Wirken in Ungarn, 1848–1849* (“My Life and Work in Hungary, 1848–1849”) published in 1852 and *Was*

verdanken wir der Revolution? (“What Do We Owe to the Revolution?”), an anonymous paper published in 1875.

4. **Sándor Petőfi (1823–1849)**

Petőfi’s story is relatively well-known – he was one of Hungary’s greatest poets and a revolutionary who symbolized the Hungarian desire for freedom. He played a leading role in the literary life of the period preceding the outbreak of the 1848–49 Revolution. A fervent partisan of the French Revolution, he castigated the social conditions of his country, attacking the privileges of the nobles and the monarchy. Politically he was an extreme radical and an inspired agitator, but he lacked experience and failed to obtain a seat in the Diet. His poems glowed with political passion, and one of them, *Talpra Magyar!* (“Rise, Hungarian”), written on the eve of the revolution, became its anthem. During the revolution he became the aide-de-camp of General Jozef Bem, then head of the Transylvanian Army, who had great affection for the somewhat unsoldierly but enthusiastic poet. Petőfi disappeared during the Battle of Segesvár on 31 July 1849 and was assumed to have died in the fighting, though his body was never discovered.

(Later claims that Petőfi had been taken prisoner and sent to Siberia were subsequently discredited.)

5. **Pál Vasvári (1826–1849)**

Vasvári was one of the radical youths like poet Sándor Petőfi and novel-writer Mór Jókai, who sparked the revolution in the Pilvax Coffeehouse on 15 March 1848. Like Petőfi, the philosopher and historian was also proactive on the battlefield and met an even earlier death in the Muntii Gilaului mountains of Transylvania in July 1849.

6. **Nándor Éber (1825-1885)**

Éber was a journalist turned general, who prior to the outbreak of the 1848-49 Revolution was training to become a diplomat. At the time the International Legion was created in Italy by Giuseppe Garibaldi in October 1860, *The Times* sent Éber to Sicily as their correspondent. Éber was surprised to find a large contingent of Hungarians there under the leadership of Colonel István Türr. After much hesitation he resigned from *The Times* and joined Garibaldi's forces, where he fought until a change in the hierarchy saw him resign and return to the paper. After the Compromise of 1867 he went back to Hungary and worked as a foreign affairs expert until his accidental death at age 60.

7. **Attila Gérecz (1929-1956)**

As a student of the military, Gérecz was sent in 1945 first to Germany, then to France, where he was captured and was a prisoner of war. He was released and returned to Hungary in October 1946.

Because his family was considered “kulák” (wealthy peasants), he was not able to go to university so he became a lathe operator, and spent his free time swimming, horseback riding, fencing, and shooting. In 1949 he was selected to represent Hungary in Pentathlon. Then in 1950, together with his cadet friends, he was arrested for treason and sentenced to 15 years in prison. He spent the next six years in tortuous conditions in various jails and it was during this time that he began writing poetry. He was freed on 30 October – as many political prisoners were during the 1956 Revolution. On 4 November he joined the freedom fighters on the streets of Budapest and he lost his life a few days later, just before his 27th birthday.

Gérecz's poems were published in Munich from 1957 in the monthly newspaper *Nemzetőr*, edited by Tibor Tollas. In Hungary, his poetry was first published following the fall of communist rule, 35 years after his death. In 2000, he was posthumously awarded the “Balassi Bálint Memorial Sword Award” and on 23 October 2004 the city of his birth, Dunakeszi, bestowed the title of “Honorary Citizen” on him. There is also a biennial Gérecz Attila Award for outstanding new poets who have published their first edition. ■

[Sources: www.balassintezet.hu, www.search.library.utoronto.ca, www.britannica.com, www.xpatloop.com, www.central.gutenberg.org, www.magyarnews.org]

Pilvax Kávéház

The legendary Pilvax Kávéház, that is Pilvax Coffeehouse, opened its doors in 1838, originally under the name of Café Renaissance. Its first owner was Ferenc Privorsky. It started operating as Pilvax in the 1840s, named after its owner at the time, and soon became one of the favourite downtown cafés of Pest youths. This is where the “Young Hungary” and the “Society of Ten” were formed, the latter's most famous member being Sándor Petőfi, who ate breakfast there every morning – often in the company of Pál Vasvári and János Vajda. The radical boys of Pest became increasingly attached to the place and in March 1848 it was there, sitting at one of the Pilvax Coffeehouse tables that they decided on revolution; it was there they composed the 12 points of the 1848 Hungarian Revolutionaries, and it was there that Petőfi recited the Nemzeti

Dal (“National Song”) for the first time. From 15 March 1848 until August of that year the café was affectionately called Revolutionary Hall. After the disappointing failure of the revolution, the coffeehouse was named Café Herengasse, and then after the compromise of 1867 it was renamed Café of Schőja. The original building was torn down in 1911, but another coffeehouse named Pilvax Kávéház was opened in the vicinity soon after. The “Petőfi Society” regularly held meetings there during the revolution of 1956. The new café never became a literary centre, but it is nonetheless a historic attraction in Budapest, even though it is not the actual site where the revolutionary youths shook up the country more than 160 years ago. Today it operates as Pilvax Bistro.

Source: www.funzine.hu

Gérecz Attila:

Kenyéren és vizen

*A mocskos padlón fekszem,
hátram vetem a falnak.
– A fájdalom... lehet-e versem
hatalmad?*

*Próbálgatom Anyám mosolyát.
Lelkére még dalaím szőrném...
Könyveket, mik már nem fagynak át
a formán.*

*Másom sincs, Uram. Beérem
azzal, hogy arcodat viszem;
csak így bírtam még el: kenyéren
és vizen.*

(Márianosztra, Szigorított 1955. dec.)

On Bread and Water

– Attila Gérecz

*I have lain down on the filthy floor,
My head leaning against the wall.
The pain... perhaps stronger
Than my poem?*

*I have been trying to recall the smile of my
mother.
What I would like to do is pour
These poems over her soul,
This sobbing which has already lost its form.*

*Lord, now I own nothing else, and I will go
along
With owning your face.
Because of this only I have been able to endure
it all:*

On bread and water.

– Translated by Robert Bly

Borders

– István Ladányi

*No man, no madness,
though their sad power may prevail
Can possess, conquer my country's heart,
they rise to fall
She is eternal,
long before nation's lines were drawn
When no flags flew, when no armies stood,
my land was born
And you ask me why I love her,
through wars, death and despair
She is the constant, we who don't care
And you wonder will I leave her, but how?
I cross over borders but I'm still there now
How can I leave her? Where would I start?
Let man's petty nations tear themselves apart
My land's only borders lie around my heart.*

– Anthem from the musical *Chess*,
lyrics by **Tim Rice**

Last year the Hungarian Government built a 4-metre high fence along the country's border with Serbia to stop the flow of immigrants from the Middle East and Africa fleeing wars and poverty in their home countries, and seeking a better life within Europe. Naturally, there were different viewpoints about this:

"Hungary is a front country and everything must be done to protect the Hungarian people and Hungary from this uncontrolled and uncontrollable flow of illegal migrants," Zoltán Kovács, a Hungarian Government spokesman was quoted as saying in the UK *Daily Mail*.

"No wall has ever stopped migrations. They are unstoppable," Nikola Kovacevic, from the Belgrade Centre for Human Rights, told *Associated Press*.

Over many weeks in 2015 we saw daily on our screens the woeful tails of refugees escaping the hell-hole of Syria for a better life in Europe. We tut-tutted at the bodies washed up on the shores of Greece and Turkey. We grew angry at the prospect of Jihadi fighters infiltrating the refugees and seemingly getting free-entry passes to commit atrocities in the capitals of Europe.

But hang on; haven't we been here before?

Part of the price paid eleven hundred years ago by the medieval Hungarian kingdom for admission to western Christendom, was that it should defend the eastern and southern borders against "barbarians". Let's leave aside the finer point that the original Magyars themselves were once considered to be just another barbarian tribe, sweeping in from the Asian steppe lands.

In the early 13th century King Béla IV aspired to expand his nation's territory eastward. It was thought that other Magyars still lived well east of the Carpathian Basin – Magyars who had not followed their Conquest period kin. Béla hoped

his expansion plans would link up with these other Magyars and he sent monks in search of them in 1232 and 1235 AD. However, the only information the monks obtained was of the growing Mongol tidal wave moving westwards towards Hungary.

Béla appealed for help to the Pope and the German Emperor saying that the defence of Hungary equalled the defence of Christian Europe. No aid was forthcoming.

Batu Khan led the Mongol golden horde west to conquer the lands that today we know as "Europe". In 1241 AD he inflicted a devastating defeat on Béla's Hungarian army at Muhi. The eastern border was now wide open with little to stop the Mongols flooding into Europe. Batu and his key general Subutai were finalising plans to invade (what we know today as) Austria, Italy, and Germany when the news came of the death of Ögedei, the Great Khan.

*Battle of Muhi Memorial,
Borsod-Abaúj-Zemplén County*

Batu wanted to continue the war but Subutai reminded him of the requirement that all Mongol princes of the blood return to participate in the election of a new Great Khan; indeed, Batu was a contender for the top job! Thus by a stroke of luck was Europe saved from further Mongol "immigrants".

The population and wealth of central Hungary had been substantially reduced as a result of the Mongol invasion. The fear was that they would return and so Béla's focus was on rebuilding the country's defences. This included granting landholdings to great barons and military religious orders, and encouraging immigration by German settlers. Béla also initiated the construction of new fortifications and castles funded both by the great barons and the royal treasury through increased taxation. Fewer people paying more taxes during a period of financial crisis was not very popular.

In some areas Roman ruins were built up again; in others, new castles were built. A key feature of the construction was a large "bailey", or stronghold, enclosed within a system of trenches and walls. The bailey would serve as a sanctuary for the population in the event that the Mongols returned. In this era the Mongols had shown little appetite or aptitude for mounting long castle sieges and preferred to simply bypass castles or burn down wooden fortifications leaving the local population defenceless.

New castles were increasingly built of stone. By Béla's death in 1270 AD, 70 new castles had been completed. As royal power waned after 1270 and the power of the great barons

Hollókő Castle, Nógrád County

strengthened, the building of privately owned castles increased. By 1300 AD there were 150 forts only 30 of which were in the King's possession. Interestingly, the majority of these fortified sites are in the north-western part of Hungary, often in mountainous areas. This reinforces that their primary purpose was not to defend the border per se, but to serve as a sanctuary for the local population, which after the Mongol devastation was now predominantly in the north-western areas of the country.

Boldogkő Castle,
Borsod-Abaúj-Zemplén County

The geographical location of castles in the north tended to follow the line of mountains and rivers. Few castles were located on the Great Hungarian Plain (Alföld) due to the depopulation and its relative lack of suitable defensive geographical features. It wasn't until the fourteenth and fifteenth centuries that greater focus was placed on defending the southern border against the growing Ottoman Turk threat. Various "defence zones" were established and placed under the authority of parties such as the Teutonic Order and the Italian Pipo Scolari to construct a system of fortresses.

Not surprisingly, the Hungarian word for city is *város* which comes from the word *vár* (castle) which was probably originally *váras hely* (place with a castle).

And so today it seems a new "defensive line" is trying to keep out unwanted intruders. It didn't work 700 years ago; can it hope to work today? ■

Árpád Göncz

(10 February 1922 – 6 October 2015)

Árpád Göncz was a writer, translator and playwright, a liberal politician and the first president of post-communist Hungary.

In 1958 a show trial took place in communist Hungary. The accused were István Bibó, a minister in Imre Nagy's last revolutionary coalition government and his friend Árpád Göncz, who died on 6 October 2015, aged 93. Bibó's "crime" was authorship of a memorandum on the possible solution of the "Hungarian question", of how to find a compromise between János Kádár's regime, shored up by Soviet bayonets, and the national self-determination asserted by the 1956 revolution. Göncz's "crime" was to send the Bibó memorandum abroad through diplomatic channels. Both men were found guilty and sentenced to life imprisonment. This was upheld by the appeal court and they remained in jail until an amnesty was declared in 1963.

With the ending of communist rule in Hungary in 1989, Göncz's role in political life was transformed. Free elections were held the following year, and he served for a decade not just as the first president of the independent country, but as the most popular holder of the post to date.

Göncz was born in Budapest, the son of Lajos and Ilona (nee Heimann). During the Second World War he worked for a banking organisation, the Hungarian Land Credit Institute, and studied law at Péter Pázmány University in the city. After graduating, he was enlisted in the army in February 1944, but deserted after the German occupation of Hungary and made contact with the resistance, signing up for the illegal anti-German Tácsicsik brigade of Hungarian students.

In 1945 he joined the Smallholders party, where

until 1948 he edited the newspaper *Nemzedék* (Generation) and worked for its general secretaries, Béla Kovács and Zoltán Tildy. After the communist takeover he worked in several factories as a welder and tube-fitter; in 1951 he managed to secure a post as an agronomist. In 1952 he began studies at the Agricultural University of Gödöllő, but the upheavals that followed prevented him from completing his degree.

Göncz returned to politics in 1956. He took an active part in the debates of a discussion club called the Petőfi Circle. During the Hungarian revolution he joined the Peasant party and worked for the Hungarian Peasant Alliance; it was as a delegate of the Peasant party that Bibó entered Nagy's last cabinet. Göncz was arrested in May 1957. At the ensuing trial, he was found guilty not only of sending Bibó's manuscript abroad, but also of smuggling out of Hungary another manuscript, written by Nagy in 1955, which came to be published in the west as *Imre Nagy on Communism*, and is regarded as the revolutionary prime minister's political testimony.

While imprisoned, Göncz followed the example of the 19th-century Hungarian statesman Lajos Kossuth and taught himself English. This helped him to earn a living as a translator after he regained his freedom. Between 1965 and 1990 he translated more than 100 English and American novels, including works by EL Doctorow, William Faulkner, William Golding, Ernest Hemingway, William Styron, JRR Tolkien and John Updike. His re-entry into politics took place in 1988 as co-founder of the Committee of Historical Justice as well as of the party of Free Democrats, becoming a member of its executive council in 1989. He was also elected president of the Hungarian Writers Association (1989-1990).

Göncz entered the first freely elected Hungarian parliament in May 1990, acting as its speaker and temporary president of the new republic for four months until confirmed in the post the following August. During his presidency he visited many foreign countries, including several visits to Britain, on one of which the Queen held a banquet at Windsor Castle for him and his wife, Mária Zsuzsanna (nee Göntér), whom he had married in 1946. For the first time in the history of such Anglo-Hungarian events, Göncz made his speech in Hungarian, with a printed English translation for the guests.

Göncz was a writer of both fiction and drama. His first novel, *Sarusok* (The Sandalled Ones),

a historical parable, was published in 1974 and adapted for the stage in 1979. In the same volume were published the sombre monodrama *Magyar Médeia* (Hungarian Medeia) and *Rácsok* (Barriers), a play set in an unnamed country of South America, but probably based on Göncz's own prison experiences. Notable among his later works are the surrealistic drama *Pesszimista Komédia* (A Pessimistic Comedy) and a collection of short stories, *Hazaérkezés* (Homecoming and Other Stories, 1991). A central issue both in his fiction and drama is the struggle of the individual against the challenge imposed upon him by society.

His many awards included the Albert Schweitzer prize, the Premio Mediterraneo (both 1991) and the Vision for Europe prize (2000), and the universities that gave him honorary doctorates included Brussels, Bologna, Connecticut, Oxford and New Delhi. After his retirement in 2000 he played no further active part in politics and while his 90th birthday was widely celebrated, in recent years illness compelled him to withdraw from public view.

What impressed people about Göncz was his natural friendliness, openness to criticism and adaptability. Never overrating the importance of his high office, he used his power judiciously, occasionally censuring prime ministers of various parties who were inclined to overstep their remit. His story was told in English by the Korean scholar Dae Soon Kim in *The Transition to Democracy in Hungary: Árpád Göncz and the Post-Communist Presidency* (2013).

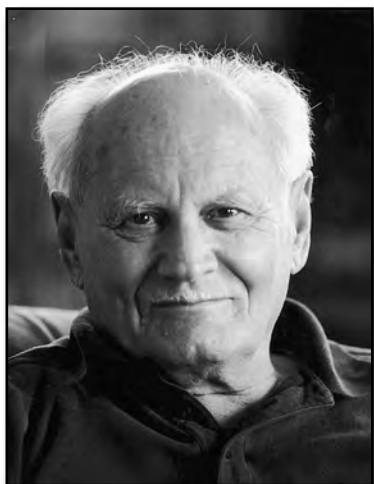
On the several occasions that I met Göncz, both in Britain and in Budapest, he always received me with a ready smile and the handshake of a man who in politics managed to rise above past rancour and bitterness, willing to forgive his former jailers and demagogic, unfair opponents.

He is survived by his wife, two sons and two daughters. ■

George Gomori

Source: www.theguardian.com

Nemcsak Árpi bácsi

Gőncz Árpád hiánya sokunknak nagy, mély fájdalma, hiszen bármennyire is hosszú és tartalmas élete volt, és bármennyire is gazdag életművet hagyott hátra, a belőle áradó szeretettel és őszinte egyenességgel valami olyasmit testesített meg a régi Magyarországon, ami miatt otthonunknak érezhettük a Magyar Köztársaságot, és közösségünknek a magyar nemzetet.

Erről emlékeznek rá legtöbben, de érdemes hozzátenni: Gőncz Árpád egy nagyon sokoldalú személyiség volt, ezért amilyenek köztársasági elnökként megismertük, „Magyarország Árpi bácsijának”, az csak egy jéghegy csúcsa volt. Amellett pedig ott van az író, a társadalmi aktivista, és az egykori harcos is.

Gőncz Árpád 1922. február 10-én született Budapesten. (A család saját elmondása szerint az ország délnyugati részéről, a Muraközéből, a Zrínyiek birtokairól származik, bár nem kizárt, hogy az Abaúj megyei Gönc városához is köze van.) A cserkészmozgalom lelkes tagja volt, kulturális szervező. Mindig is érdeklődött a

paraszti kultúra iránt, és pont ebben az időszakban a cserkészlet ennek kutatásához jó keretet biztosított.

A II. világháború idején joghallgató volt a budapesti Pázmány Péter Tudományegyetemen (a mai ELTE-n). A háború végén őt is behívták, de az alakulatától megszökött, és csatlakozott ellenálló barátaihoz, a Magyar Diákok Szabadságfrontja nevű szervezethez, amely célul tűzte ki a németek és nyilasok elleni fegyveres harcot, és minél több ártatlan ember megmentését. A Magyar Diákok Szabadságfrontja több fegyveres alakulatot is szervezett egyetemistákból: a két legnagyobb a Görgey-zászlóalj és a Táncsics-zászlóalj volt. (Mindkettőben a jövő több nagy magyar tudósa szolgált.) Gőncz Árpád a Táncsics-zászlóaljba került (pl. olyan későbbi híres tudósokkal együtt, mint Klaniczay Tibor és Heckenast Gusztáv történészek vagy Körtvélyes Géza, a tánc-esztéta). Legfontosabb haditettük a vecsési nyilas parancsnokság szétverése és az ott fogvatartottak kiszabadítása volt. Az akció során (melyben az ottani német katonákkal is tűzharcba kerültek) Gőncz Árpád is megsebesült: a combjába kapott egy lövést.

A háború után a Független Kisgazdapárt (FKGP) tagja lett, és bekerült a párt ifjúsági szervezetének, a Független Ifjúsági Szövetségnek (FISz-nek) a vezetőségébe. (Egy jó barátja, Vitányi Iván állította később, hogy maga Árpád mondta neki, hogy a „Független” szóval a pártvezetéstől való függetlenséget is ki akarták fejezni.) Emellett a párt főtitkárának, Kovács Bélának lett a titkára, bár saját bevallása szerint nem igazán szerette ezt a munkát Kovács Béla gyanakvó természete miatt.

1946 utolsó napjaiban és 1947 legelején a Kommunista Párt vezetése egy koncepciót perit indított a Kisgazda Párt több vezetője ellen köztársaság-ellenes szervezkedés vádjával. Ekkor a FISz több vezetőjét is letartóztatta a hírhedt politikai rendőrség, az eredetileg a háborús bűnösök üldözésére szervezett Államvédelmi Osztály. Azonban mivel ekkor még a kommunista vezetésnek nem a FISz teljes szétverése, hanem csak a FKGP egy részének kompromittálása volt a célja, az ifjúsági vezetők közül a másodvonalbelinek ítéleteket elengedték. Köztük volt Gőncz Árpád is, ami később egyébként alaptalan és méltatlan vádaskodásokra is okot adott ellene.

Miután 1947 februárjában Kovács Bélát szovjet katonák rabolták el, Gőncz Árpád is elkerült a FKGP-vezetőség közeléből. A következő években (jogi doktorátussal a zsebében) előbb hegesztőként, majd talajvédelmi szakemberként dolgozott. A közéletbe 1956 októberében tért vissza, a Kisgazdapárt és a Nemzeti Parasztpárt (NPP) között közvetíteni próbáló Parasztszövetség egyik újjászervezőjeként. A szovjet invázió után, mikor már látszott, hogy a magyar fegyveres ellenállás el fog bukni, a híres magyar társadalomfilozófus és jogtudós, Bibó István készített egy tervezetet arról, hogy hogyan lehetne a további vérontás helyett egy új kompromisszumos politikai rendszert bevezetni, amely véget vetne Magyarországon a sztálinista diktatúrának, ugyanakkor nem sértené a Szovjetunió külpolitikai érdekeit sem. Ezt a tervezetet Gőncz Árpád juttatta el Kumara

Menonak, a budapesti indiai követnek, miután kiderült, hogy India vállalná a diplomáciai közvetítést Magyarország és a Szovjetunió között. 1957 nyarán azonban emiatt a tervezet miatt tartóztatták le Bibó István mellett Gőncz Árpádot is, és összeesküvés vádjával mindkettőjüket életfogytiglani börtönbüntetésre ítélték.

Mindkettejüknek szerencsájük volt olyan szempontból, hogy a börtönben is jó társaságba kerültek. Külön kis szellemi műhelyet alkottak, amelyben olyan személyek voltak még benne, mint Litván György, a későbbi híres történész, Donáth Ferenc agrárszakember vagy Mérei Ferenc pszichológus és pedagógiai író. Velük elsősorban fordítói munkát végeztek. Maga Gőncz Árpád is ezalatt az idő alatt tanult meg annyira jól angolul, hogy később ő lett az, aki magyarra fordította John Ronald Tolkien regényét, *A gyűrűk urát*.

A börtönből Gőncz Árpád hat év után, 1963-ban szabadult. Ezt követően főleg fordítóként dolgozott (szakfordításokat és irodalmi fordításokat is kiadott), majd idővel saját írásokkal is jelentkezett. Leghíresebb talán drámái váltak. Például a *Magyar Médeia*, egy nyomasztó melodráma, amely egy házasság tönkremenetelét mutatja be a női fél szemzőgéből. És a *Rácsok*, ami pedig egy nagyon szórakoztató szatíra az emberi hiúságról. Ennek a főszereplője éppen egy politikai fogoly („meghatározatlan időpontban, egy meghatározatlan Elnök, meghatározatlan rendszerű uralma idején”), Emmanuel, aki minden bátor erkölcsi kiállása ellenére időről időre kénytelen szembesülni azzal, hogy az erkölcsösség mennyire relatív dolog. (A situáció azért is vicces, mert megírása idején a szerző még nyilván az illető fogollyal azonosította magát, és nem gondolta, hogy belőle is lesz még elnök; igaz nem diktátor, mint a darab simulékony Elnöke. De ez mégis utólag is külön érdekessé teszi az Elnök és Emmanuel, a két egykori harcostárs darab végi beszélgetését a hatalomról.)

Gőncz Árpád igazán ismert közéleti szereplővé az 1980-as évek második felében vált, mint a demokratikus ellenzék egyik szervezője. Része volt Bibó István műveinek újradíjazásában, a Történelmi Igazságtétel Bizottság létrehozásában, és Nagy Imre valamint mártírtársai (Gimes Miklós, Maléter Pál, Losonczy Géza és Szilágyi József) újratemetésében is. Mindig a megbékélő emlékeztetést hirdette, igyekezett gátat vetni mindenféle bosszúállásnak, és azon igyekezett, hogy az 1989-es rendszerváltás lehetőleg békésen menjen végbe. Szintén 1956-os (börtönt is megjárt) eszmetársaival szervezte meg a Szabad Kezdeményezések Hálózatát, amiből később a Szabad Demokraták Szövetsége nevű párt lett. 1989-ben előbb az Írószövetség elnöke, majd 1990-ben az első szabadon választott Országgyűlés elnöke lett. Végül a két legnagyobb parlamenti párt, a Magyar Demokrata Fórum (MDF) (a kormánypárt) és a Szabad Demokraták Szövetsége (SzDSz) megállapodásának köszönhetően lehetett államfő. (A megállapodás értelmében a köztársasági elnököt az Országgyűlés választotta.) Megválasztásakor kilépett a pártjából, mivel pártérdeken felül az egész nemzet reprezentánsa kívánt lenni. Tíz évig volt Magyarország elnöke, és ezalatt

kedvességével, mosolygós arcával és kikezdetlen humorával valóban az egész nemzet Árpi bácsija lett. (Amellett, hogy az ő hivatali ideje sem volt mentes a konfliktusoktól; régi barátjával, ifj. Antall József miniszterelnökkel is számos vitája volt.)

Elnökként része volt a Visegrádi Országok (Csehszlovákia, Lengyelország, Magyarország) együttműködésének létrehozásában. (Érdekes egybeesés, hogy mindhárom országban ekkor, az 1989-es rendszerváltást követően egy-egy korábban börtönt is megjárt ellenzéki vezető lett a köztársasági elnök, akik közül mindhárman az országuk egyik legendás alapítójának nevét viselték keresztnevként: Václav Havel, Lech Wałęsa és Göncz Árpád.) Hivatali ideje lejártával visszatért írói és fordítói tevékenységéhez.

Magáról egyébként ezt mondta 1985-ben:

„Ha lesz valamikor öt perc, politikai öt perc Magyarországon, amikor egy formálódó időszakban szükség lesz olyan emberre, aki kommunistával és népivel egyaránt szót tud érteni, és akinek a lapja tiszta, ha kellek, én ott leszek, ha nem kellek, akkor nem.”

Pár évvel később pedig így vallott az elnökségről, mint feladatról:

„Úgy éreztem, hogy amit eddig összeszedtem az életben, pontosan erre tesz alkalmassá engem. Nem többre és nem kevesebbre. Ami kétségtelenül kevesebb, mint egy miniszterelnöki tiszt, mert az embernek a hatásköre kisebb. Ugyanakkor van valami lehetőség a pszichikai ráhatásra, amire viszont alkalmasnak éreztem magam. De nem vagyok annyira elfogult, hogy ne vizsgáltam volna meg önmagamban, hogy mi mindennel kerülhetek szembe. (...)De azt is éreztem, hogy az élményekkel való feltöltődés időszaka következik ismét.”

Göncz Árpád magát mindig egy köztes, közvetítő figurának tartotta, aki arra a feladatra született, hogy összekötötést teremtsen egymástól különböző nyelvek, pártok, eszmék, irányzatok között. Ennek szellemében cselekedett az Írószövetségben, az Országgyűlésben és az ország élén is. A politikát mindig a tárgyalás művészetének és nem harcnak fogta fel. Talán éppen ez az, ami miatt utólag sokan értetlenül tekintenek a személyére, de éppen ez az is, ami miatt annyira szerethető tudott lenni a maga idején, és éppen ez az, ami miatt hiánya is annyira fájó. ■

Barta Tamás

Göncz Árpád a legtávolabb lévő icipici országban

Néhai Szentirmay Pál tiszteletbeli főkonzul köszöntése Göncz Árpád Köztársasági Elnök Úrnak és delegációjának új-zélandi látogatásuk alkalmán – Wellington, 1999. február 23.

Isten Hozta Elnök Urat és kedves vendégeinket! Hadd köszöntsem Elnök Urat, Zsuzsanna Asszonyt, Dr. Torgyán miniszter urat, minden egyes tisztelt magyarországi vendégünket, kedves új-zélandi honfitársaimat – hadd köszöntsek mindenkit Göncz Árpádnak egy, a Magyar Tudományos Akadémián elhangzott tanulmányából vett idézettel, amikor ezt mondta:

„Képzelmék a világ térképére – ha nem sérti nagyon magyar öntudatukat a világ egészéhez mérve, icipici önmagunkat. Mert az: icipici. Mégis: az utóbbi időkben sokszor jártam idegenben, és mindig azzal az érzéssel jöttem haza, hogy Magyarországot bármilyen kicsik vagyunk is – külföldön képviselni nagyon könnyű. És kellemes. Mert bárhol tárgyalok, bárhol vagyok is, mindig megkapom azt az elismerést, ami Magyarországot méltán megilleti, hiszen két világtörténelmi folyamatot indított útjára az utolsó ötven esztendőben. 1956-ban és 1989-ben.”

Remélem Elnök Úr, hogy amikor Új-Zélandból hazatér, akkor még inkább megerősödik ez az érzés, hiszen még a Magyarországtól legtávolabb lévő icipici ország, Új-Zéland, s főként annak kétezernyi magyar lakossága ugyanúgy gondolkodik hazánkról, mint azt irni tetszett.

Az Elnök Úr látogatására csak öt évet vártunk, s köszönjük, hogy végül is nem vártunk hiába.

És köszönjük Zsuzsa asszonynak is, hogy most már nem csupán újságokból ismerjük, de mi is tanúja lehettünk páratlan emberszeretetének, a gyöngékre és elesetekre való gondjának.

Mi tudjuk, hogy hazánknak sokkal tartozunk, s bár hosszú évekig nem fogadták el segítségünket, az utolsó kilenc évben

egyre inkább az Óhaza részének éreztük magunkat.

Ma ünnepi a hangulat, de minden boldogsághoz hozzáragad egy kis szomorúság. Talán vannak közöttünk olyanok is, akik nem tudják, hogy jelenlegi nagykövetségünk, Dr. Varga György ma van velünk utoljára. Úgy fogunk rá emlékezni, hogy bebizonyította azt, hogy jó magyar volt. Köszönjük azt, amit Új-Zélandért és az itteni magyarokért tett.

A Miniszter Úrnak és a hivatalos küldöttségnek, valamint a vállalkozók csoportjának köszönjük, hogy oly hathatósan hozzájárultak a két országot összekötő híd megépítéséhez. Reméljük, hamarosan belekerülhet a Guinness Book of Records-ba, hogy ez a híd „a világ leghosszabb és legsikeresebb hídja”.

Nem is kell tehát felsorolnom, hogy mi, akik itt maradunk mit kérünk a küldöttségtől. Az Elnök Úrtól csak két dolgot kérünk. Először is azt, hogy tekintsen minket, új-zélandi magyarokat annak az „icipici országnak”, Magyarországnak, lélekben nemcsak részeként, hanem fontos végváraként. Másodsor pedig azt, hogy, amikor majd programja egy kicsit elcsendesedik, írja meg mindazt, amit más nem tud megírni.

Kedves vendégeink már sokunkkal találkoztak, de ha kimaradt volna valaki, akivel nem találkoztak, mint például azok az itteni magyarok, azok a régi jó magyarok, akik már az égből vigyáznak ránk, vagy azok, akik itt lennének, de betegágyukat nem tudják elhagyni, akkor szolgáljon a következő szerény program az új-zélandi magyarok istenhozottjaként.

Let the “discovery” be the beginning of working together

Interview with László Kövér, Speaker of the Hungarian Parliament

Klára Szentirmay, Budapest, November 2014

You grew up and went to school during the communist regime. If I am correct, your grandfather was a member of the Hungarian Socialist Workers' Party (MSZMP), in fact your own sympathies lay in that direction for a time. How was it then that you became a founding member of Fidesz [Fidesz – Hungarian Civic Alliance]?

It's true, the greater part of my life – at this stage still – has been under the communist regime, as I am 55 and the fall of communism happened 25 years ago. As far as my family background is concerned, my paternal grandfather was a founding member of the Pápa Social Democrat Party after the Bethlen-Peyer Pact. From 1922 he participated as founding member of the local branch in the timber workers' union, and that is how he later came to be a member of the state party right up until his death in 1989. Actually he did just live to see the establishment of Fidesz. He always asked me, deeply concerned, about what I was up to. I never leant towards becoming a member of the Hungarian Socialist Workers'

For a while you don't really dwell on it, but then you come to realise what it was that influenced you at a subconscious level.

Party (MSZMP), although it's true that I worked as an assistant for the MSZMP Sociologic Research Institute for 6 months. It was suggested to me while I was there that I join the party, but it never crossed my mind, not then, and not since. I should add that I was born into what can be called the lucky generation, whose members came to face these moral dilemmas at a time when it became obvious to all discerning people that the system in the long term would become untenable and incapable of functioning. I believe it was my generation, the '60-61 year group, who realised in time that the system could not be reformed from within.

It was around the same time in the late '80s that you married and started a family. How did you end up choosing traditional old Hungarian names for your children?

I did indeed marry in 1987 and we have three children. I have been interested in history, in particular Hungarian history, since childhood. A book that had a great effect on me as a boy was István Komjáthy's *Book of Legends* – that's where I first came across these old Hungarian names. My wife also has a background in ethnology having done an arts degree in history and ethnology. The secret to a long and happy marriage is that there are fundamental issues you need to agree on. When it came to building a family we were at one with wanting three children and with what we wanted to call them as

well. And in accordance with tradition, the boys became Protestant and our daughter Catholic – as you can see we have a mixed marriage from a religious point of view.

When did Hungarianness become important in your life?

If a person thinks through this as an adult, then they can probably identify determining events retrospectively that end up influencing their views on things. For a while you don't really dwell on it, but then you come to realise what it was that influenced you at a subconscious level. Such was the *Book of Legends* I referred to before, but I could also mention Pápa, the town where I was born. Pápa was always a bit of rebellious town – in spite of its religious proportions roughly reflecting the country averages, it has always been considered a Protestant town, not just because of being the seat of a Protestant bishop, but because the Reformed College has always been such an influential institute. Many a famous person, for example Petőfi and Jókai studied there. Petőfi and Jókai have quite a cult-following in the town, their

busts stand erected in front of the Reformed College in the town square. I knew the inscriptions by heart as a boy well before I could read because my mother always read them out loud. Then, having lived through history itself, there were the many stories my grandfather told – my brother and I spent a lot of time at their place. I could also, at this point, list the schools I attended. Despite it being a communist regime of which not much good can be said of course as far as parliamentary elections are concerned, there was a certain amount of freedom at an individual level, especially in the '60s-'70s, which the more honourable teachers made the most of. I could say that as far as *my* school years were concerned, education was more nation-minded than it has been since 1989 in the so-called “liberal” democratic world. In my view the education system of the past 25 years has caused more damage to the generation growing up in it than the communist system did to us.

Was the reason your teachers passed on Hungarianness as such because it was forbidden, similarly to the Hungarians in Transylvania, where Hungarianness survived because people weren't allowed to “be Hungarian”?

The Transylvanian example is a good one because the Ceaușescu regime was much more brutal than the Kádár regime, and yet they still managed to educate great generations in the schools back then – from a certain perspective they preserved their Hungarianness much more strongly than Hungarians in Hungary, who didn't seemingly have to fight for it. I'm not talking about defiance as such, about “I'm going to do it just because it's not allowed”; I'm talking about the particular generation of teachers, who

educated us. The older ones came through a decent education system prior to 1945, and the younger ones learnt the profession in the staffroom and in the school from the older ones who had come from that “normal world”. In spite of the ideology overlying the education system and everything in it, they brought with them their attitude and their values. As the truism holds: the curriculum is important, but the teacher is much more important in the development of a child. In reality only those who believe education is simply about imparting knowledge and passing on information are incapable of comprehending this.

Where did you imagine yourself at the pinnacle when you started your parliamentary career?

Something else that is commonly said is that when someone starts a career in a particular sport, they need to envisage the Olympic medal around their neck. If it is politics that you immerse yourself in, then you need to be able to imagine taking responsibility for a whole country as a prime minister does – that is a completely acceptable stance. Having said that, I never thought that I would be, I never wanted to be “somebody”. Although politics always interested me alongside history, I never envisaged becoming a politician or a member of parliament. At the same time it was an integral and logical consequence of the movement I was part of at university that the group, the generation that we grew out of, would breed politicians for the new democracy, because even before the ‘90s it was we who occupied ourselves most intensively with public life.

There again chance did play a major part in Fidesz becoming established on 30 March 1988 and in the party being able to survive after the regime change. My first child was just three weeks old at the time. A week later there was a knock on the door and it was a police officer with a summons for me to appear at the Csepel Police Station because I had backed the wrong horse, so to speak. In other words we had many obstacles to overcome along the way, so it was by no means self-evident that establishing a party was going to work. Then Fidesz made it into Parliament at the national elections. That too was amazing that our youth organisation became a parliamentary party because, looking at it simply, the normal process is young people are usually the driving force

behind a revolution – take Petőfi and the March youth – and then when the elections come they are heavily beaten, as Petőfi was in the first people’s representative election. So this too was fortuitous.

That we survived the second election in 1994 was also a miracle – by then, decidedly strong forces were operating on the left, especially in the Social Democrats, with the intention of wiping out our existence. We won 7 percent – two less than in 1990. The threshold is 5 percent, so we only just survived. Then over the course of 4 short years, defying all logic in the face of being in opposition to a socialist-liberal government with a two-thirds majority, we became the strongest party in government. A host of things have happened over the course of our existence in which providence has refuted human expectation. In this respect I didn’t expect, hope for or try to achieve anything that I have received in status, position, or responsibility, however, if I felt I was adequate for the task then I humbly took it on and have done my best to live up to it. In 1998 I was a minister without portfolio directing the secret service. At the age of 38 – the beginning of middle age – I was already a father of three, but it was not customary for young people such as we were in 1998 to take on political roles.

What, in a nutshell, is the job, the legal responsibility of a Speaker of the House?

The tradition that has evolved in Hungary is that the leader of the House is selected from the stronger members of the winning party. The MDF [Hungarian Democratic Forum] chose György Szabad, who also sat at the opposition round table, as the first Speaker of the House, and then Zoltán Gaál and Katalin Szili were both members of the MSZP [Hungarian Socialist Party] presidency. My friend János Áder too, who was the Speaker between 1998 and 2002, was a member of the Fidesz presidency. Notwithstanding having been selected as one of the strong party members, the challenge every Speaker tries to live up to is to keeping a balance in leading the House, and trying to come across as impartial. The opposition does not always facilitate that, especially since 2010, with the new members – Jobbik [Movement for a Better Hungary] and LMP [Politics Can Be Different] – parliamentary parties without a history, having introduced behaviours which Speakers have not

had to deal with in the past. Explicit performances, attempts to incite rebellion, obstruction – everything has occurred in the last four years, which has served to discredit Parliament.

Parliament’s building, the House of the Country, does not exist solely for the manufacturing of law, but is also the centre at the heart of Hungary’s public law – in other words the House of the Nation.

In addition to this, I had to prepare the way for the process which started after the 2014 election, of decreasing the number of members of parliament from 386 to 199, to work out how to lead and direct a smaller parliament to be more effective. The creation of a new parliamentary act and regulations was also part of my portfolio over the last four years.

Then there are less important powers and responsibilities that go with the office. For example, when there was a change of President after Pál Schmidt’s resignation, there was a two-week period when I temporarily exercised the authority of the President – this is part of the Constitution.

There is also an aspect which does not necessarily derive from the regulations: we believe that Parliament’s building, the House of the Country, does not exist solely for the manufacturing of law, but is also the centre at the heart of Hungary’s public law – in other words the House of the Nation. It provides a type of forum for public life. This is where the Szekler National Council convenes, just as various commemorative meetings also take place here. Likewise the first official Hungarian commemorations in remembrance of the massacres in the southlands [in Serbia] happened in Parliament in the hall of the upper house. Just now we are preparing for a 600-strong NATO parliamentary conference.

We receive many young people through various programmes, be it the Children’s Christmas celebration, or democratic games which bring the workings of Parliament directly into the lives of various age-groups.

The Speaker has a role to play in just about all of these.

In your opinion what sort of person does a Speaker of the House need to be?

I listed my predecessors earlier – the only one I omitted was Béla Katona, who was Speaker for just a few months after Katalin Szili’s resignation. There are as many ways of doing things as there are people in the job.

In that case let me ask in another way – what is it that can make a Speaker stand out, add something extra to the job?

It’s not in the formal authority of the job dictated by the regulations – if that’s all we looked at then the Speaker’s authority would barely be more than the President’s. The system in Hungary is such that the President’s office is largely symbolic, although not as much as say in Australia’s and New Zealand’s case where the

office is as a consequence of representing the monarch of the Commonwealth, and is therefore even more symbolic. Our President is politically more active than that. Here too it is the political situation and the individual concerned that determines the extent to which someone leaves their mark on the office they fill during a particular period or cycle. I have had the historic privilege – albeit in response to Parliament’s edict and with the help of the money the Government committed to the project – to finish the reconstruction of the Parliament Building and realise the renewal of Kossuth Square, which was a big debt our democracy owed society in the last quarter century. I’m pleased to have played a part in this, and I’m proud of my colleagues, who helped make this happen.

How much does a Speaker have to travel?

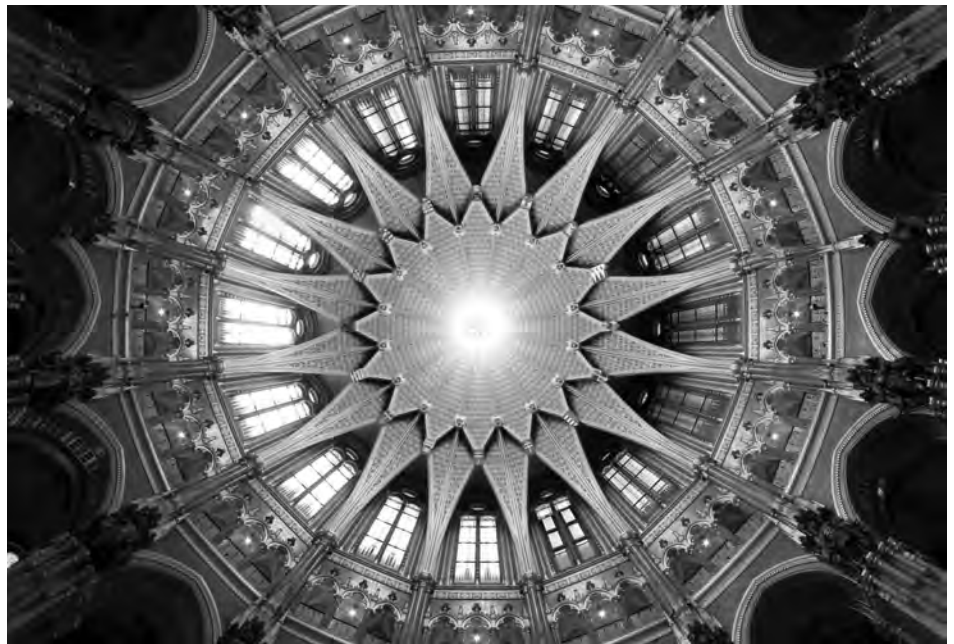
Much more than I originally thought, or than I would have liked. I liked travelling in my adventure seeking youth. I very much looked forward to the summers when my children were younger so I could show them things in the world that they could learn from. Then as they grew older and became less enthusiastic about holidaying with their parents, I too became less enthusiastic about travelling far and wide. Before anyone should jump to conclusions that I am hypocritically seeking sympathy at having to put up with everything at the expense of the taxpayer, naturally I am grateful for having been able to visit a wide variety of places over the last four years. Not to mention that I have been able to meet Hungarian communities, be they in New Zealand or Australia, or at the other end of the world, say Brazil or Uruguay, whose communities’ very existence had not even registered on the threshold of politics over a very long time. I hope the past four years have brought about fundamental and longstanding change in this area too.

I see great possibilities in swapping experiences in this – of course overcoming the geographic and time differences is very difficult but we should try.

So is it this that you consider most important in these visits?

Yes, not because I want to flatter, or because I have an axe to grind, but it does need to be taken into consideration that the Speaker’s travel is about as symbolic in parliamentary diplomacy as it is in politics. If a minister travels, then you can be sure preparations to some important agreement are taking place, then when the prime ministers finally meet, they put their stamp on it, or they agree to enter the next phase. The Speaker’s diplomacy is more concerned with facilitating good relationships, but it is a subsidiary role. The only exception is what I mentioned before – the seeking out of Hungarian communities, which is very important and a concrete indicator that we take those communities’ existence into account.

Why was a visit to New Zealand tagged onto the visit to Australia?

In the first instance the purpose was to visit the Hungarian communities. This has long been the plan, in spite of only just realising it. If you are travelling as far away as Australia is from Hungary, then it is practically an affront not to add on the extra two and a half thousand kilometres to New Zealand.

What is Hungary’s main message to the Hungarian Diaspora in New Zealand?

Persevere with passing on the language and culture to the younger generations. An important result of the past four years, especially in comparison to the previous eight, is that we have discovered the Hungarian Diasporas and now we bear each other in mind. But then – and I hope no one misunderstands this – let’s make sure it is not like when an Indian tribe who has never laid eyes on a white man is discovered at the edge of the Amazon. Let the “discovery” be the beginning of working together. Over the course of just a few days, and not just on the basis of impressions gained from local Hungarians, it became clear that New Zealand is an exciting place. A country with just four and a half million, far away and practically abandoned, in the farthest corner of the world, with barely any energy or mineral resources, is capable of establishing such a high quality of life and standard of living. It is capable of having a presence in the world, capable of fulfilling the needs of and profiting from, at least in part, a giant emerging economy like China. This is an important lesson which we Hungarians – that is Hungary’s small and medium businesses – can take from New Zealand. So, for example, I see great possibilities in swapping experiences in this – of course overcoming the geographic and time differences is very difficult but we should try.

When you are called on to share treasures of our Hungarianness, what do you consider most important?

When I receive foreign visitors in the Parliament Building, then I usually take them to the hall under the dome where the Holy Crown is

situated. At that point I mention that Hungary has been an independent state for a thousand years. It is very surprising – in my opinion the majority of Hungarians haven’t given it much thought – it’s only in the last few years that I myself proudly recount the fact that Hungary is one of the few nations of Europe, in fact of the world, which has existed in the same place under the same name for over a thousand years. The United Kingdom for example has existed in its existing form for a much shorter time, France for but a few hundred years, not to mention Germany. From a cultural perspective there are naturally countries with similarly deep or even deeper traditions than us, and of course more powerful, and richer countries, but when it comes to historic and democratic legal traditions, there are few countries which can be compared to us. If not for a thousand years, then at least since the concept of what the Holy Crown represents was formulated, it is not the king who has a crown but the crown that has a king. This means that the concept of democratic power started forming in Hungarian society right at the beginning, at least among the elite. That is, the country’s inhabitants are not the subjects of a leader who somehow ended up their leader, but they themselves put the leader in the leader position.

One of the frescoes of the upper house depicts the creation of the Golden Bull. The Hungarian Golden Bull was one of the first constitutional documents on the continent, as indeed was the Diet of Torda, which was the first European law on religious freedom and equality.

Then there are some to whom I mention the multitude of saints, the many Olympic champions, or the numerous Nobel Prize winners. All this begs the question – does a nation with such a history, such a culture deserve the fate bestowed upon it after 1920 by the great powers to the west of us? Does it deserve the judgment we have been receiving of late? Surely not. In the certain knowledge of our values, and through industrious and smart work, we Hungarians living in the motherland, in the Carpathian Basin and in the Diaspora, need to attain our rightful place in today’s world full of challenges. ■

Szomorú oximoron

– Czip Anikó

Anikó Czip originally came to Wellington with her husband for 7 months – that was 5 years ago. In that time her homesickness became progressively worse, so she was very much looking forward to a visit home to Budapest. In the meantime she had a son, and she and her husband decided to wait until Dani was a bit older before returning. In April 2015 Anikó went home unexpectedly, and she was surprised by what she found.

Anikó was very much looking forward to visiting her favourite old haunts in Hungary and catching up with relatives and friends. She had been yearning for her old life – the connections through language, culture and history.

What Anikó found though was that a lot had changed. She felt like a tourist visiting the many sights with a camera over her shoulder. She found the many improvements made to parts of Budapest have made it even more beautiful, but nonetheless different. Catching up with friends was great, but there too there was the unexpected – a certain shallowness-come-politeness to the exchanges.

Then as her stay lengthened and the discovery days turned into weekdays, she noticed the many things she had forgotten about in the meantime – the aggressive drivers, the silent shop attendants, the general frustration and silent toleration, no-one speaking or laughing, just tired, stooped middle-aged passengers on the bus, and young people on the street buried in their mobiles...

Then something clicked in her and Anikó decided to let go of “her Budapest” and go home to Wellington, to embrace her future in Wellington not just with her head, but with also her heart.

Hét hónapra mentünk Wellingtonba, de ennek már öt éve. Mar nagyon vártam, hogy hazajöjjenek Budapestre. Csak vártam és vártam, hogy végre mikor jön el a megfelelő alkalom a hazalátogatásra. Ez idő alatt teherbe estem és a férjemmel úgy gondoltuk, hogy amíg a kisfiúnknak nem lesz „ember formája”, addig nem tesszük őt ki a hosszú útnak. Teltek múltak az évek. Szépen lassan a honvágnak egy olyan fokára jutottam el, amikor a Rimutaka hegység egyes csúcaiban a Gellért-hegyet véltem felfedezni, a Lambton Quay inkább hasonlított a Váci utcához, és a rég nem látott szomszédok arcvonásait láttam a szembe jövő járókellőkben. Nehéz időszak volt. Aztán idén áprilisban családi okok miatt azonnal haza kellett utaznom Budapestre.

A hazautazásom váratlan volt, de annál nagyobb meglepetést okozott. Nagyon ki voltam már éhezve a magyar kultúrára, a zenére, az ízekre, mindenre, ami anno az otthont jelentette. Újra haza akartam tartozni, az itthoni közegbe, sétálni a körúton, felmenni a várba, éjjel a romkocsmákban

feleleveníteni a régi emlékeket a barátokkal, a rokonokat újra magamhoz ölelni. Látni akartam a régi macskaköves utcákat, hallani a villamos zaját, felnézni a Gellért-hegyre, és érezni újra a Balaton illatát. Újra el akartam menni az Alma materhez, belépni a kapuin, mint egy régi ismerős. Látni akartam a kedvenc és szerettem a világ legkecsesebb hídját, az Erzsébet-hidat. Nem, nem a Lánchidat, hanem az Erzsébet-hidat. Mindig büszke voltam arra, hogy a családom apai ága segített anno az újraépítésében a második világháború után. Szeretek átsétálni rajta, vagy csak a villamosról megcsodálni. Mindig is úgy éreztem, mint ha kicsit az én hidam is lenne.

Egyszóval vágytam vissza a régi életemhez, vágytam arra, hogy ugyanaz a régi pesti lány legyek, aki egykor elhagyta az otthont. Vágytam arra, hogy újra egy legyek az itteniekkel, akikkel összeköt a nyelv, a kultúra és a történelem. Így hát, nem sokkal azután, hogy magamhoz tértem az időeltolódásból, nagy lelkesedéssel vágtam bele a város újra-felfedezésébe.

Rögtön észrevettem, hogy más lett Budapest, sokat változott. Felújították az utcákat, új metrókat építettek, új éttermek nyíltak, a régiek, amiket én ismertem pedig bezártak. Mindenhol tataroznak, vagy átépítenek. A Deák téren konkrétan elveszttem, nem ismertem ki magamat. Senki ne értsen félre – ez mind remek és fantasztikus, hogy a város folyamatosan szépül, de ezzel párhuzamosan át is alakul. Már nem olyan, mint egykoron volt. Új külsőt kapott, amiben én pesti szülött nem ismerem ki magamat. Kicsit neveltség, nem igaz?

Az első hetekben gyakran néztek turistának a fényképezőgéppemmel és az állítólagos enyhe akcentusommal. Ami az akcentust illeti, szerintem badarság. Egy szó, mint száz, a város továbbra is lenyűgöző az összes szépséghibájával együtt. Budapestet joggal tartják nyilván a világ tíz legszebb városai között.

Aztán teltek-múltak a hetek, és szépen lassan kezdetét vették a szürke hétköznapok. A fényképezőgép lekerült a vállról, az újdonság varázsa elmúlt. És rájöttem valamire. Rájöttem, hogy én már nem tartozom ide többé.

Lehet, hogy túl sokat vártam a hazaúttal, vagy túl régóta vagyok távol. Minden, ami egykor fontos volt számomra, már nem létezik többé.

Egyre nyilvánvalóbbá vált az is, amit elmúlt évek elfeledtettem velem, hogy magyarnak lenni nem csak a gulyásról, ’56-ról, a Balatonról és a kokárdáról szól. Elfeledkeztem az agresszív autózvezetőkről, a néma eladókról, az általános frusztrációról, a néma tőrésről. Patika csönd van a közérben, a buszon, az étteremben, senki nem beszél, senki nem nevet. Megviselt, fáradt ötvenesek görnyedve, támaszkodva utaznak a buszon és reményvesztett

fiatalok temetkeznek a mobiljaikba az utcákon. Általános a türelmetlenség és az udvariatlanság. És mi lett a régen nem látott barátokkal? Továbbléptek, de nélkülük. Felnőttek, jó munkájuk van, megszülettek az első gyerekek, vagy épp komoly kapcsolatban élnek. Persze találkoztunk, még mindig jókat beszélgetünk, de már nem úgy, mint régen. A társalgásaink kicsit udvariasak, kicsit felszínesek lettek. Mindenki mesél az életéről, a főbb eseményekről, aztán nagyon udvariasan, már-már angolosan megbeszélünk egy „majd következő találkozót”.

Csalódott vagyok, de nem tudok rájuk haragudni. Ami elmúlt, az elmúlt és itt az ideje továbblépni. Próbáltam újra fölvenni az egykor elengedett szálakat. Megkíséreltem beleolvadni az itthoni közegbe, de nem ment. Túl nyugati lettem a szemükben. Túl pozitív és álmodozó vagyok és különben is, nekem úgy is könnyebb az életem. Mondják ők, az itthoniak, pedig ha tudnák...

Azt hiszem, egy valamiben mégis igazuk van. Valóban álmodozó vagyok, hiszen sokáig kapaszkodtam és hittem olyasmiben, ami már nem létezik. A régi Budapestem, a régi életem szelíden átalakult szép emlékké. Hát itt állok, kicsit félrálván, kicsit elesve a még mindig gyönyörű, de idegen városomban. Megkaptam, amire az elmúlt években annyira vágytam és én most mégis úgy döntöttem elengedem az én Budapestemet. Vége a görcsös kapaszkodásnak és az állandó visszasóvárgásnak. Most már nem csak ésszel, de a szívemmel is tudom, hogy a jövőm, a jövőnk Wellingtonban van. Mindig is Budapest marad a szülővárosom, a hely ahová vissza-visszajárok majd rokonokat látogatni és újra felfedezni a régi kedvenc helyszíneket. Viszont már nem otthonom többé. A barátok, akikről azt gondoltam, hogy csak „átmeneti” barátságok lesznek, várnak haza, hogy kibeszéljük az otthon történeteket. Már hallok is, hogy nagyokat kacagunk és heves egyetértések közepette megállapítjuk, hogy bár Magyarország jelenti a hazát, az otthon mégis a világ végén van Wellingtonban. És ezzel az itthon már nem otthon többé. Szomorú oximoron. ■

Budapest, 2015. július 26.

Orbán Viktor ünnepi beszéde - Budapest, 2016. március 15.

„Üdvez légy születésed napján, magyar szabadság!”

Hölgyeim és Uraim! Honfitársak! Magyarok szerte a nagyvilágban!

Mellén a Szendrey Júlia varrta kokárdával, zsebében verseskötettel, fejében a forradalom még borzongató élményével így köszöntötte naplójában Petőfi Sándor március 15-ét. Üdvez légy születésed napján, magyar szabadság! És ma, 168 év múltán is felszabadult örömmel, készülődő tavaszi derűlátással, magas reményekkel és emelt lélekkel ünnepelünk az egész Kárpát-medencében, Beregszásztól Szabadkáig, Rimaszombattól Kézdivásárhelyig. Minden magyar egy szívvel, egy lélekkel és egy akaratallal.

Az is felvidítja a magyar szíveket, hogy miként a szabadságharc döntő csatáiban, úgy most is itt van velünk egy lengyel légió. Köszöntöm Bem tábornok lelkes utódait, üdvözljük a nagy lengyel nemzet fiait. Miként ezeréves közös történelmünk során mindig, most is melletted állunk a küzdelemben, amelyet hazátok szabadságáért és függetlenségéért vívtok. Veletek együtt üzenjük Brüsszelnek: több tiszteletet a lengyeleknek, több tiszteletet Lengyelországnak! Isten hozott benneteket. A lengyel-magyar sorsközösség megnyilatkozása, hogy a másik dicsőséges forradalmunk, az '56-os is éppen a Bem-szobor és a Kossuth tér között született meg. A dicsőséges elődök hatalmas erejével támadt fel, és estére már ki is rántotta csizmájából a szovjetek nagy generalisszimuszát.

Tisztelt Hölgyeim és Uraim, Ünneplő Közönség!

A magyar ember olyan fajta, hogy kiáll az igazáért, ha kell. Sőt, harcol is érte, ha muszáj, de nem keresi feleslegesen a bajt. Tudja, gyakran többre juthat békétűrőssel, mint kardrántással. Ezért a mi fajtánk ritkán adja forradalomra a fejét. 170 év alatt mindössze kétszer léptünk erre

az útra. Amikor mégis ráléptünk, nyomós okunk volt rá, úgy éreztük, nem bírjuk tovább, szétreped a tüdönk, ha nem jutunk végre szabad lélegzethez. Belevágtunk, s ha már forradalmat csináltunk, hát megadtuk a módját. Európa újkori történelme mindkét magyar forradalmat megőrizte a világdicsőség emlékei között: két csillagvillanást, két nemzeti, magyar célokért és magyar érdekből kirobbant népfelkelést, 1848-at és 1956-ot. Dicsőség a hősöknek, tisztelet a bátraknak! A történetírók feljegyezték az 1918-19-es forradalmat is, de azt nem a dicsőség lapjain őrzik, mi több: nemcsak más oldalakon tartják nyilván, hanem egy másik kötetben is. A '18-19-es forradalmat a magyargyűlölő, idegen érdekből és célokért kirobbantott, bolsevik felforgatásokról szóló lexikonban találhatjuk meg, a „szellemi és a politikai elfajzás riasztó példái” címszava alatt. Igen, nekünk, magyaroknak két forradalmi hagyományunk van. Az egyik 1848-tól '56-on keresztül, a rendszerváltáson át az Alaptörvényig és a mai alkotmányos rendig vezet. A másik hagyomány a vérvonal a jakobinus európai elődöktől 1919-en át a II. világháború utáni kommunizmusba, a magyarországi szovjetvilágba fut. A mai magyar életet a '48-as és '56-os forradalom szellemi örökösei és leszármazottai rendezték be. E forradalmi hagyomány szívverése mozgatja és irányítja ma is a nemzet politikai, gazdasági és szellemi életét: törvény előtti egyenlőség, felelős minisztérium, nemzeti bank, közös teherviselés, az emberi méltóság tisztelete, nemzetegyesítés. Ma is a '48-as és az '56-os eszmék pulzusa pumpálja a nemzetbe az életerőt, tartja mozgásban a magyarok szellemi és lelki vérkeringését. Adjunk hálát, hogy ez így lehet, adjunk hálát, hogy végül erre az ösvényre vezetett bennünket a Történelem Ura. Soli Deo gloria!

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Az ünnep emelkedettsége sem feledteti el velünk, hogy a '19-es hagyomány is velünk él még, bár szerencsére inkább csak pislákol. Ha

néha hangoskodik is, de gazdaállat híján meg vannak számlálva a napjai. Ha nem érkezik újabb nagy szellemi és politikai infúziós segélyszállítmány külföldről, akkor a levelek és az ágak után a gyökerek is elszáradnak az internacionalizmus befogadására alkalmatlan magyar anyaföldben. S ez jól van így.

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Jóézésű, gyermekeit nevelő, életpályáját munkával építő ember nem szokott felcsapni forradalmárnak, jó gondolkodású, saját lábán álló, magaura ember tudja, hogy a fölfordulásból, az élet szokott rendjének hirtelen megbillenéséből ritkán sülnek ki jó dolgok, jóakarátú, derűs és békésen gyarapodó életre vágyó ember tudja, hogy aki egyszerre akar két lépést megtenni, annak összegabalyodnak a lábai, s nem előrejut, hanem orra bukik. És mégis, ezek a jóézésű, jó gondolkodású és jóakarátú emberek, ezek a derék pesti polgárok első szóra váltak forradalmaink híveivé, ott meneteltek az első sorokban, karnyújtásnyira az egyetemi fiatalság mögött, ők adták a forradalmak és a szabadságharcok derékhadát, és a magyarok becsületéért is az ő vérükkel fizettünk a végén. Minden forradalom olyan, mint azok, akik csinálják. A március 15-ei forradalom Rendre Felügyelő Bizottmányában Petőfi és Vasvári szoborszerű alakjainak árnyékában ott áll Gyurkovics Máté szücs és Molnár György gombkötő mester is. A mi forradalmainkat tisztos polgárok, katonatisztek, jogászok, írók, orvosok, mérnökök, becsületes iparosok, földművesek és nemzeti érzelmű munkások vezették, a nemzet legszebb vonásait mutató magyarok, a haza színe-java. A magyar forradalmárok nem hagyományos ideológiák, nem holdkörös utópiák és végképp nem a kéretlen világboldogítás zavart elméjű lovagjai, Pesten nyomát sem találjuk a botcsinálta filozófusok délibábos látomásainak vagy kudarcot vallott értelmiségiek vérgőzbe fojtott kielégületlenségének. 1848 forradalmárai nem akartak az abszolutista önkény elbontott köveiből templomot építeni egy újabb zsarnokságnak, ezért a magyar forradalom dalait nem a guillotine acélpengéjére és nem az akasztófakötél húrjára írták, a mi dalainkat nem a lincselő és hóhérrá lelkesült tömeg éneklé, a pesti forradalom nem a káosz, nem a bosszú és nem a vérfürdő költeménye. Az 1848-as forradalom történelmünk komoly és méltóságteljes pillanata, amikor ismét fölfakadtak a dicső magyar nemzet sebei. Alkotmányos gyökéretből sarjadt, a nemzetből elvett és eltagadott jogok meg- és visszaadását követelte, lelkesítő, de józan, mámoros, de célszerű, dicsőséges, de mértéktartó, velejéig magyar.

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

„Hát ti mit csináltok?” – ezt kérde Arany Jánoshoz írt utolsó levelében eleste előtt három

héttel Petőfi Sándor. Mi úgy értjük, kérdi tőlünk is, kései unokáktól. Hát ti mit csináltok? Hogyan sáfárokodtok az örökséggel? Méltó-e még a magyar régi nagy híréhez? Ismeritek-e még a régi magyarok törvényét, hogy amit tesztek, nemcsak a hasznosság mércéjével kell megmérnetek, hanem a mindenség mérőszalagjával is, mert tetteiteknek nemcsak itt, de az örökkévalóságban is meg kell állniuk.

Tisztelt Ünneplők!

Az örökség megvolna, él magyar, áll Buda még, vagyunk, akik voltunk, s leszünk, akik vagyunk. Hírünk messzire száll, az eszes emberek és az értelmes népek becsülik a magyart. Tartjuk az ősi törvényt, tetteinket a mindenséggel is mérjük, s arra tanítjuk gyermekeinket, hogy látóhatárunk az örökkévalóság legyen. Hogy sikerrel járunk-e, végül felépül-e a szabad, független, méltó és világszerter megbecsült haza, amit a '48-asok a magasba emeltek, s amelyre feltették az életüket – még nem tudhatjuk. Azt azonban tudjuk, hogy ma az európai csillagzat ingatag, ezért próbatételek várnak ránk. A kor, amiben élünk, huszárszablyaként szegezi mellkasunknak újra a kérdést: rabok legyünk vagy szabadok? A magyarok sorsa úgy összefonódott Európa népeivel, úgy belenőtt a közös unióba, hogy ma egyetlen nép, a magyar sem lehet szabad, ha Európa nem az, és Európa ma olyan hervatag, erőtlén és bágyadt, mint a virág, amelyen titkos féreg foga rág. Ma, 168 évvel az európai népek nagy szabadságharcainak után a mi közös otthonunk, Európa nem szabad.

Tisztelt Ünneplők!

Európa nem szabad, mert a szabadság az igazság kimondásával kezdődik. Ma Európában tilos kimondani az igazságot. Fonják akár selyemből is, a szájkosár az szájkosár marad. Tilos kimondani, hogy ma nem menekültek érkeznek, hanem népvándorlás fenyegeti Európát. Tilos kimondani, hogy tízmilliók tömegek állnak készenlétben, hogy meginduljanak felénk. Tilos kimondani, hogy a bevándorlás bűnözést és terrort hoz az országainkba. Tilos kimondani, hogy a más civilizációkból érkezők tömegei veszélyt jelentenek az életformánkra, a kultúránkra, a szokásainkra és a keresztény hagyományainkra. Tilos kimondani, hogy a korábban érkezettek beilleszkedés helyett már saját, külön bejáratú világot építettek maguknak, saját törvényekkel és saját eszményekkel, amelyek szétfeszítik az évezredek európai kereteket. Tilos kimondani, hogy ez nem véletlen és nem szándékolatlan következmények láncolata, hanem kitervelt és irányított akció, ránk irányított embertömeg. Tilos kimondani, hogy Brüsszelben ma azon mesterkednek, hogy minél gyorsabban ideszállítsák és betelepítsék közénk az idegeneket. Tilos kimondani, hogy a betelepítés célja, hogy átrajzolják Európa vallási és kulturális mintázatát, átépítsék etnikai talapatát, felszámolva ezzel az internacionálé utolsó akadályát jelentő nemzetállamokat. Tilos kimondani, hogy Brüsszel ma lopakodva nyeli el nemzeti szuverenitásunk újabb és újabb szeleteit, hogy Brüsszelben ma sokan egy Európai Egyesült Államok tervén dolgoznak,

amelyre soha senki nem adott felhatalmazást.

Tisztelt Hölgyek és Urak!

A szabadság mai ellenfeleit más fából faragták, mint a régi uralkodókat vagy a szovjetrendszer gazdáit, másfajta eszközökkel kényszerítettek behódolásra. Ma nem bőrtönöznek be, nem szállítanak lágeretekbe, nem foglalják el tankokkal a szabadságukhoz hű országokat. Ma a világsajtó torkolatüzei, a megbélyegzés, a fenyegetés és a zsarolás is elegendő, vagy inkább elegendő volt – eddig. Európa népei most felébredtek, rendezik soraikat, és hamarosan lábra kapnak, az igazság elfojtására épülő Európa gerendái mindenhol recsegnak és ropognak, Európa népei most talán megértették, a jövőjük forog kockán. Nemcsak a jólét, a kényelmes élet, nemcsak a munkahely, de már a biztonságunk és életünk békés rendje is veszélybe került. Európa jólétben szunyókáló népei végre megértették, hogy végveszély fenyegeti az életelveket, amelyekre Európát építettük. Európa keresztény, szabad és független nemzetek együttélése, férfi és nő egyenjogúsága, fair verseny és szolidaritás, büszkeség és alázat, igazság és irgalom.

Ez a veszély most nem úgy támad ránk, mint a háborúk és a természeti csapások szoktak, amelyek egyik percről a másikra kirántják a lábunk alól a talajt. A népvándorlás lassú víz, amely kitaró sodrással mossa el a partot. Humanitárius ügynek adja ki magát, de valódi természete a térfoglalás, s ami térfoglalás nekik, az térvészés nekünk. Javíthatatlan emberjogi harcosok falkái éreznek leküzdhetetlen vágyat, hogy kioktassanak és megvádoljanak bennünket. Állítólag kirekesztők és ellenségesek vagyunk, pedig az igazság az, hogy nemzetünk történelme a befogadások és a kultúrák összekapcsolódásának története is. Aki új családtagként, szövetségesként vagy életéért futó jövevényként bekéredzkedett, azt beengedték, és nálunk új hazát talált magának. Aki azzal a céllal érkezett, hogy átalakítsa az országunkat, a maga képére formálja a mi nemzetünket, aki erőszakkal és akaratunk ellenére jött, az mindig ellenállásba ütközött.

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Először csak néhány százzal, egy-két ezer betelepítettről van szó, de ma egyetlen felelős európai vezető se meri letenni a törvényköt, hogy az egy-két ezer nem szaporodik-e fel végül tíz- és százezrekre. Ha a népvándorlást meg akarjuk állítani, először Brüsszelt kell megfékeznünk. Európa jövőjét ma nem azok veszélyeztetik első helyen, akik ide akarnak jönni, hanem a nemzetköziség brüsszeli megszállottjai. Nem hagyhatjuk, hogy Brüsszel a törvények fölé helyezze magát. Nem fogjuk hagyni, hogy ránk erőltesse kozmopolita bevándorláspolitikájának keserű gyümölcszeit, nem fogunk bűnözést, terrorizmust, homofóbiát és zsinagógákat gyújtogató antiszemizmust importálni Magyarországra, nem lesznek törvényen kívüli városnegyedek, nem lesznek zavargások, bevándorlórendülések, és nem fognak bandák vadászni asszonyainkra és lányainkra. Nem

fogjuk engedni, hogy mások mondják meg nekünk, kit engedjünk be a házukba és a hazánkba, kivel éljünk együtt, kivel osszuk meg az országunkat. Tudjuk, hogy megy ez. Először megengedjük, hogy megmondják, kit kell befogadnunk, aztán arra kényszerítene, hogy idegeneket szolgáljunk a saját hazánkban, végül oda jutunk, hogy kiadják az utunkat a saját országunkból. Ezért a kényszerbetelepítést elutasítjuk, és nem fogunk engedni se zsarolásnak, se fenyegetésnek.

Eljött az idő, hogy megkongassuk a vészharangot. Eljött az idő, hogy szembeforduljunk, és ellenálljunk. Eljött az idő, hogy szövetségeket gyűjtsünk. Eljött az idő, hogy felemeljük a büszke nemzetek zászlaját. Eljött az idő, hogy megakadályozzuk Európa tönkretételét, és megmentsük Európa jövőjét. Ezért pártállásra való tekintet nélkül egységbe hívjuk Magyarországot minden polgárát, és egységbe hívunk minden európai nemzetet. Európa vezetői és polgárai nem élhetnek többé két külön világban, Európa egységét helyre kell állítanunk, Európa népei nem lehetnek egyen-egyenként szabadok, ha együtt nem vagyunk azok. Ha összefogunk, sikerül, ha széthúzzunk, elbukunk. Együtt erő vagyunk, szerteszt gyöngeség. Vagy együtt, vagy sehogy – ma ez a törvény.

Ünneplő Magyarok!

A sors könyvében 1848-ban az volt megírva, hogy a Habsburg Birodalom ellen nincs mit tenni, s ha akkor belenyugszunk, be is teljesedett volna rajtunk a végzet, és a német tenger elnyelte volna a magyarokat. A sors könyvében 1956-ban az volt megírva, hogy megszállt és szovjetizált ország maradunk, míg az utolsó magyarból is ki nem vész a haza szeretete. S ha akkor belenyugszunk, be is teljesedett volna rajtunk a végzet, és a szovjet tenger elnyelte volna a magyarokat. A sors könyvében ma az van megírva, hogy a rejtőzködő és arctalan világerők megszüntetnek mindent, ami sajátos, ami különálló, ami ősi, és ami nemzeti. Összevegyítenek kultúrákat, vallásokat és embertömegeket, míg végül a mi sokszínű és büszke Európánk vérszegény és engedelmes nem lesz. S ha mi ebbe belenyugszunk, be is teljesedik rajtunk a végzet, s elnyel bennünket az Európai Egyesült Államok hatalmas bendője. Az a feladat vár ránk, magyarokra, a közép-európai nemzetekre és a józan eszét még el nem vesztett, többi európai népre, hogy legyőzzük, átírjuk és megváltottassuk a nekünk szánt sorsot. Mi, magyarok és lengyelek tudjuk, hogy kell ezt csinálni. Nekünk megtanították, hogy az ember csak akkor néz szembe a veszéllyel, ha elég bátor. Ezért elő kell kotorni a felejtés hordaléka alól a bátorság ősi erényét. Legelőször is lélekben kell elszánnunk magunkat, érthetően, hangosan, hetedhét határon is túlfutó hangerővel kell válaszolnunk a legelső, a legfontosabb és a sorsunkat eldöntő kérdésre. Ezen áll vagy bukik Európa jövője. Rabok legyünk vagy szabadok? Ez a kérdés, választatok!

Hajrá, Magyarország, hajrá, magyarok! ■

Speech by Prime Minister Viktor Orbán on 15 March 2016, Budapest

"Salutations to you, Hungarian freedom, on this the day you are born!"

Ladies and Gentlemen, Compatriots, Hungarians around the World, With a cockade sewn by Júlia Szendrey pinned to his chest, a volume of poems in his pocket, and the still thrilling experience of the Revolution in his head, these are the words with which the poet Sándor Petőfi welcomed the fifteenth of March in his journal. Salutations to you, Hungarian freedom, on this the day you are born! And today also, one hundred and sixty-eight years later, it is with unfettered joy, the optimism of early spring, high hopes and an elevated spirit that across the Carpathian Basin we celebrate – from Beregszász to Szabadka, from Rimaszombat to Kézdivásárhely: every Hungarian with one heart, one soul and one will.

Just as then in the decisive battles of the Freedom Fight, now also Hungarian hearts are cheered by the fact that we have with us a Polish legion. I welcome the spirited successors of General Bem: we welcome the sons of the Polish nation. As always throughout our shared thousand-year history, now, too, we are standing by you in the battle you are fighting for your country's freedom and independence. We are with you, and we send this message to Brussels: more respect to the Polish people, more respect to Poland! Greetings to you. It is a sign of the shared fate of Poland and Hungary that another glorious revolution of ours – that of 1956 – was born between the Bem Statue and Kossuth tér in Budapest. It rose up with the unstoppable force of our glorious ancestors, and by the evening it had dragged the Soviet generalissimo out of his boots.

Ladies and Gentlemen,

By nature, Hungarians stand up for what is right when the need arises. What is more, they fight for it if needs be, but do not seek out trouble for its own sake. They know that they can often achieve more through patience than through sabre-rattling. This is why those like us are rarely given to revolutions. We have only gone down that path twice in one hundred and seventy years. When we did follow that path, we had reason to do so: we felt that our lungs would burst if we could not breathe in freedom. We threw ourselves into it, and once we had started a revolution, we did so in style. Modern European history has preserved both Hungarian revolutions among the glorious memories of the world: two blazing stars, two national uprisings bursting forth in 1848 and 1956 from Hungarian aspirations and Hungarian interests. Glory to the heroes, honour to the brave. Chroniclers have also recorded the revolution of 1918–19, but the memories of that period are not preserved on the pages of glory; indeed, not only are those memories written on different pages, but they appear in a different volume altogether. The

1918–19 revolution can be found in the volume devoted to Bolshevik anti-Hungarian subversions launched in the service of foreign interests and foreign ambitions; it features under the heading "appalling examples of intellectual and political degeneracy". Yes, we Hungarians have two revolutionary traditions: one leads from 1848, through 1956 and the fall of communism, all the way to the Fundamental Law and the current constitutional order; the bloodline of the other tradition leads from Jacobin European ancestors, through 1919, to communism after World War II and the Soviet era in Hungary. Life in Hungary today is a creation of the spiritual heirs and offspring of the '48 and '56 revolutions. Today, as then, the heartbeat of this revolutionary tradition moves and guides the nation's political, economic and spiritual life: equality before the law, responsible government, a national bank, the sharing of burdens, respect for human dignity and the unification of the nation. Today, as then, the ideals of '48 and '56 are the pulse driving the life force of the nation, and the intellectual and spiritual blood flow of the Hungarian people. Let us give thanks that this may be so, let us give thanks that finally the Lord of History has led us onto this path. *Soli Deo gloria!*

Ladies and Gentlemen,

Not even the uplifting mood of a celebration day can let us forget that the tradition of 1919, too, is still with us – though fortunately its pulse is just a faint flicker. Yet at times it can make quite a noise. But without a host animal, its days are numbered. It is in need of another delivery of aid from abroad in the form of a major intellectual and political infusion; unless it receives this, then after its leaves and branches have withered, its roots will also dry up in the Hungarian motherland's soil, which is hostile to internationalism. And this is all well and good.

A decent person who raises their children and works hard to build the course of their life does not usually end up as a revolutionary. The right-thinking person who stands on their own two feet and has control over their future knows that upheavals and the sudden upending of the ordinary course of life rarely ends well. The person of goodwill who seeks a life of serene and peaceful progress knows that trying to take two steps at once leads to you tripping over your own legs, and instead of moving forward, you will land flat on your face. And yet these right-thinking people of goodwill, these upstanding citizens of Pest instantly rallied to the call of our revolutions, marching at the front, right behind the university students. They formed the backbone of the revolutions and freedom fights, and they were to pay with their own blood for the honour of the Hungarian people. Every revolution is like the people who make it. On the committee which oversaw order during the 15 March revolution, in the shadow of the colossal

figures of Petőfi and Vasvári, we find the furrer Máté Gyurkovic, and the button-maker György Molnár. Our revolutions were led by respectable citizens, military officers, lawyers, writers, doctors, engineers, honest tradespeople, farmers and workers with a sense of national duty: Hungarians who embodied the nation's best aspects, our homeland's very best. Hungarian revolutionaries are not warriors for hare-brained ideologies, deranged utopias or demented, unsolicited plans for world happiness; in Pest you find no traces of the illusory visions of quack philosophers or the raging resentment of failed intellectuals. The revolutionaries of 1848 did not want to salvage stones from the ruins of absolutist oppression in order to build a temple to yet another tyranny; therefore the Hungarian revolution's songs were not written in honour of the steel blade of the guillotine or the rope of the gallows. Our songs are not sung by lynch mobs or execution-thirsty crowds; the Pest revolution is not a hymn to chaos, revenge, or butchery. The 1848 Revolution is a solemn and dignified moment in our history, when the wounds of the glorious Hungarian nation opened once again. Springing from constitutional roots, it demanded the granting and return of the rights seized from and denied to the nation. It is exhilarating, but sober; ecstatic but practical; glorious, but temperate. It is Hungarian to the core.

Ladies and Gentlemen,

Three weeks before his death in battle, in his last letter to János Arany, Sándor Petőfi asked the following question: "So what are you going to do?" When we, his modern descendants, read this, it is as if he is asking us the same question. So what are you going to do? How will you make use of your inheritance? Are the Hungarian people still worthy of their ancestors' reputation? Do you know the law of the Hungarians of old – that whatever you do should not only be measured by its utility, but also by universal standards? This is because your deeds must pass the test not only here, but also in eternity.

Ladies and Gentlemen,

We have our inheritance, the Hungarian people still exist, Buda still stands, we are who we were, and we shall be who we are. Our reputation travels far and wide; clever people and intelligent peoples acknowledge the

Hungarians. We adhere to the ancient law, and also measure our deeds by universal standards. We teach our children that their horizon should be eternity. Whether we shall succeed, whether finally we see the building of a homeland which is free, independent, worthy and respected the world over – one which was raised high by our forebears from 1848, and for which they sacrificed their lives – we cannot yet know. We do know, however, that the current European constellation is an unstable one, and so we have some testing times ahead. The times in which we live press us with this question, which is like a hussar's sabre held to our chest: "Shall we live in slavery or in freedom?" The destiny of the Hungarians has become intertwined with that of Europe's nations, and has grown to be so much a part of the union that today not a single people – including the Hungarian people – can be free if Europe is not free. And today Europe is as fragile, weak and sickly as a flower being eaten away by a hidden worm. Today, one hundred and sixty years after the great freedom fights of its peoples, Europe – our common home – is not free.

Ladies and Gentlemen,

Europe is not free, because freedom begins with speaking the truth. In Europe today it is forbidden to speak the truth. A muzzle is a muzzle – even if it is made of silk. It is forbidden to say that today we are not witnessing the arrival of refugees, but a Europe being threatened by mass migration. It is forbidden to say that tens of millions are ready to set out in our direction. It is forbidden to say that immigration brings crime and terrorism to our countries. It is forbidden to say that the masses of people coming from different civilisations pose a threat to our way of life, our culture, our customs, and our Christian traditions. It is forbidden to say that, instead of integrating, those who arrived here earlier have built a world of their own, with their own laws and ideals, which is forcing apart the thousand-year-old structure of Europe. It is forbidden to say that this is not accidental and not a chain of unintentional consequences, but a planned, orchestrated campaign, a mass of people directed towards us. It is forbidden to say that in Brussels they are constructing schemes to transport foreigners here as quickly as possible and to settle them here among us. It is forbidden to say that the purpose of settling these people here is to redraw the religious and cultural map of Europe and to reconfigure its ethnic foundations, thereby eliminating nation states, which are the last obstacle to the international movement. It is forbidden to say that Brussels is stealthily devouring ever more slices of our national sovereignty, and that in Brussels today many are working on a plan for a United States of Europe, for which no one has ever given authorisation.

Ladies and Gentlemen,

Today's enemies of freedom are cut from a different cloth than the royal and imperial rulers of old, or those who ran the Soviet system; they use a different set of tools to force us into

submission. Today they do not imprison us, they do not transport us to camps, and they do not send in tanks to occupy countries loyal to freedom. Today the international media's artillery bombardments, denunciations, threats and blackmail are enough – or rather have been enough so far. The peoples of Europe are slowly awakening, they are regrouping, and will soon regain ground. Europe's beams laid on the suppression of truth are creaking and cracking. The peoples of Europe may have finally understood that their future is at stake: not only are their prosperity, their comfort and their jobs at stake, but their very security and the peaceful order of their lives are in danger. The peoples of Europe, who have been slumbering in abundance and prosperity, have finally understood that the principles of life upon which we built Europe are in mortal danger. Europe is a community of Christian, free and independent nations; it is the equality of men and women, fair competition and solidarity, pride and humility, justice and mercy.

This danger is not now threatening us as wars and natural disasters do, which take the ground from under our feet in an instant. Mass migration is like a slow and steady current of water which washes away the shore. It appears in the guise of humanitarian action, but its true nature is the occupation of territory; and their gain in territory is our loss of territory. Hordes of implacable human rights warriors feel an unquenchable desire to lecture and accuse us. It is claimed that we are xenophobic and hostile, but the truth is that the history of our nation is also one of inclusion and the intertwining of cultures. Those who have sought to come here as new family members, as allies or as displaced persons fearing for their lives have been let in to make a new home for themselves. But those who have come here with the intention of changing our country and shaping our nation in their own image, those who have come with violence and against our will, have always been met with resistance.

Ladies and Gentlemen,

At first, they are only talking about a few hundred, a thousand or two thousand relocated people. But not a single responsible European leader would dare to swear under oath that this couple of thousand will not eventually increase to tens or hundreds of thousands. If we want to stop this mass migration, we must first of all curb Brussels. The main danger to Europe's future does not come from those who want to come here, but from Brussels' fanatics of internationalism. We cannot allow Brussels to place itself above the law. We shall not allow it to force upon us the bitter fruit of its cosmopolitan immigration policy. We shall not import to Hungary crime, terrorism, homophobia and synagogue-burning anti-Semitism. There shall be no urban districts beyond the reach of the law, there shall be no mass disorder or immigrant riots here, and there shall be no gangs hunting down our women and daughters. We shall not allow others to tell us whom we can let into our home and country,

whom we will live alongside, and whom we will share our country with. We know how these things go. First we allow them to tell us whom we must take in, then they force us to serve foreigners in our country. In the end we find ourselves being told to pack up and leave our own land. Therefore we reject the forced resettlement scheme, and we shall tolerate neither blackmail, nor threats.

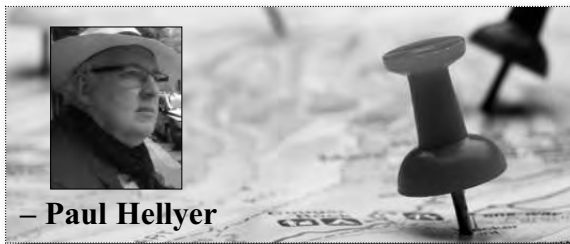
The time has come to ring the warning bell. The time has come for opposition and resistance. The time has come to gather allies to us. The time has come to raise the flag of proud nations. The time has come to prevent the destruction of Europe, and to save the future of Europe. To this end, regardless of party affiliation, we call on every citizen of Hungary to unite, and we call on every European nation to unite. The leaders and citizens of Europe must no longer live in two separate worlds. We must restore the unity of Europe. We the peoples of Europe cannot be free individually if we are not free together. If we unite our forces, we shall succeed; if we pull in different directions, we shall fail. Together we are strength, disunited we are weakness. Either together, or not at all – today this is the law.

Ladies and Gentlemen,

In 1848 it was written in the book of fate that nothing could be done against the Habsburg Empire. If then we had resigned ourselves to that outcome, our fate would have been sealed and the German sea would have swallowed up the Hungarians. In 1956 it was written in the book of fate that we were to remain an occupied and sovietised country until patriotism was extinguished in the very last Hungarian. If then we had resigned ourselves to that outcome, our fate would have been sealed, and the Soviet sea would have swallowed up the Hungarians. Today it is written in the book of fate that hidden, faceless world powers will eliminate everything that is unique, autonomous, age-old and national. They will blend cultures, religions and populations, until our many-faceted and proud Europe will finally become bloodless and docile. And if we resign ourselves to this outcome, our fate will be sealed, and we will be swallowed up in the enormous belly of the United States of Europe. The task which awaits the Hungarian people, the nations of Central Europe and the other European nations which have not yet lost all common sense is to defeat, rewrite and transform the fate intended for us. We Hungarians and Poles know how to do this. We have been taught that only if you are brave enough do you look danger in the face. We must therefore drag the ancient virtue of courage out from under the silt of oblivion. First of all we must put steel in our spines, and we must clearly answer the foremost, the single most important question determining our fate with a voice so loud so that it can be heard far and wide. The question upon which the future of Europe stands or falls is this: "Shall we live in slavery or in freedom?" That is the question – give your answer!

Go for it Hungary, go for it Hungarians! ■

Favourite Places in Hungary

– Paul Hellyer

Vác, part I

We all have our favourite places – those spaces on this earth where we feel special, at peace and at one with our surroundings. These places can be anywhere and will be different for each and every one of us. In this series I would like to take a look at those places in Hungary which are my favourites, those places that are, for various reasons, known and unknown, special, peaceful to me, where the delight of memory has taken hold and made these places part of me. These articles are actually “personal portraits” of these towns and cities of Hungary that are special to me. These portraits will be individual and unique, but at the same time will draw upon the history and culture of each of these dots upon the map of Hungary.

I will start with Vác, in the county of Pest, some 30-odd kilometres north of Budapest, along the banks of the Danube. It was the first place we visited during our initial sojourn to Hungary back in 1997. The reason for starting here is family: often this is the main reason for setting out from the comfort of home and venturing to places unknown. To reconnect. We have family in Vác and that was reason enough to start our exploration there. You could even argue that our very journey to Hungary began in Vác when two people met there in the turmoil after World War II. Through force of circumstance they found themselves on the other side of the world, refugees, married and with a new family in a distant land called New Zealand. That new family found its own roots and discovered the need to return to where it all began.

May is one of the best times to visit Vác. If you catch the train from Budapest, as we did in May 1997, when you exit the historic railway station and head down Széchenyi Street towards the main square and the Danube beyond, you will be greeted with the breath-taking sight of blossoming trees, full of impossibly pink flowers. Spring had arrived and so had we: these blossoming trees seemed to be greeting us with their joyous budding.

People have been coming to this place for

thousands of years. The Romans were here but the Hungarian history of Vác began during the arrival of the first Magyars in the 9th century. The first Hungarian king, Saint Stephen, laid the foundations of the Vác episcopate and ever since it has remained an important bishopric in Hungarian history.

Its written history, however, does not begin until 1074 when Vác was first referred to as Wätzenburg. According to legend, princes Géza and László fought a battle to decide the succession to the Hungarian throne. Before the battle, they happened to wander in the nearby forest where they allegedly met a hermit called Vác, and the city was later named after him. Others disagree on the origins of the name Vác – of course – but there seems broad agreement that originally the settlement was named after a person.

The history of Vác is much like the history of Hungary: repeated invasions, recovery, survival, periods of prosperity and peace interspersed with the destructive force of unwelcome visitors: the Mongols in 1241 laid waste to the town, the Turks occupied it for 150 years until 1686, troops clashed here during the 1848 War of Independence, and Russian tanks and troops would descend upon the area with much destructive force in the winter of 1944-45 as they rounded the Danube Bend and headed for Budapest.

You don't feel this as you walk towards the main town square. You pass the shops of a provincial town, shops selling shoes, shops selling books, shops selling stationery, a supermarket. People come and go along Széchenyi Street as they do every day. It is not until you reach the main town square, known as March 15th Square – in honour of the 1848 War of Independence, which began on that date and remains a national holiday – that the history of Vác really comes alive. The square has always been the centre, the heart of Vác, the place where people gather, walk, and talk, watched over by the town's history.

The square looks different today from what it did on our first visit in May 1997.

Gone is the traffic; the roads that surrounded the square are no longer, as it is now fully pedestrianised. But the buildings that line the square haven't really changed since Vác burst into life after the Turks left and various bishops, especially Bishop Migazzi rebuilt the town in the 18th century. The White Friars' (Fehérek) Church looks out across the square northwards as it has done since its construction began in 1699. We attended many a concert there as the choirs of the town sang to the glory of God in the baroque splendour of the church.

The town hall too looks out upon the square, built in 1735 upon the site where once stood a Turkish bath. In 1956 passionate men stood on the town hall's balcony and exhorted the crowds gathered below in the name of freedom and revolution. I could never walk past the

town hall without thinking about those times, linked as I was to them through family.

These days there is a webcam located on the corner looking down on the square sending live images across the world every minute of each and every hour, each and every day. How strange it is to sit in the comfort of your home and look across the world, seeing the square so full of life and history.

Every building that surrounds the square is full of history. There is, for example, at number 6 March 15th Square Hungary's first Deaf-Mute Institute founded in 1806. When Maria Theresa as Queen of Hungary visited the town for five days in 1764, she stayed in this building. It is still functioning and it is not uncommon to see today's students talking amongst themselves in sign language.

Once upon a time we too lived on the square in a first floor apartment. Every morning I would wake and gaze upon the view below as the morning light broke and the town awoke and went about its business, hustling and bustling as it has done for centuries... The stall selling papers and cigarettes doing a regular trade, people coming and going with baskets of fruit and meat from the nearby market, people boarding large, yellow Volán buses heading to nearby streets, suburbs, hamlets and villages to continue their lives, perhaps only vaguely aware as they stand and wait in the square that people have done the same for hundreds of years. At night the occasional drunken shouts could be heard, or the squeal of tyres as the young drove madly around the square. Not any more of course, now that cars have been expelled from the square.

The square is magical and entrancing, especially in the winter snow. I vividly recall one such evening when my son and I went to buy some delicious cakes from a

shop on the square. It was early evening, dark of course but the lights of the square shone off the snow that lay all about and reflected up to the grey clouds above and back again making the square glow in golden light. The snow crunched under our boots in the windless cold, our faces tight in the freezing air. I looked around as we walked and all the buildings on the square seemed to embrace and cosset us, warming and protecting us in the wintry glow. The souls of the past whispered to us in soothing words – "Welcome", they seemed to say, "We have lived here forever and part of you will now forever remain with us too. Welcome."

The Danube. Ah, the mighty Danube, bringing life, people, trade and commerce, art and culture, since forever. To get to the river head west off the square, down the formerly named Bartók Béla Street, now named Eszterházy Károly Street, and there the river is before you, wide and majestic.

Before you reach the river however, pause to look left up Katona Lajos Street to the Greek Church standing tall along the narrow street as it bends southward. This is my favourite view in all of Vác – the church is supremely placed here and seems almost picture-perfect. Built in 1795 for the Greek Orthodox traders who had established themselves in the town, it has remained unused for years and is in need of restoration.

The river awaits you a few metres on. Along the riverside amongst a promenade and tree-lined pathways, couples walk arm-in-arm, children play and visitors come and admire the view. Perhaps you will see one of the main long, passenger boats heading south to Budapest and the city delights.

People stare at you and you at them, mutually envying each other and wondering what our lives are like upon the river and on the land. Or perhaps you see some rowers from the local club, straining against the mighty river. Not surprisingly there are Olympic medallists from the local club.

Directly across on the other side is Szentendre Island. Ferries regularly and wearily carry passengers and cars to and fro across the river. Some of the best views of Vác can be seen from the ferry. Sometimes we would return home via the "komp" (ferry) and the closer we got to other side, the faster our heart would beat. Once upon a time there was a restaurant called *Pokol Csárda* or "Hell Inn" on the island by the ferry terminal. The middle-class of Vác would cross the river to dine and chatter and admire the glory of their town across the river.

One sight they would see would be the prison of Vác. There it sits, squat along the riverside to the north of the town, its watchtowers visible from across the river. There is plenty of history there too of course. It gained notoriety during communism and the Horthy regime for being one of the cruellest prisons in the area – or so the guidebooks tell us.

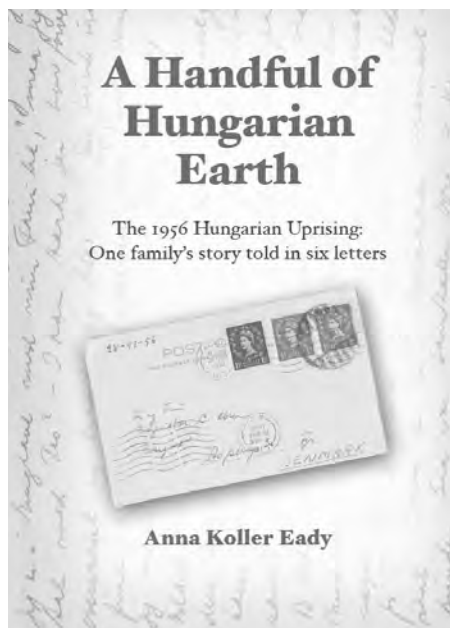
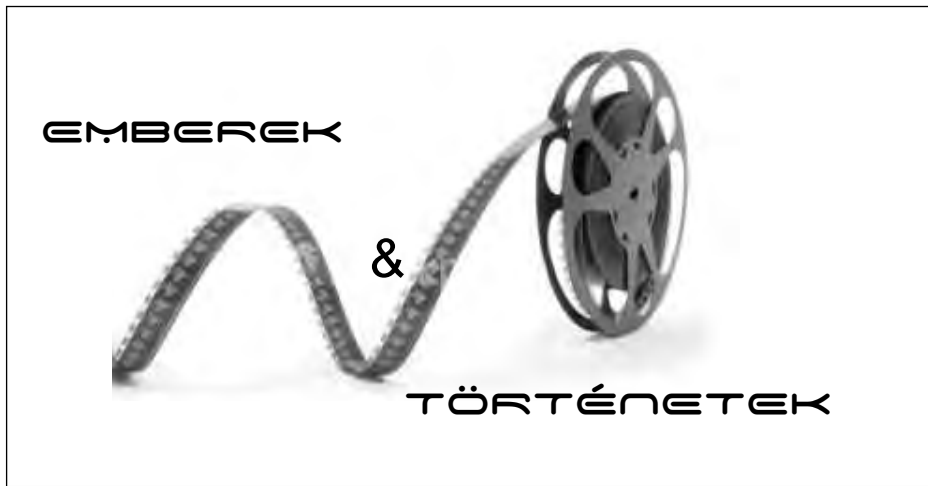
There is a family connection there too and it is another place where our personal lives mingle with history, unable to be separated or looked upon with objectivity. Today there is a memorial to those who suffered there, especially after 1956. In the upheaval of 1956 many prisoners were released from this prison, for some only to be returned, beaten but unbowed, in the grim reprisals that followed. One such prisoner, Árpád Göncz, would later become Hungary's most beloved President and eventually find his way to New Zealand on an official state visit.

As you walk along the lakeside at dusk, you may be lucky and see one of the famous sunsets of Vác. The sun dips below the horizon over the Pilis Mountains in the west and the sky lights up a brilliant dark orange, drawing the eye inevitably to its beauty. While we may revel in nature's glory at the sunset, the reason for them is more mundane and everyday: nearby factories give off dust and particles into the sky that cause the sun to scatter its light across the clouds. Still, you can only admire the sun as it goes down on yet another day in Vác.

There is much more to see here in Vác – I will continue the story in the next issue. ■

The 1956 Hungarian Uprising – one family's story told in six letters

During the short-lived 1956 Hungarian uprising 200,000 Hungarians fled as refugees. Among these refugees were my cousin Ferenc Csepreghi, his wife and their three young sons. The small booklet *A Handful of Hungarian Earth* tells their story, told through six remarkable letters written by my mother, Anna, to her parents in November and December 1956. In 1956 Anna was a young mother living in London, busy with three daughters aged three, five and seven. I was the five-year-old. Our father, Peo Koller, was a Hungarian-born geneticist working at a research institute in central London. We lived in a small semi-detached house in Acton, west London. My parents had married at the end of 1946 after a whirlwind romance, having met a few months earlier on a train in Sweden. Danish-born Anna was a newly qualified physiotherapist travelling home to Denmark after a short spell working in Sweden. Peo had been attending a

scientific meeting in Stockholm and was returning to London by train and boat via Denmark. They started chatting in the corridor of the train as it pulled out of Stockholm station. Peo introduced himself as an Englishman, and although Anna's English was pretty basic, she detected an unusual accent and said she didn't believe him. And that was how it all started!

My father was born in Nagykanizsa (Hungary) in 1901, and by 1946 had already had a very interesting life. His parents were devout Catholics and as a child he took an interest in the strong religious teaching and practice of the schools he attended in Szombathely, near the Cathedral. His grammar school was run by members of the Order of St Norbert, one of whom was an excellent teacher of biology, and this started his life-long interest in the subject. At the age of 15 he was sent to continue his education at the monastery at Pannonhalma, run by monks of the Benedictine Order, and by the age of 23 he was a fully ordained monk teaching Biological Sciences at a large Catholic school in Budapest. He was the first member of the Benedictine Order in Hungary to be allowed to study for a PhD in Budapest, after which he obtained funding to travel to the United Kingdom to work for a few months at the Institute of Genetics in Cambridge, even though he knew practically no English! This led to a life-long interest in genetics, and he decided to leave the priesthood. In 1934 he joined the staff of the Institute of Animal Genetics in Edinburgh where he helped found the new science of cytogenetics, and collaborated with H J Muller on the effects of radiation on normal and malignant cells. During the Second World War he worked on trying to find an antidote to mustard gas, and these findings paved the way for the first chemotherapy agents. In 1944 he moved

to London to take up a post at the Chester Beatty Research Institute, and this was where he was working when he met Anna. He had become a British citizen in 1936, by a process of "naturalisation", but he never lost his love for his homeland. He used to joke that he felt he'd been "neutralised", not naturalised. All his relatives were in Hungary, including his nephew Ferenc Csepreghi and family.

Anna had close family in Denmark, and every Sunday she wrote a weekly letter in Danish to her mother and father. She did this for many years, and in the late 1970s her mother presented her with a big suitcase full of every hand-written letter Anna had written, kept lovingly over the years. It's from this treasure trove that the six letters in this booklet come, written in November–December 1956. A few years ago my mother transcribed her handwritten letters into an electronic Danish version, and I then worked from these transcripts to translate them into English, double-checking against the

original letters to make sure nothing had been missed. The fourth letter is in fact a brief postcard, written at 11.15pm on Tuesday, 27 November 1956. It describes how, after weeks of worry and despair, they received a telephone call from Peo's nephew, Ferenc. He and his wife and three young sons had arrived that day after escaping from Hungary and travelling for a week through Europe,

eventually arriving in a refugee camp in Aldershot, about 35km south of London. The last two letters describe the emotional meeting in the refugee camp the next day, and the story of Ferenc and his family's escape.

I have always believed that these letters should have a wider readership, and this was why I have worked hard to get them published. They stand as a piece of gripping social and political history, documenting a time of huge upheaval for Hungarian citizens escaping their homeland. They also show the courage and generosity of my mother, supporting everyone around her through those turbulent weeks. Also, for our family at least, they have a happy ending.

The Csepregi family were moved from the refugee camp in Aldershot to a disused hospital in Wapping, and from there to Walton-on-Thames where they were given a council house. They moved in just before Christmas 1956 and local firms and neighbours donated furniture, beds, kitchen equipment, coal and a television complete with TV licence! Ferenc had trained as a mechanical engineer, and before their escape was working in Hungary at the Patent Office. When they moved to Walton-on-Thames he was given a job as a draughtsman at the local council offices. Ilu was a qualified primary school teacher, and she helped teach young Hungarian refugees while they were in Wapping. When they first moved to Walton-on-Thames she earned money cleaning houses. For most of her working life she was an administrator in the Rootes & Chrysler car company. Ferenc died in 1985, and Ilu died in 2007. Their sons live in Canada and England.

My father, Peo Koller, died suddenly in 1979, but my mother Anna is alive and well at the age of 92. She now lives in a retirement village in Mount Maunganui, New Zealand, having remarried at the age of 65 to a delightful New Zealander, Lewis Eady. Sadly, Lewis died a few years ago. During his last months, Lewis and Anna were greatly supported by Waipuna Hospice, in Tauranga, and therefore all proceeds from the sale of *A Handful of Hungarian Earth* are being donated to Waipuna Hospice.

If you would like to buy a copy please send a cheque for \$10 made out to WAIPUNA HOSPICE TAURANGA to my mother Anna Koller Eady, Villa 110, Ocean Shores Village, 80 Maranui Street, Mount Maunganui, BOP, and include your name and address. She will then post you a copy. ■ **Karin Koller**

History in Stamps

– Les Kókay

This is the third article connecting Hungarian history with depictions on local postage stamps.

One of the striking landmarks in Budapest is the Széchenyi Chain Bridge (Széchenyi lánchíd), which was opened on 20 November 1849. The bridge was blown up by the retreating Germans on 18 January 1945 and rebuilt to be reopened on 20 November 1949.

Strangely enough the bridge has not featured often on postage stamps. There was an issue to commemorate the reopening in 1949, others to commemorate the centenary and another to mark 150 years, but others depict the bridge only incidentally.

On the other hand the other major landmark, Parliament Building, had been featured on over 100 different stamps by 1921, including the occupancy stamps of 1919.

The first depiction of the bridge seems to be in 1921 (top left) and up to the present there have been less than 20 stamps that show the bridge.

Of the ones I have in my collection a few deserve special mention: there is a splendid large engraving issued for the 1996 Expo World Fair (bottom right); there was a miniature sheet (perhaps inspired by M C Escher) to commemorate the 150th anniversary in 1999 (bottom left); the 1972 issue to commemorate the centenary of the unification of Buda, Óbuda and Pest both show the bridge on the right as at 1872 and 1972 (pair second last row); and two air stamps show aeroplanes flying over the bridge. There were five stamps in the centenary set 1949 (top centre), but as they were all the same design I've only shown one. The two large miniature sheets issued to commemorate the reopening of the bridge in 1949 are fairly scarce (middle).

I will feature the above-mentioned somewhat complex occupation issues of 1919 in the next issue.

The interview below with István Huszár, Head of the International Department of the Hungarian Football Federation, took place during the U20 World Championship held in New Zealand in May 2015. In it we glimpse the inner workings of the federation and the important role a head of delegation can play in the mind-set of a team representing their country. István's attitude, adopted from a German philosopher, holds that the secret of success in any endeavour in life, including football, is a clear head, hard work, humour and self-confidence.

We also learn about the legacy of the Puskás generation, István having spent a lot of time with the legendary footballer. István believes that the future of Hungarian football and sport in general is promising with the government having made considerable investment in strengthening sports facilities in Budapest and the regions. He is also confident that Hungary's new leading coach, Bernd Storck, is taking Hungarian football in the right direction.

HI: Már nagyon régóta dolgozom a Labdarúgó Szövetségnél, ez volt az első munkahelyem miután 1980-ban megszereztem a közgazdasági diplomámat és azóta, tehát 35 éve dolgozom a magyar labdarúgásban. Szerettem mindig a futballt. Akkor ment nyugdíjba Dr. Balthazár Lajos, nagynevű elődöm. Németül és angolul jól beszélő munkatársat kerestek a nemzetközi szervezési területre és többek közt én is jelentkeztem, és végül is engem vettek fel.

SZK: Mióta vezeti a Nemzetközi Osztályt?

HI: A Nemzetközi Osztály 1986-ban alakult. Akkoriban a szerkezet még más volt, mert nagyon kevesen voltunk, csupán 18-an dolgoztunk a Labdarúgó Szövetségben. Ez a létszám ma 140 fölé van, de akkor a nemzetközi mérkőzések szervezését, szerződések kötését, játékosok nemzetközi átigazolását mi intéztük. Minden, ami a FIFA-val és az Európai Labdarúgó Szövetséggel (UEFA-val) nemzetközi kapcsolat volt, az rajtunk keresztül ment, tehát a Főtitkár és az Elnök rajtunk keresztül intézte az összes nemzetközi kapcsolatait. Ez részben háttér munka: a nemzetközi szabályokat megkapjuk – rendkívül sok FIFA, UEFA szabályozás van – azokat egyeztetjük a szövetségben a kollegákkal, klubokkal, klubok vezetőivel. Tehát a teljes nemzetközi életnek egyfajta szervezése volt a feladatunk, és tulajdonképpen ma is ez.

Az Európa bajnokságra való pályázást, amivel aztán ide Új-Zélandra kijutottunk, azt 2011 novemberében döntötte el a Magyar Labdarúgó Szövetség. Ekkor a mi részlegünk nekiállt a pályázat elkészítésének – 2012. január végéig kellett elküldeni az UEFA-hoz

Kemény munka, tiszta fej

Interjú Huszár Istvánnal, a Labdarúgó Szövetség Nemzetközi Osztályvezetőjével a 2015 U-20-as Világbajnokság új-zélandi tornából (2015. május)

egy versenyképes, kompetitív anyagot. Két hónappal később döntött az UEFA végrehajtó bizottsága arról, hogy több pályázó közül, Magyarország kapja a rendezés jogát. Ennek mi nagyon örültünk, és boldogok voltunk, hogy 2014 júliusában mi szervezhetjük az EB-t nyolc ország részvételével. Nagyon jó esemény volt, nagyon jól lement, és – ami a fontos volt akkor: bekerülünk az első hatba.

Időközben aztán kiderült, hogy a FIFA Új-Zélandot jelölte ki a Világbajnokság szervezésére, amitől mindenki külön boldog volt, hogy ilyen szép helyen lesz. Végül az EB szereplésünk nem hozta azt az eredményt, amit akkor szeretnénk volna, mert két meccsen vereséget szenvedtünk, egy meccset nyertünk csak meg a hátrából, de ennek ellenére bent voltunk az első hatban, így a világbajnokságra kvalifikált a csapat. Így miután a verseny lement arra koncentráltunk, hogy hogyan tudjuk a legjobb munkát elvégezni, a csapatot legjobban felkészíteni a VB-re. Időközben volt egy edzőcsere, Bernd Storck körülbelül három hónapja dolgozik a csapattal.

SZK: Miért történt az edzőcsere?

HI: Az elnökség úgy gondolta az Európa Bajnokság után, hogy az az edző, az a team, ami akkor dolgozott, nem érte el azt az eredményt, amit szeretnénk volna, hogy váltásra van szükség. Reménykednek még jobb, még modernebb edzőmunkában, mert még jobb eredményekre van szükség ahhoz, hogy a magyar utánpótláscsapatok nemzetközi szinten is versenyképes játékok tudjanak mutatni.

Az új edzőnek viszonylag kevés ideje volt, mert a játékos listát le kellett adni a FIFA-nak, de a felkészülésünk viszonylag jól sikerült, sokat volt együtt a csapat. Május 21-én érkezett meg Új-Zélandra a csapat, és tíz nap állt rendelkezésünkre az akklimatizálásra és a felkészülésre.

SZK: Visszatérve az edzőváltásra, milyen a viszonzhangja Magyarországon annak, hogy most német edzője van a fiataloknak?

HI: Úgy gondolom, hogy a világbajnokság óta a német edzők munkáját Magyarországon sokkal jobban értékelik. A világbajnoki arany mindent elmond a német edzőmunkáról, és úgy gondoljuk, hogy Storck indulása indokolt volt és jó döntés volt – ezt mindenki elfogadja. Storck korábbi munkájáról Dárdai Pál (szövetségi kapitány) is jó véleménnyel volt, együtt dolgoztak a Hertha BSC-nél, amikor még Pali játékos volt.

SZK: A focisták szempontjából nem gond a nyelv? Mert ha jól tudom, angolul zajlik az edzés.

HI: Nekem voltak kisebb aggályaim, hogy a fiúk hogy értik meg, mire gondol, de időközben kiderült, hogy nagyon „jól adja elő”, tehát úgy magyarázza el a dolgokat, hogy vizuálisan érzékeljék azok is, akik nem annyira jól tudnak angolul. A fiúk nagy része az alap dolgokat teljesen jól megérti, úgyhogy tulajdonképpen nem tűnik problémásnak.

SZK: Felnőtt csapathoz képest, milyen fiatalokkal képviselni az országot messze az óhazától?

HI: Úgy látom, hogy nagyon nyitottak a fiúk,

mindent szeretnének tudni. Biztatom őket, hogy kérdezzenek, lehet, hogy mi sem tudjuk a választ, de ha igen akkor nagy örömmel válaszolunk nekik. Azt gondolom, hogy jó a hozzáállásuk mindenhez, semmi probléma velük. Nyilván mi megpróbálunk a futballra koncentrálni, ők profi futballisták szeretnének lenni, illetve már azok is jórészt. Egy-két játékos még most közelít a profi élethez, de vannak mások, akik már nagyon benne vannak, szerződésekkel rendelkeznek. Nekem delegációvezetőként nagyon jó tapasztalatom volt róluk – jól viselkednek, eddig csak jó híreket hallottam vissza.

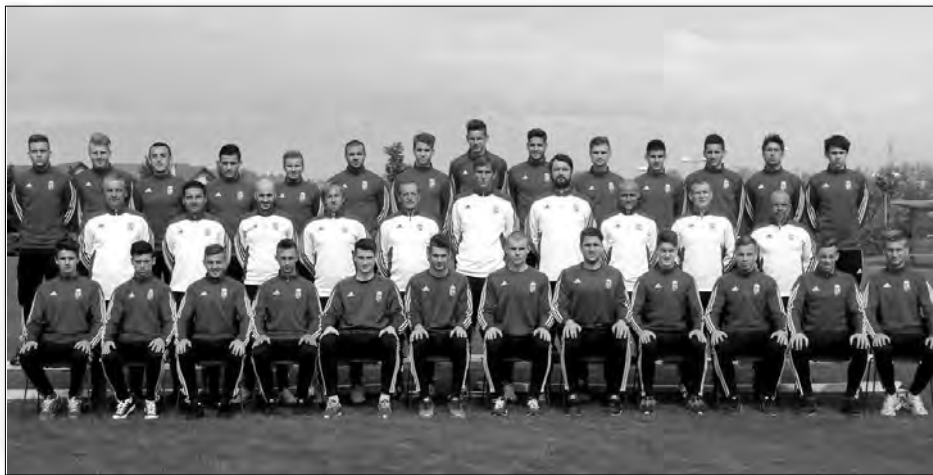
SZK: Most előre jutott a csapat, mik az elvárások a torna hátra levő részében?

HI: A profi sportban mindig kell szerencse. Az én elvárásom, azt röviden úgy tudnám megfogalmazni, és azt szoktam mondani a fiúknak, hogy valamikor fiatal koromban olvastam egy német filozófusnak a gondolatait, miszerint tiszta fej, azaz tiszta gondolatok, kemény munka, humor és önbizalom kell. Ha ez a négy megvan, akkor a sportban is sikereket lehet elérni, meg az életben is. Ha a fiúk ezt értik, hogy mit jelent, akkor sikerek lehetnek. A tiszta fej, tiszta gondolkodás azért fontos, mert a profi életre készülve, tudni kell, hogy ez mivel jár – hogy minden reggel úgy ébrednek, hogy erre koncentrálok, eszerint élek. A tiszta fej a profizmus alapja. A kemény munkáról nem kell beszélni, mert az világos. Kemény munka nélkül nincs ma profizmus semmilyen területen – eredmény nincs munka nélkül. Önbizalomra azért van szükség, mert nélküle nem lehet előre lépni egyről a kettőre. Tudnom kell, hogy mit tudok, és ha azt elértem, akkor a következő lépcsőt kell megcéloznom, és menni kell előre – az önbizalom az alapja a teljesítménynek. A humorról magyarként azt gondolom, nem kell sokat beszélni – a humor oldja az egészet, amikor valami nem sikerül akkor is valahogy tovább kell lépni, és talán a humor a legjobb eszköz arra, hogy ezt megoldjuk.

SZK: Mennyire befolyásolja az ifjúsági focit, és egyáltalán a magyar focit az, hogy a Miniszterelnök úr nagy focirajongó?

HI: A magyar labdarúgás jelenlegi helyzete, beleértve a jövőképünket is, tulajdonképpen kitűnő. A sport helyzete nagyon jó, nem csak a labdarúgásé. A Miniszterelnök úr pontosan azt látja, hogy a sportban az együttműködés, a csapatmunka az nagyon fontos, és ezt a képet vetíti ki a mai ifjúságra. A mai Facebook generáció otthon ül és komputerezik. Ő és rajta kívül még nagyon sokan pontosan megértjük, hogy egy generáció nem nőhet fel csak a Facebook-on, hanem munkával, sporttal és együttműködéssel. És aki lent az öltözőben eltölt éveket és megpróbál tíz másik emberrel együttműködni, együtt dolgozni, eredményeket elérni, kudarcokat átélni – mert a kudarcok ugyanúgy segítenek az élet minden frontján, ahhoz feldolgozzuk a hétköznapi gondokat, problémákat – ez a sportember másképp áll hozzá az élethez, amikor befejezi a sportot. Már megtapasztalta, hogy az életben hogyan kell együttműködni a társakkal. Ezenkívül fegyelemre, pontosságra, rendre tanít, bizonyos értelemben a sport az élet tanítómestere, és a Miniszterelnök úr ezt tudja és támogatja.

SzK: Ezek szerint van miért reménykednünk, felérhetünk egyszer a legendás Aranycsapathoz újra?

HI: Hát igen. Én olyan régóta dolgozom a labdarúgásban, hogy a Puskás generációt – bár pályán sajnos nem láttam – de személyesen ismertem a teljes Aranycsapatot, Puskást, Grosicsot, Buzánszkyt, Hidegkútit. Puskással a '90-es években együtt dolgoztam. Az egy különleges dolog őket ismerni és velük együtt dolgozni, együtt lenni. Azt az életszemléletet, amit ők akkor kaptak, a háború után, az ma nincs, mert minden megváltozott. Az a pozitív hozzáállás az élethez, ami akkor volt minden probléma ellenére az '50-es évek elején az olyan generációt alakított ki, hogy arról igencsak felsőfokon lehet beszélni ma.

A mai sportról azt lehet mondani, hogy nagyon keményen dolgozik a sportvezetés, a Magyar Olimpiai Bizottság, de mindenki megkapja a megfelelő támogatást, nem csak a labdarúgás. Úgy gondolom, hogy a magyar labdarúgás most infrastrukturálisan fejlődik, mert új pályák százai készültek el az elmúlt néhány évben, épülnek a kis stadionok, épülnek a nagyobb stadionok, tervben van a Puskás Stadion felépítése, a Nemzeti Stadioné, ami 2018-19-re elkészül. Fontos, hogy az infrastruktúra meg legyen kicsiben is, hogy a kisebb városokban is pályák legyenek.

A '90-es években nagyon sok pályát – csak Budapesten 600 futballpályát! – eltüntettek, amikor a szocializmus után felvásárolták a területeket a privatizáció során. Épültek a helyükre bevásárló központok, benzinkutak, minden. És sajnos a sport emiatt háttérbe szorult, nem volt rá pénz sem, mert hiányoztak a megfelelő magyar cégek, akik támogassák. A cégek is tönkrementek – a régi magyar cégek; a politikai váltás után nagyon sok tönkrement és volt egy úr, hogy ki fogja most a magyar sportot támogatni. Akkor jöttek a külföldi privatizációk, a külföldi cégek, akik elsősorban nem feltétlenül a magyar sportra gondoltak, hanem a saját profitjukra.

Most a verseny nagyon nagy a labdarúgásban. Európán belül sok jó csapat van, ezért nagyon nehéz kiemelkedni, viszont látható, hogy a magyar infrastruktúra egyre jobb, mert pénzt áldoz rá a kormány. A magyar labdarúgás, Csányi elnök úr vezetésével, minden területen nagyon sok támogatást kap. Az utánpótlás sport, a fiatalok sportja kap sok támogatást, ami nagyon jó, mert ahogyan korábban említettem, mozgásra van szükségük a fiataloknak, különben otthon ülnek és zongoráznak a billentyűzeten, és ezáltal emberileg sem úgy fejlődnek, ahogy ez régen volt.

Nem hasonlítanám össze egyik magyar csapatot sem a Puskás generációval, mert más a labdarúgás helyzete, szerepe, de örökön összehasonlítási alap

marad az utókor számára, mert Puskásék generációja valami olyasmit vitt véghez, amire úgy néz mindenki, hogy az volt akkor a csoda.

SzK: A mai Magyarországon is ennyire becsben tartják Puskás generációját?

HI: Persze, Magyarországon is, tudniillik annak idején, amíg haza nem jött a Puskás addig nagyon kevés média foglalkozott vele – a szocializmus alatt nem volt nyitott az ország, de utána mindenki beismerte, hogy mik a valódi értékek. Ezeket kéne most alapként odarakni a fiatalok számára: Fiatalok, ez volt annak idején az előző generáció, ezt kell követni!

Puskással sokat beszélgettem. Kiment a Real Madridhoz 30 évesen; amikor megjelent nem ismerték meg, mert nem volt TV, nem volt számítógép... Puskás 70-ik születésnapján Di Stéfano azt mesélte, „Bejött és nem hittük el, hogy ő a Puskás. Nem focizott már pár hónapja és egy kicsit túlsúlyos is volt, csak akkor győzőzöttünk meg róla, hogy ő az, amikor kijött a pályára és a labdát megérintette!” Akkor, 30 évesen, egy fantasztikus pályafutást kezdett Puskás a Real Madridban. Azért tudta ezt megcsinálni, mert fejben is tiszta volt, s keményen dolgozott, hogy leadja a kilókat és visszaálljon a fizikai fittsége. Megjegyzem: Puskás soha nem mondta, hogy mennyit kellett dolgoznia azért, hogy a Reálnál ezt 30 évesen elérje – természetesnek tartotta. Ezt a „kemény munka, tiszta fej” filozófiát ma is meg kell mindenkinek értenie, mert erről szól a mi jövőnk. A tehetség önmagában nem elég.

SzK: Az utóbbi idők FIFA botrányai mennyire érintették a magyar labdarúgást, mit érez ebből a Magyar Labdarúgó Szövetség?

HI: Bizonyos értelemben nem érzünk sokat, de ez a váltás azt a pozitív jövőképet hozza a Magyar Labdarúgó Szövetség számára, hogy ezek a botrányok befejeződnek. Mindenki azt szeretné, hogy olyan vezetés legyen a FIFA-ban, akik alatt ezek befejeződnek és valóban mindenki a nemzetközi futballra koncentrál, mert a botrányok a labdarúgást nemzetközi szinten is tönkreteszik. Európán belül azt érezzük, hogy az Európai Szövetségben minden rendben van, a FIFA-nak pedig lehetne jobban is működni. Abban bízunk, hogy a FIFA sokkal jobban, sokkal hatékonyabban fog tudni irányítani a jövőben.

SzK: Az új-zélandi média mennyire foglalkozik a magyar U-20-as válogatottal?

HI: Az új-zélandi média jól foglalkozik velünk, bár egy-két hírt az elején nem vettek át, például Mészöly Géza, aki az EB-n irányította a csapatot – hibásan szerepelt edzőként az egyik újságban – nem

kapcsoltak, hogy a Bernd [Storck] lett közben. Ezzel volt egy kis problémánk, olvastuk, aztán próbáltuk gyorsan informálni a médiát, hogy mi történt. Valahogy nem jutott ide, pedig a mi média részlegünk mindent leadott... Amúgy nagyon jól érezzük magunkat, rendkívül kedvesek az emberek, köszönet mindenkinek!

SzK: Milyen változást lát a csapaton az új edző keze alatt?

HI: Megváltozott a játérendszer – a csapat megpróbál most olyan rendszerben, olyan stílusban játszani, amit az edző hatékonyan és jónak gondol, és amit a játékosok is meg tudnak csinálni. Mert nyilván az a jó taktika, amit meg tudnak csinálni a pályán. Ebben a fiatal, 20 éven aluli életkorban mindent meg lehet még változtatni – a csapat minőségét csapatomunkával lehet javítani, a szemléletet, a játékot lehet módosítani, de az egyéni képességeket már nehezebb fejleszteni. Csapatunk most más játérendszerben játszik, mint azelőtt.

SzK: Magyarországon mennyire foglalkoznak azzal, hogy itt Új-Zélandon hogyan szerepel az U-20-as csapat?

HI: A felnőttek után ez most a legfontosabb, hogy a 20 évesek jól szerepeljenek. A Világbajnokságra kijutni, kvalifikálni az mindig nagy dolog, tehát, aki futballszurkoló az figyel. A Duna TV minden meccset közvetít élőben, tehát mindenki látja, aki láthatja. Kapcsolatunk van a sportvezetéssel, és a legfelső vezetéssel, mindenki nézi, szurkol, igyekszik támogatásról biztosítani bennünket.

SzK: Ezt a fiúk is érzik itt?

HI: Érzik is, tudják is! Fontosnak is tartjuk, hogy érezzék azt, Magyarországot képviselik, és egy ország képviselőiben vannak a világbajnokságon. Világbajnokságon lenni egy focistának nem adatik meg olyan gyakran, ezért ezt mindenképpen így kell kezelni, ugyanakkor az edzőnek a terhet le kell venni a játékosok válláról, hogy ne görcsöljenek a pályán.

SzK: Látom, nagy az Ön szerepe ebben az egészben, hogy a legjobbat elérhessék, és egy átfogó nyugalmat és önbizalmat sugározzon feléjük.

HI: Igen! Az első mérkőzés előtt egy csapat megbeszélésen mondtam nekik, hogy fontos, hogy tudják, hogy ez világbajnokság, de hogy az ő szerepük annyi, hogy jól teljesítsenek, lehetőleg nyugodtan, önbizalommal, és hogy az adott pillanatban a maximumot nyújtsák.

... Bízunk benne, hogy jó játékot nyújtunk és bármi lesz az eredmény, úgy megyünk haza, hogy jól teljesítettünk, és mindenki kihozta magából azt, amit tudott. Ez egy jó alap lehet a további építkezéshez! ■

In July 2015 Bernd Storck was appointed head coach of the Hungary national football team after the resignation of Pál Dárdai who became the manager of the Bundesliga club, Hertha BSC. In November, Storck-led Hungary qualified for the UEFA Euro 2016, after an absence of 44 years. Storck's contract as head coach of the national team has been extended until the end of UEFA Euro 2016, while his Sports Director contract finishes in March 2018.

His first experience of coaching a Hungarian national team in international competition came in May 2015, when the Hungarian national under-20 team played at the 2015 FIFA U-20 World Cup held in New Zealand. Hungary won their opening match against North Korea which was enough to go through, in spite of losing to Brazil and Nigeria in the other group stage matches. However, they were knocked out in the round of 16 by eventual winners Serbia in a 2-1 extra-time loss.

Klara Szentirmay interviewed Bernd Storck in New Plymouth during the 2015 FIFA U-20 World Cup.

First of all, congratulations! You've done a great job bringing this team together after just two-three months with them.

It was not very easy to bring it together, because I had to make my own assessment about the levels of the different age groups, especially this age group. We put together this team from the '95, '96 and '97 age groups. It has not been easy bringing my philosophy to them because they bring a different philosophy to football from the past. They have had to forget what they did in the past and start anew, doing it my way – the easy way: passing and controlling, on the ground, not so high, so that when I pass the ball to my partner he does not need a lot of time to control it. This is the most important thing.

How did you end up in this position of being the coach for the Hungarian U20 team?

I am the Sports Director for the whole Hungarian Football Federation. I am responsible for the whole youth area and also for the A team. Pál Dárdai does a very good job with the A team, so I concentrate more on the youth area. I am building up my own team to work with within the Football Federation – coaches, physiotherapists, doctors, goalkeeper coaches, fitness coaches, sport scientists. As Sports Director I am “the coach” of this team – I am responsible for promoting this new style of football.

The coach has to be a good teacher. The youth academies and the clubs in the Federation have to operate in a very professional way in their teaching of players. The Government and the

A good sign for the future

Interview with Bernd Storck, the new leading light in Hungary's football (May 2015)

Federation invest a lot of money in the academies to raise talent to the adult level. We have talent but we need to develop this talent further.

What's the difference between how you're doing it and how it used to be done?

In Germany everything is easier because we have much better education at a basic level. Players learn how to train in a professional way from the start. The agility training and the technical training is similar in Hungary, but it's very important to make sure the players are fit. The psychological side is very important too – the players must have confidence. They have to think fast, so they can play fast. They have to know

as well to explain our new way, our new style.

It is very important not to tell them what's right or wrong. I am open to everything. My success is also the success of the coaches. I can bring the players together and build up a team, but the coaches are responsible for education. The national coach can only build up a team by bringing the best players together, but the level of the players depends on the club coaches. There is a big job.

How do you see the Prime Minister's role in influencing Hungarian football?

He's a real football fan – he supports us, and also me and my job. He's very open to everything. I

what to do in different areas. The level of football education in Germany is much higher than in Hungary, but this is my job, this is the reason I'm there.

So there is hope for Hungarian football?

I can suggest, I can help, but I need a good team. I need the clubs to learn. They have to take a different road to the one they took in the past. They have to open their borders a little bit and see how it goes in other countries. We don't have many coaches who have worked abroad. They need to get other ideas into their thinking, other philosophies from abroad. We are trying to bring in another way, another work-style – innovation is the key to the future of football in Hungary.

Is the entire management in Hungary supportive of your strategy?

When you are from abroad, you have a very difficult challenge, especially coming from Germany. I cannot say everything I expect at once, but I need them to understand the philosophy, then hopefully they will do the right things for themselves. In our training centre we hold meetings with the coaches from other clubs

think it's unique that a prime minister is so involved with football. And it's not only football he supports, it's also the other sports in the country. He's a big sports fan and this is what Hungary needs.

You seem to place particular emphasis on the teaching part of coaching...

Yes, when we hold meetings we invite the coaches and show them why they have to teach the players. I'm a teacher. They have to learn from a teacher, not from someone telling them what you have to do, but from someone explaining to them why they have to do it.

In terms of your own vision, how would you describe this U20 team's performance?

You can lose a game, like today, but you see the signal from the coach, the philosophy of the coach, and you see a team that wants to play football.

We saw in the last two games that they play together very well as a team. That is a good sign for the future proving that we have good football players in Hungary, who can play at this international level. If we continue along this track,

Last July I was lucky enough to add forty to the Wellington daily average of 2°C, consume my body weight in pancakes, make lifelong friends, and learn the most amazing things about my culture and heritage. I was privileged enough to be given the opportunity to travel to Cegléd in Hungary for a week and take part in MIVIT [Magyar Ifjak Világtalálkozója] – the first Hungarian World Youth Summit. As the only participant from a primarily English speaking country, and the only participant who did not speak fluent Hungarian, it was a bit of a challenge mentally, but I was welcomed with open arms by the fifty odd other youths in attendance, and by the end of the week I was picking up on conversation, and felt very much integrated into the caring community bond shared by Hungarians all over the world.

The nerves didn't really set in until about ten minutes before I landed in Budapest – it only struck me then that I had flown almost 18,000 kilometres to a country I had never been to before, to a place I had (truthfully) only found on the map two days beforehand, where I really only had the most basic grasp of the language and not much spoken experience at that, and for the first time I was not entirely convinced this was one of my better decisions. When I got off the plane by myself and saw English third or fourth down the list of translations on the airport signs, behind Russian, French and German, I had the full on jitters. It was hands down, the most out of my comfort zone situation I had been in a very long time.

However, Tibor, the coordinator of what was

going to be the most wonderful week, picked me up, and put me at ease straight away. Once I exhausted my Hungarian vocabulary, he switched to English to tell me about the countryside we were driving through, about the programme, and had a general natter about all things Hungarian and what I knew. The entire time he was also telling me the Hungarian words for things we were discussing which came in handy later on in the week, and was a really good way of teaching.

I had definitely travelled the furthest to attend the summit (although as all New Zealanders know, that's never hard!), but I believe there were about fourteen countries represented all up. The other youths were mostly from Trianon lands – primarily Serbia, Slovakia, Slovenia, Ukraine and Romania, but there were some Italians, Brazilians and an Argentinian from further abroad. It was amazing watching everyone interact and switch languages at the switch of a hat. The most impressive to hear was definitely my roommate Cristina from Brazil who worked tirelessly to translate (mostly for me) the whole week – she spoke Hungarian, Spanish, Portuguese, English and French all fluently, and was able to hold her own in conversation in Italian and Russian as well. The others all spoke at least one or two other languages fluently as well as Hungarian – though not a lot of English! I found during the week that my high school German was far more useful as a second spoken language than English. It sort of goes to show how sheltered we are in New Zealand by assuming everyone in the world learns or speaks English, where in reality it's not the case. It was really eye opening to gain that linguistic perspective.

However, despite all the different languages – particularly the Hungarian – being a little

overwhelming at first, everyone made a huge effort to talk to me. Whether this was teaching me something about Hungarian culture, about their village, about history or politics, or even just a few words, their kindness and willingness to share what they knew with me, so I too could integrate into their community – I appreciated this more than words in any language could express. They all placed a huge value on friendship and building a community with each other – and this was an ideal situation for me, the ultimate foreigner, to be in.

During the week we packed in a lot of cool experiences and travel around Hungary. Highlights include meeting the Deputy Prime Minister in Parliament in Budapest, sightseeing in Kecskemét and Cegléd, being astounded by beautiful architecture, and enjoying traditional gulyás-leves in many a csárda. We travelled out to the Alföld by horse and cart, and learned hands on about the traditional shepherd lifestyle. We spent every afternoon playing cards or weaving bracelets, and every evening engaged in Hungarian folk dance, aided by a healthy dose of homemade pálinka.

Going to Hungary, I had no idea what to expect. However at the end of the week, I was lucky enough to fly away with memories of the most amazing new experience, a greater understanding and appreciation of the Hungarian language and culture, and some amazing friends from all over the globe, who I think will stick around for life. I would highly recommend that anyone who has the opportunity to attend this summit, or even just to travel over to Hungary – take it! My own interest in Hungary has peaked majorly from this experience, and I'm excited to return there and improve my language skills in the near future. ■

Anna MacKinnon

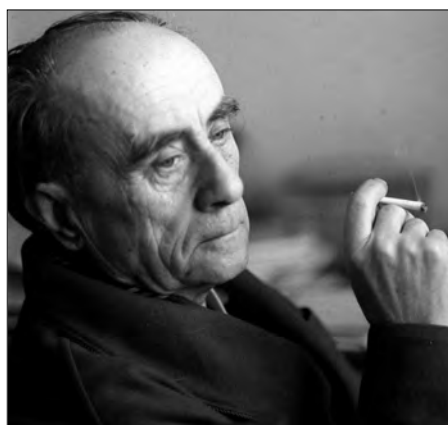

KASSÁK LAJOS (1887-1967)

“kopogtatás nélkül bejöhetsz hozzám”

József Attila

Kassák Lajos 1887. március 21-én született Érsekújváron. Apja, Kassák István gyógyszerári laboráns, anyja, Istenes Erzsébet mosónő volt. A gimnáziumból kimaradva lakatosinasnak adták, szakmát szerezve vasmunkásként dolgozott Győrben. 1904-ben Angyalföldre költözött. Gyári munkáját folytatta, de közben részt vett a szocialista mozgalomban és autodidaktaként művelődött. A műveltség- és helyesírásbeli hiányosságok ellenére szívósan küzdött a megjelenésért. Első verse 1908-ban látott napvilágot, első novelláskötete, *Életsiratás*, pedig 1912-ben. 1909-ben gyalogosan, csomagok és pénz nélküli vándormunkásként bejárta Nyugat-Európát, eljutott Párizsig. A munkásmozgalom és nyugat-európai útja hatására alakult ki avantgárd, művészeti forradalmat hirdető esztétikai felfogása.

1915-ben jelent meg első verseskötete, *Éposz Wagner maszkjában*, s ugyanebben az évben elindította *A Tett* című folyóiratot, Magyarország első avantgárd folyóiratát. Antimilitarista kiállása miatt a cenzúra betiltotta a lapot, de Kassák 1916-ban újabb folyóiratot indított *Ma* címmel. Bár 1919-ben az írói direktórium tagja volt, bírálta a diktatúra rendszerét és kultúrpolitikáját. Folyóiratát a tanácskormány júliusban betiltotta. A kommün bukása után letartóztatták, szabadulása után hajón Bécsbe szökött, ahol újraindította a

hamarosan nemzetközi viszonylatban is jelentőssé váló *Mát*. Folyóiratai nevelték a magyar irodalom számos képviselőjét (Barta Sándor, Kahána Mózes, Komját Aladár, Lengyel József, Mácza János, Révai József). A képzőművészetben is szabad teret nyitott az ifjú művészek előtt (Bortnyik Sándor, Máttis-Teutsch János, Nemes Lampérth József, Uitz Béla). 1922-ben Németh Andorral *2x2* címmel újabb – rövid életű – folyóiratot alapított.

Művészi módszereiben Kassák rövidebb-hosszabb ideig, kisebb vagy nagyobb mértékben az összes izmusba belekóstolt. A maga avantgárd változatát aktivizmusnak nevezte. Az aktivizmus nem jelentett művészeti programot; elsősorban a művész elkötelezettségét jelenti a társadalmi igazságosság, a tömegek felemelése, egy majdani jobb élet reménye mellett. Ily módon Kassák társadalmi-politikai alapállása mindig baloldali, a háború idején pedig pacifista volt; ugyanakkor semmilyen párthoz vagy politikai csoportosuláshoz köthető eszmének nem volt kritikátlan híve.

1926-ban visszatelepült Magyarországra, ezután jelentette meg az avantgárd megújítására törekvő, rövid életű *Dokumentum* c. folyóiratát, amelyet többek között Illyés Gyulával és Déry Tiborral szerkesztett. Ezt követte 1928-tól az 1938-ban betiltott *Munka* c. folyóirat. A laphoz kötődő fiatal munkások, értelmiségiek számára szervezett önművelő kört, amelynek tagjait a fotó és a rajz felé irányította.

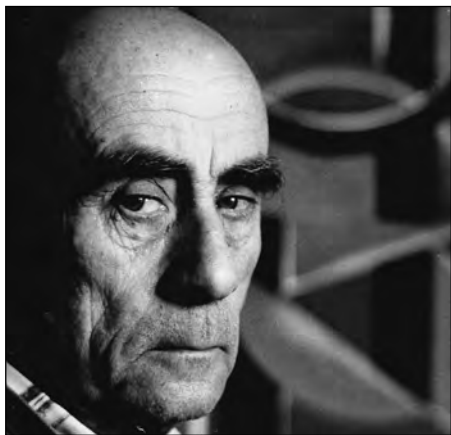
1935-től rendszeresen írt a *Népszavába* és a *Szocializmusba*. 1940-ben izgatásért kéthavi börtönbüntetést kapott. 1944-ben teljesen visszavonult a nyilvánosságtól. 1945-ben Fodor Józseffel együtt szerkesztette az *Új Időket*. A Magyar Művészeti Tanács alelnöke lett, szerkesztette a *Tanács Alkotás* (1947-48) c. folyóiratát és a *Kortárs* (1947-48) c. folyóiratot. 1947-ben Baumgarten-díjat kapott.

1949-től belső száműzetésbe kényszerült, művei már nem jelenhettek meg. 1953 szeptemberében, az Írószövetség párttaggyűlésén kritizálta a Magyar Dolgozók Pártja kultúrpolitikáját, ezért kizárták a pártból. Évekig nem publikálhatott – a *Szenaboglya* c. önéletrajzi jegyzetét halála után adták ki. 1956-tól térhetett vissza a művészeti életbe, az Írószövetség elnökségének tagjává választották. 1958-tól a párizsi *Magyar Műhely* c. kiadvány fiatal emigráns szerkesztői (Albert Pál, Bujdosó Alpár, Nagy Pál, Papp Tibor) Kassák munkásságát állították lapjuk és saját munkásságuk középpontjába. Róla elnevezett díjat is kiadtak, külföldi és hazai avantgárd költőket és képzőművészeket kitüntetve. Újabb, kis példányszámban kiadott verseskötetei: *Mesterek köszöntése* (1965); *Üljük körül az asztalt* (1968). 1965-ben Kossuth-díjat kapott. 1967. július 22-én halt meg Budapesten.

Családja

Kassák Lajos a nőekkel való viszonyát sajátosan élte meg: egyetlen gyermekét (a kisleány korán meghalt) soha nem látta, a gyermek anyja gyermekével együtt a szülés

után megszakította a kapcsolatot. Első feleségét, a nála két évvel idősebb Simon Jolánt, még 1908-ban, 21 évesen ismerte meg, azonban csak húsz évvel később vette feleségül. Budapesti munka és elismerés nélkül töltött évei alatt Simon tartotta el, szerény keresetéből támogatva a költő folyóiratainak kiadását. 1938-ban Simon Jolán öngyilkosságot követett el – a tragédiában nem kevés szerepe volt Kassák zilált szerelmi életének, más nőkhöz írt költeményeinek. Kassák második felesége Kárpáti (Karpeles) Klára, akivel 1946-ban kötött házasságot. A nála 27 évvel fiatalabb feleségétől később elhidegült, ám Kárpáti Klára mindvégig kitartott mellette – a költő halála után az emlékéhez sem maradt hűtlen. ■

Források: www.sk-szeged.hu, www.pim.hu

Ki gondol rám

*Mindent megteszek
 hogy békességem legyen.
 De a békesség nem jön felém
 hiába kiáltozok érte
 hiába integetek fehér kendővel
 az erkélyről.*

*Nagyon hosszú éjszakát éltem át
 s lehet hogy eltévedtem.
 A fal mögött szűkölök
 a vörös téglafal mögött
 melybe a feledés parancsát írták
 vésővel
 kalapáccsal.*

*Nincs is fehér kendőm
 és erkély sincs itt.*

*Úgy zár be magányosságom
 ahogyan a fát körülzárja a kérge.*

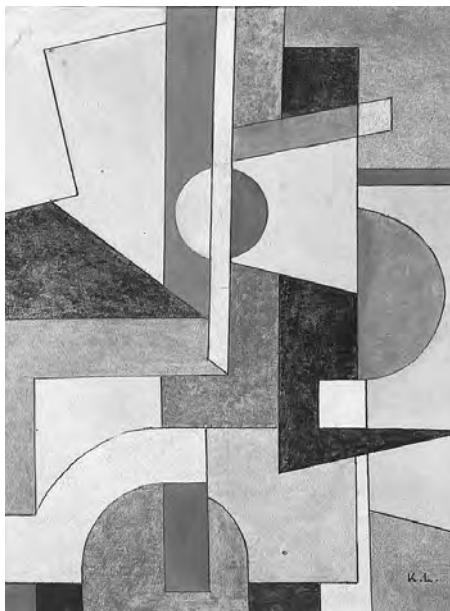
*Nem hallják hangomat
 nem látják hogy jeleket adok le a világnak.*

Egy fal mögött állok elfeledten.

*Nem létező kincseimet
 számlálom.*

53

*Az anya megszegi a kenyeret
 valamennyiünk előtt egy karéj kenyér
 egy darab az átváltozott földből gyöt-
 rődés és elégedetlenség
 a nyugtalan vízszinén kipattan a gondolat
 nem tudjuk honnan indultunk és hová
 fogunk
 betérni
 az asszony gyerekkel áldott a férfi nincs ott-
 hon mikor az új vendég megérkezik
 de a fénytükör világít
 de a fényoszlop kiált
 hiába hogy a tárgyak elrejtik
 anyagtörvényüket
 az események váratlanul rántörnek
 harcok harcok
 örökharc testvérharc kenyérharc
 vér friss magvakkal ülteti be a földet
 a szél elvitte az anya boldogtalan énekét.*

Az igaz költőkhöz

*Ki bízta ránk a nagy munkát, a rend
 gyarapítását és a szabadság hirdetését
 ne kérdezzük kicsinyes töprengéssel, de
 szorgalmasan végezzük
 a dolgunk és úgy, mintha csakugyan mesterei
 lennénk az alkotásnak
 mintha egy palota felépítéséhez kezdenénk a
 semmiből
 s mutassuk meg a tömör, kemény falak máris
 emelkednek a magasságok felé
 holnap tető alá kerülnek s az egész ott áll majd
 a tér közepén rendületlenül.*

*Vállaljuk, ami kiosztatott számunkra
 túl a szakma pénzügyein s a tudósok szemérmes
 magányán is túl.*

*E pillanatban szót sem érdemelnek a bajok,
 amiket elszenvedtünk,
 s a gondokat is feledjük, amik soványra vészték
 sápadtra sorvasztották arcunk színét.
 Kövessük azt, aki előbbre lép, fényesre élesíti*

eszközeit

*a hit lángját gyújtja fel ott, ahol mások
 csüggedten már aludni készülnek.
 Mit számít, hogy némelyek mániakusoknak
 neveznek bennünket
 hogy ajkunk előtt elhúzzák a mézesmadzagot s
 végül
 bontani kezdik állványainkat.*

*A lélek mély forrásai táplálnak minket
 soha nem volt fontosabb az okos szó és a
 helyénvaló cselekedet
 soha nem álltunk tömörebben egymás mellett,
 reménydús bajtársak
 soha még harc igazságosabb a miénknél
 soha mértéktartóbb, soha vértől
 mocsoktalanabb
 de a gonoszság sem volt soha szívósabb,
 ravaszul számítóbb
 mint éppen most.
 Nem jósolunk rózsaszín jövődőt s nem nyújtjuk
 át az ígéretek csokrát.
 Üres szavakkal nem léphetünk a boldogtalan
 szegények elé
 és nem ruházhatjuk fel az utcára került árvákat
 kinek a jószándékával olajozzuk meg gépeinket
 kit emeljük fel védőszentül, ha árvíz fenyegeti a
 falut?
 Minden elmozdult a helyéről s most mindennek
 új alapot kell vetnünk.*

*Aki derekasan harcol, csak az remélheti a
 győzelmet
 mellé állnak a szegények és kitagadottak, néki
 adják szívük bizalmát
 figyelik pillantását s felőle álmodnak álmaikban.
 Ilyen a mi sorsunk, költők – örökké nyughatatlan
 népség
 fegyvertelen bajnokai az építésnek.*

Zene

*Nézem az órát. 0.10. A rádiószpiker
 mindjárt bemonджа: Bartók II. Hegedű-
 Zongora Szonátája következik. Meghallgatom,
 mert nagyon szomorú vagyok és szükségem
 van rá, hogy ugyanilyen szomorúságát valaki
 helyettem is elmondja a világnak. Szobám
 falain át is látom már, hogy a fekete-fehér
 billentyűk, a hegedű megfeszített húrjai
 ragyognak az ünnepi csillárok fényében. És a
 hangok. Alig hallhatóan közelednek valami
 távoli, ismeretlen tájról, áttörve egy koponya
 csontjait, vagy felszállva egy lélek mélyéről.
 Mintha tévelyegnének, tapogatózva, vakon
 tájékozódna. Elmaradnak egymástól és
 összetorlódnak. Nem juhászodnak meg, és
 ellentmondók. Nemcsak suhogó szárnyaik,
 acél körmeik is vannak. Kifogatnak saját
 bőrből, majd a nagy azonosulás következik.*

Minden hang már emelkedik és szétterjed.

*Egyszerre vagyok részese a pokol ostromának
 és az Úrfelmutatás pillanatainak.*

Védekezni szeretnék, de megadom magam.

Íme a zene, a világűr és az én csillagom.

HUNGARIAN POETS

LAJOS KASSÁK

(1887-1967)

Kassák was the leading figure of Hungarian avant-garde. Independent in thought and action, already in his twenties he presented himself as an entirely new type of artist in Hungary. His responses to historical and social challenges throughout successive stages of his life were always original.

Born into a half-Magyar, half-Slovak family, with no scholarly background, he developed his own innovative and wide-ranging way of thinking, and autodidactically grew into an international authority. His strong individuality kept him open and dynamic, able to collaborate and think collectively until the end of his life. Communities grew up around him where young working-class people shared experiences and visions of the future. Kassák was a pioneer of the modern attitude that artistic activity is not constrained by the boundaries of aesthetics: he created art which linked social criticism with bold ideas for the future.

Kassák left school when he was 12 and became an apprentice locksmith. He worked for few months in Győr and then went to Budapest, where he was employed as an ironworker in various factories in Angyalföld and joined the union, participating in numerous strikes and demonstrations. His first poem was published in 1908, with his poems appearing regularly in *Független Magyarország* ("Independent Hungary") over the following year. In 1909 he set off on foot to discover Western Europe, working as he went as an immigrant worker. He made it to Paris before being deported back to Hungary. The workers' movement and his experiences of Europe greatly influenced the development of Kassák's avant-garde stance on the world.

Kassák started up his first journal, *A Tett* ("The Action"), during the First World War. *A Tett* had a tone and a European perspective which the public of the time found provocative. *A Tett* survived for a total of 17 issues between November 1915 and October 1916. Kassák devoted the last international issue to works and writings by artists from countries at war with the Monarchy. The prosecutor's office responded by finally closing it down. After *A Tett* was banned, Kassák launched a new journal, *Ma* ("Today"). *Ma* was published in Budapest 35 times between November 1916 and July 1919. During this period Kassák and the *Ma* circle engaged in organisational activities which went far beyond editing a journal. Through their books, exhibitions and cultural events, they assumed the task of propagating ideas that spanned art, literature and music. During the Hungarian Soviet Republic period Kassák stood up for the autonomy of art and became embroiled in an

ideological dispute with Béla Kun. The journal was subsequently banned. The fall of the Hungarian Soviet Republic brought even worse times for Kassák: after a period of imprisonment he – together with many other intellectuals – left the country in 1920 and took up a life of exile in Vienna. In 1920 *Ma* was relaunched in the very different cultural milieu of Vienna. Exile caused the journal to take on a new perspective. Kassák quickly entered the international network of avant-garde journals, and within a few years became a respected figure of European modernism.

Kassák returned home in autumn 1926 and in December of that year launched a new journal, *Dokumentum*. In it he extended his interest to modern architecture, music and dance, and in particular to film, but the journal's compass went well beyond the accepted boundaries of art of the time, giving space to new lines of enquiry like the multifaceted study of society and social issues in art. The public of the time, however, was not receptive to this new approach and *Dokumentum* petered out after a year.

Driven by his vision of the workers as a force for transforming society, Kassák took up the cause of workers' education in the late 1920s. Setting himself the goal of educating young people in class-consciousness and solidarity, in 1928 he founded the journal *Munka* ("Work") and brought together students and young workers into what became known as the Munka Circle. The Circle was eventually brought to an end by an Interior Ministry decree of 1934, although *Munka* was able to carry on publishing for another five years, in spite of its articles criticising fascism and Stalinism, attempting to propagate the message that without culture, the masses were vulnerable to manipulation by extreme political forces.

In the brief democratic interlude following the Second World War, Kassák became actively involved in public affairs as vice chairman of the Arts Council, a consultant body to the Ministry of Religion and Education, editing its journal *Alkotás* (1947–48). In the same years he also edited *Kortárs*, a literary and social affairs journal attached to the Social Democratic Party. In 1947 Kassák became a Member of Parliament for that party. Both journals were closed down after the Communist takeover and Kassák was excluded from both public and intellectual affairs. This changed only after 1956. While the Kádár era's cultural authorities recognised Kassák as a writer and rewarded him with the highest state honours, they never accepted his artistic output during his lifetime. His life's work went on display in Hungary only once, a few months before his death, at his own expense, and

in the humble surroundings of the Adolf Fényes Room in Budapest.

By contrast, international developments brought him renewed recognition in his old age. In the 1960s, Western art historians and art dealers alike rediscovered the Eastern European avant-garde. This resurgence of interest relaunched Kassák into the European artistic current. In his final years, his works appeared in several individual and collective exhibitions, mainly in Western Europe.

Sources: www.kassakmuzeum.hu, www.babilonhu.net

The Dictator

*He's sunk forever. There's no doubt.
Never has there been an uglier death,
never more implacable hate –
the cowards deserted him
and the flatterers betrayed him.*

*He came forth from the forest of banners
and yelled and stamped his feet ominously –
those who had eyes he sent to death,
those who had tongues he sent to death,
he wanted to spill
the blood of an entire nation –
finally at last he lies crushed
in the snow, in urine, or under the flaming ruins.*

*Was he punished by having to kill himself?
Is he, who killed him, guilty?
Has the world become any poorer
without those slave-driving days
and those devastating nights?
No! No!*

*Now the black sky has split,
Now the new seed
quicken into life.*

– Translated by **Paul Tabori**

I'm With You

*I'm walking before you,
you're before me.
The golden chain of the early sun
is tinkling on my wrist.*

*'Where are you going,' I ask,
you reply, 'I don't know.'*

*I'd hasten my steps
but you hasten yours more.*

*I'm before you
you're before me.*

Before a gate we still both stop.

*I kiss you,
you give me a kiss,
then you leave without a word
and take my whole life with you.*

– Translated by **Katalin N. Ullrich**

Miért is mondjuk?

– Magyar szólások eredetmagyarázata

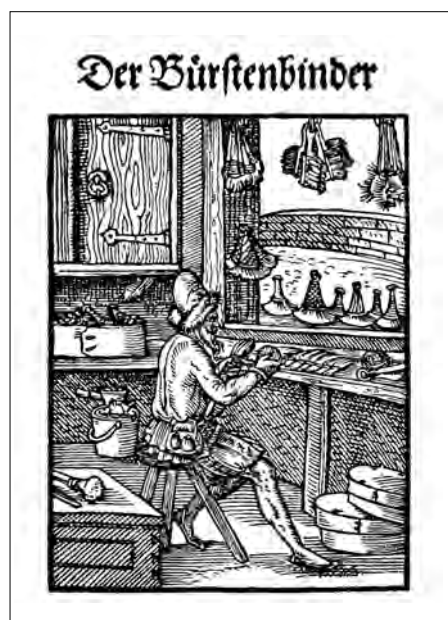
Koller Bálint rovata

Bálint Koller's column entitled "Why on earth do we say it?" explains the origin of and meaning behind sayings and expressions used in everyday Hungarian. In this issue Bálint explores the wealth of expressions relating to various degrees of intoxication.

Részegnek lenni nem jó. Szerintem. De a világ sok nyelve, így az angol és a magyar is, azt mutatja, ez az állapot (és bizonyos fokú rosszalló megítélése) bizony nem ment soha ritkaságszámba. Másként miért volna mindkét nyelvben rá olyan sok jelző? A jelentésárnyalatok számáról (ami általában az alkoholos befolyásoltság fokát hivatott kifejezni) nem is beszélve. Lehet valaki csak *kicsit spicces, be van csípve, illuminált, ittas, piás, pityókás, berúgott, matt- illetve holtrészeg*. A népnyelv egyéb, hosszabb és összetettebb szólásokkal is él az olyan emberre, aki többet ivott a kelleténél – számos ezek közül járulékos állapotokra is utal. Aki *az eget is bőgőnek nézi*, az bódultságában hallucinál, és aki *leissza magát a sárga földig*, az ideiglenes bénultságában a talajon hempereg. De miért éppen sárga az a föld? E szólás eredetmagyarázata azt mutatja, hogy a nyilvánvaló asszociáció a földön kúszó részeg emberrel csak a véletlen műve. A régi magyar nyelvben ugyanis a „földig” határozó fokozó értelmű volt, hasonlóan a

mai napig használt „talpig” jelzővel. Aki „talpig” becsületes, az a lehető legteljesebben az. Mivel a föld a mindennapi emberi környezet alapszintje, ennél lejjebb nem lehet menni. Aki a „földig” issza magát, az már részegebb nem is lehet. Vagy mégis? A „sárga föld” nem más, mint a lösz – ez a talajréteg pedig az Alföld nagy részén jóval a talajszint, a homokos termőréteg alatt található. A parasztember legfeljebb kútásás alkalmával találkozott a „sárga földdel”. Aki tehát a sárga földig issza magát, az a részegség legmélyebb fokánál is mélyebbre süllyedt: alaposan „felöntött a garatra”.

Ez utóbbi kifejezés a látszat ellenére átvitt értelmű volt eredetileg. A „garat” régebben ugyanis csak a nyelvújítás óta használatos a „pharynx” testrész megjelölésére. Azelőtt sokáig a malom egy alkatrésze volt egy szűkülő négyszögletes „tölcsér” amin keresztül az őrlendő búzát magasról a malomba öntötték. Aki jól felöntött a garatra, annak a torkát ehhez az alkatrészhez hasonlították, ami mohón nyelte el a beleöntött italmennyiséget, és a végére *részeg lett, mint a csap*. A „csap” ebben a szóképben a boroshordó csapja, természetesen, amin olyan sok bor folyt át, hogy ha ember lenne, bizony állandóan részeg volna. És az is bizonyos, hogy a „csap részeg” borisszának az arca is kipirosodott, azaz *kiverte a Szent Antal tüze*. Ha pedig gyakran fordult ez elő, akkor olyan iszákos emberről beszélhetünk, aki *úgy iszik, mint a kefekötő*, azaz mértéktelenül, nyaklók nélkül. De miért inna többet egy kefekötő bármilyen más

mesterségnél? A szólás eredetét megvizsgálva kiderül, hogy ez nincs is így, és csak egy német szójátéknak köszönhető, hogy szegény kefekötőknek ilyen részeges híre terjedt. A magyar szólás ugyanis egy német kifejezés szó szerinti fordítása: „er trinkt wie ein Bürstenbinder”. A szójáték pedig nem más, mint a mulatozást, dorbézolást is jelentő „bürsten” ige továbbképzése, amiben egy mesterség igazságtalanul járt rosszul. Na de ne búslakodjunk ezen, hörpintsünk fel inkább egy pohárral. Pálinkás jó reggelt mindenkinek!

Forrás: O. Nagy Gábor: *Mi fán terem? Akkor Kiadó, 2011*

Gyöngyös Imre Shakespeare-je

Shakespeare 22. szonettjéhez fűződő megjegyzés:

A banális képek valószínűleg minden emberben megvannak és a normalitás határait nagyon nehéz eldönteni, amikor egy-egy ilyen kép az emberi agyban megindul. Ebben a szonettben a „szívcsere” egy ilyen régi slágerszövegszerű banalitás. Petőfi Szeptember végén c. versében a szellemének fátyol elrablása hasonló gyerekmese kép lehetne, ha a szigorú anapeszusok és a nyelve nem tökéletesítené! Edgar Poe drogos áradásai a Holló című versében ugyanilyen célon túllőtt képszerkesztés! Igazi költőiség mégsem lehetne elképzelhető az ilyen túlzások nélkül!

Shakespeare Sonnet XXII

My glass shall not persuade me I am old
So long as youth and thou are of one date;
But when in thee time's furrows I behold,
Then look I death my days should expiate.
For all that beauty that doth cover thee
Is but the seemly raiment of my heart,
Which in thy breast doth live, as thine in me:
How can I then be elder than thou art?
O! therefore, love, be of thyself so wary,
As I, not for myself, but for thee will;
Bearing thy heart, which I will keep so chary
As tender nurse her babe from faring ill.

Presume not on thy heart when mine is slain,
Thou gav'st me thine not to give back again.

Szabó Lőrinc fordítása:

Tükröm hiába mondja, hogy öregszem,
Míg egy vagytok, te meg az ifjúság;
A te ráncaidat kell észrevennem,
Hogy belássam: közel már a halál.
Mert ami csak borít téged, a szép,
Ékes köntösként fedi szívemet,
Mely benned él, mint bennem a tiéd;
Hogy lehetnék így nálad öregebb?
Légy hát óvatos, Édes, amilyen
Én vagyok, nem magamért, de teérted,
Úgy hordva szíved, ahogy dajka sem
Félti kicsinyét, kit annyi baj érhet.

S ha majd enyém meghalt, ne várd szíved:
Nem úgy adtad, hogy gyakor visszavedd.

Gyöngyös Imre fordítása:

Tükröm nem győz meg, hogy öreg vagyok,
míg ifjúság a te koroddal egy;
Időd – látom – rád is ráncot rakott,
bűnhődésül a Halál közeleg.
A nagy szépség, mely téged elborít,
a szívem által szabott viselet,
mellünkben hordjuk egymás szíveit:
miképp lehetnék nálad öregebb?
Kedves, légy körültekintőbb magadra
mert érted én is csak aggódhatok,
s úgy hordom szíved körbe, mint a dajka,
ha babát bajtól oltalmába fog.

Ne számíts rá, ha szívem megszakad,
úgy adtad azt, hogy vissza sose kapd.

BARANGOLÓ

Budapest | Budapest környéke | Dél-Alföld | Dél-Dunántúl | Közép-Dunántúl | Nyugat-Dunántúl | Észak-Alföld | Észak-Magyarország | Balaton

"Nem tudhatom, hogy másnak e tájék mit jelent, nekem szülőházám itt e lángoktól ölelt kis ország, messzeringő gyerekkorom világa."

Radnóti Miklós

É S Z A K - M A G Y A R O R S Z Á G

Észak-Magyarország (4. rész)

Az egyik legkisebb régióban rögtön három világörökségi helyszínt is találunk. Tokaj-Hegyalja, Hollókő és az Aggteleki-karszt azonban csak néhány a számtalan természeti és történelmi érték közül. A nagyrészt hegyes vidéket a kirándulók nagyon kedvelik. A vidék egyik nagy kincse a zamatos szőlő és az abból készült bor. A fürdőni vágyóknak Miskolctapolcán a Barlangfürdő nyújt különleges élményt, de Mezőkövesd és Bogács vizének gyógyhatása is közismert. Itt található a híres matyó hímzés és a palóc néphagyomány is.

Hollóháza

1200 lakosú község a Zempléni-hegység északi lábánál. A Porcelánmúzeum a Hollóházi Porcelángyár történetét és Szász Endre grafikus, festőművész porcelánképeit mutatja be. A Római katolikus templomában, mely 1967-ben épült, szintén található Szász Endre és Kovács Margit-művek.

Sárospatak

Körülbelül 15 ezer lakosú város a Bodrog partján. A Bodroghöz és a Hegyalja kereskedelmi és kulturális központja. Református Kollégiuma országos hírű, melyben többek között Bessenyei György, Csokonai Vitéz Mihály, Kossuth Lajos, Szemere Bertalan és Tompa Mihály is tanult. Árpád-házi Szent Erzsébet szülőhelye. A Várkastélyt Perényi Péter kezdte el építeni 1534-ben. Későbbi tulajdonosai között szerepelt Dobó István, Lorántffy Zsuzsanna és II. Rákóczi Ferenc is. Jelentős történelmi események színhelye. Falai között jelenleg a Nemzeti Múzeum Rákóczi Múzeuma működik. A római katolikus plébániatemplom 1492-ben épült XIII-XIV. századi alapokra. A Református Kollégiumot Perényi Péter, a vár építője alapította 1531-ben. A mai épületet 1806-ban építették klasszicista stílusban. Udvarán ma is áll a régi kollégium XVII. századi épülete, múzeumként. A görög katolikus templom copf stílusú, XVIII. századi. A mai városkép sok

Budapest | Budapest környéke | Dél-Alföld | Dél-Dunántúl | Közép-Dunántúl | Nyugat-Dunántúl | Észak-Alföld | Észak-Magyarország | Balaton

WANDERLUST

“What this land means to others I cannot know, my homeland for me is a small country so embraced by flames, rock-a-bye world of my childhood.”

Miklós Radnóti

N O R T H E R N H U N G A R Y

Northern Hungary (part 4)

This is the last part introducing one of the smallest regions of Hungary, where there are three UNESCO World Heritage sites: Tokaj-Hegyalja, the karst of Aggtelek. This is also where you find the famous Tokaj vineyards and Egri bikavér (Bull's Blood of Eger) wine, as well as the colourful Matyó embroidery.

Hollóháza

This village of 1200 residents sits at the northern foot of the Zemplén Mountains. It is famous for its porcelain. The Porcelain Museum features porcelain paintings and drawings by Endre Szász. Works by Margit Kovács and Endre Szász can be found in the Roman Catholic Church, built in 1967.

Sárospatak

Sárospatak is a town with about 15,000 inhabitants on the river Bodrog. The Reformed College is of national renown – György Bessenyei, Mihály Csokonai Vitéz, Lajos Kossuth, Bertalan Szemere and Mihály Tompa are just some of the eminent Hungarians who studied there. Sárospatak is the birthplace of St Elizabeth of the Árpáds. The fortified castle, built in 1534 was home over the centuries to István Dobó, Zsuzsanna Lorántffy and Ferenc Rákóczi II. Now it houses the Rákóczi Museum. The Reformed College was founded by Péter Perényi, the builder of the castle, in 1531. Hungary's famous architect Imre Makovecz's buildings contribute to Sárospatak's unique character. Permanent exhibitions include the Roman Catholic Church Collection housed in the former Jesuit monastery, the Scientific Collections of the Reformed College at Sárospatak and the Sárospatak Gallery.

Boldogkő Castle

The castle was built after the invasion of the Mongols in 1241-42. It was first mentioned in 1282, when it became the property of King László IV. It had many owners over the centuries. The

Tokaj

At the confluence of the rivers Tisza and Bodrog, Tokaj – home of the world-famous wine district – has about 5,400 inhabitants. The remains of the fortress built at the meeting of the rivers are now historical ruins. The Rákóczi-Dessewffy mansion (1700) is one of the finest structures in Tokaj. Exhibitions include the Tokaj Museum with remarkable collections of church history and the arts in addition to that of viticulture, the Cellar Museum, and the Wine-Press-Shed

Museum with collections of wine culture. Tokaj's series of festivals in is being kicked off this year with the “Taste Hungary” festival in April.

Tiszaújváros

Tiszaújváros is situated in the area where the river Sajó converges with the river Tisza. It was first mentioned in records in 1268 under the name of “Sederkyn”. It hosts many cultural and sports events.

Mezőcsát

Mezőcsát is situated in the north of Mezőség, in the flatlands of Csát. It has a population of 6,700. It has two regional village museums, one of pottery typical of Mezőcsát, such as the “Miska-jug”, and lighting devices, the other typifies a folk cottage of the region.

Germans blew it up in 1702 after the lost war for independence led by Rákóczi Ferenc II. Its last owners were the Zichys, before the nationalization in 1947. The castle has recently been renovated and has permanent exhibitions welcoming visitors.

helyütt hordozza Makovecz Imre munkája nyomát, a kultúrházon kívül több jelentős épületet tervezett. Kiállítóhelyek: a Római Katolikus Egyházi Gyűjtemény, amely az egykori jezsuita rendház épületében működik; a Sárospataki Református Kollégium Tudományos Gyűjteményei; a Sárospataki Képtár. A város turistautak kiindulópontja, a Bodrog vízi sportokra is van lehetőség.

Tokaj

5400 lélekszámú város, ahol a Bodrog a Tiszába torkollik. A világhírű tokaji borvidék névadó városa. A két folyó találkozásánál épült vár ma már csak romokban áll. A Rákóczi-Dessewffy-kastély Tokaj egyik legszebb épülete (1700). Kiállítóhelyek: Tokaji Múzeum, a borászattörténet mellett jelentős egyháztörténelmi és művészeti anyaggal; Pincemúzeum és Présházmúzeum, melyek a borkultúrát mutatják be. A Tisza-parton kemping, vízi túra, horgászati lehetőségek és kirándulójárók várják az érdeklődőket.

Boldogkő vár

Építési ideje pontosan nem ismert, első okleveles említése 1282-ből egy III. András által kiadott oklevélből való, ahol Castrum Boldua néven szerepel. Feladata a kassai út és a Hernád völgyének védelme volt. 1282-ben IV. László király szerezte meg csere útján.

Az újonnan renovált vár palotarésze kétszintes, vasbeton födémes, lapos tetős építmény volt. Kedvezőbb

használhatósága és állagának megóvása érdekében az épületrészre magas tető épült. Ilyen formában létrejött egy nagy és impozáns lovagterem. Ebben a szárnyban kapott helyet a több ezer elemből álló, a magyar történelem fontosabb eseményeit, csatáit ábrázoló ólomkatona kiállítás, amely egy igényes kivitelű, aprólékosan és határozott koncepció szerint kidolgozott bemutató. A szárazmalom is újra működőképes.

Tiszaújváros

Tiszaújváros a Tisza és a Sajó találkozásánál fekszik. Először 1268-ban említi oklevél Sederkyn néven. Számos kulturálódási és sportolási lehetőséget nyújt a város, valamint termálfürdőt, és edzőtábor szintű sportcentrumot.

Mezőcsát

Mezőcsát a Mezőség északi részén a csáti hátságon terül el. Lakosainak száma 6700 fő. A városban két tájház található, az egyik a mezőcsáti fazekasság jellegzetes értékeit, a Miskakancsót és világítóeszközöket mutatja be. A másik egy népi lakóház, melynek díszje a nagy boltívű tornác mestergerendával.

A református templom 1745-ben épült, fakazettás mennyezetét 1890-ben tűzvész pusztította el. 1999-2000-ben műemlék értékű helyreállítása megtörtént.

Az 1777-ben épült templomtorony paraszt barokk stílusú. A felújított Márk-kastélyban kapott helyet Kiss József, mezőcsáti születésű költő emlékkiállítás.

News about Hungarians in New Zealand

Nagykövetség nyílik Új-Zélandon

A pontos dátumot, helyszínt még nem tudjuk, de valószínűleg májusban nyílik Wellingtonban Magyar Nagykövetség. Ez azt jelenti, hogy minden további nélkül előre megbeszélte időpontra lehet útlevelekérelmet, illetve akármilyen konzuli ügyet intézni.

A wellingtoni Magyar Nagykövetség konzuli szolgálata nem csak Új-Zéland, hanem a Csendes-óceán területét is ellátja.

Az új nagykövet Dr. Szabó László Zsolt, a Médiaszolgáltatás-támogató és Vagyonkezelő Alap (MTVA) volt vezérigazgatója. Majdnem két évig volt az állami média vezetője, tavaly augusztusban mondott le. Korábban 1999 és 2001 között volt az MTV első embere, akkor bizalomvesztésre hivatkozva távozott, majd Ausztráliában a canberrai nagykövetségen kulturális attaséként tevékenykedett. Nálunk is járt 2002 áprilisában – jelen volt Wellingtonban Gyöngyös Imre *Válogatott versek* c. könyvének bemutatóján. A 2002-es kormányváltás után hazarendelték.

Dr. Szabó László Zsolt 1963-ban született, előbb okleveles közgazda lett, majd közgazdaságtanból szerzett doktori címet, továbbá jogi szakokleveles közgazdász

képesítést. Több nyelven beszél. Pályafutásának fontosabb állomásai: Kossuth Könyvkiadó, a Zöld Újság Rt., a Duna Televízió, a Magyar Televízió, a Külügyminisztérium, az Antenna Hungária Nyrt., az Echo Hungária TV Zrt., az MTI Zrt és az MTVA.

Idővel a többi nagykövetségre kiküldött diplomatát is bemutatjuk.

Hungarian Embassy Opening in New Zealand

We don't yet know the exact date, but it is likely to be in May that a Hungarian Embassy will open in Wellington. This effectively means that Hungarian passport applications and any other consular business can be processed by appointment in Wellington.

The Wellington Hungarian Embassy will also be accredited to the Pacific Region.

The new Ambassador is Dr László Zsolt Szabó. He was Director-General of MTVA, the umbrella organisation for Hungarian public service media for nearly two years

until August 2015. Prior to that, after resigning from the position of head of MTV (Hungarian TV) in 2001, he was appointed Cultural Attaché at the Hungarian Embassy in Canberra, Australia. Wellington Hungarians may remember meeting him in April 2002 when he attended the book launch of Imre Gyöngyös's *Válogatott versek* volume of selected poems. He was subsequently recalled to Budapest after a change of government in 2002.

Born in 1963, Dr László Zsolt Szabó has a doctorate in economics and speaks several languages. The main stations of his career have included publishing, television and media, with a short stint in Foreign Affairs as mentioned earlier.

In time we will also introduce the other diplomats posted to the Embassy in Wellington from Hungary.

Regroup Reflect Regenerate

Regroup and acknowledge past and present members, by the display of a small number of works by each artist. Not all members are medal artists, nor do they work in a plastic medium as their primary practice. MANZ members come from a variety of backgrounds including silversmithing, ceramics, jewellery, painting and sculpture. Contemporary medal art embraces the freedom of expression, choice of subject, material, composition and design.

Reflect the individual and collective achievements of MANZ members and their trials and tribulations on the national and international stage. The experiences gained and lessons learnt.

Regenerate, celebrate and be inspired by the progress of the group and that of the community's peers, pointing toward the future of New Zealand Medal Art.

The Regroup Reflect Regenerate exhibition was held at the Pah Homestead, TSB Bank Wallace Arts Centre in Auckland, 21 July to 20 September 2015 on the occasion of the 25th

Anniversary Exhibition of the Medal Artists of New Zealand. Over 200 medals, the work of 35 medal artists was stunningly displayed in the grand Pah Homestead. The exhibition was curated by our very own Marte Szirmay.

(You can see some of the medals at www.tsbbankwallaceartscentre.org.nz)

Gyöngyös Imre:

Alázat és tudás

Kutass igaz tudást és megtaláld,
ha tanulságod gögje nem zavar,
ha nem hiszed konok hittel tudásod,
mit új elmélet mond, hogy rég badar.
A gög gáncsol és segít az alázat,
hogy megtalálgjon az új ismeret,
mely érveidben gátak nélkül árad
leszűrve új meggyőződésedet!
Mélyebb tudáshoz, lám, csak így lehet
első kelléked: lelki életed!
Harag s gyűlölet nélkül kaphatod
a tiszta és teljes alázatod!
S fénylő lelked jutalma oly busás:
alázattal tiéd minden tudás!

– 2008.03.31.

News about Hungarians in New Zealand

A childhood riddled with war told in memoir

From fleeing the streets of revolutionary Hungary and speaking with John F Kennedy before he became president to eventually settling in quiet Nelson, writer Panni Palasti has lived a fascinating life. Now that life has been laid down in a memoir. Jess Pullar reports.

Memories pop up uninvited for Panni Palasti. Sometimes she wakes up in the middle of the night and thinks she is five years old, playing in a factory in Budapest. Or she remembers seeing crippled soldiers. Or the loss of her two uncles. Or her father being held in a forced labour camp.

Then there is another memory about trying to squeeze herself between her mother and father when they were hugging. "I always wanted to be a part of this love," she says.

Now after 40 years, the 83-year-old, also known as Eva Brown, has penned those memories of growing up in Hungary during the rise of Adolf Hitler and World War II in a memoir entitled *Budapest Girl*.

Sitting among a lifetime collection of paintings, ornaments and books in her Nelson home, Panni says her book, if nothing else, is a plea for peace, and a condemnation of war. There are those memories of love that creep in uninvited. But other childhood memories of being a small child growing in a world fraught with war were harder to write, she says. Especially as her child-like perspective changed as she grew into an adult.

"As an adult I have learnt a lot of terrible and complex things that as a child I couldn't know or understand. My new knowledge has made me reshape the book over and over again through the years. I saw the crippled soldiers, I lost two

uncles in war, my father was in forced labour camps. I heard things that made me cry, and sometimes I didn't want to write the book, for a year I didn't write."

For many years she avoided thinking of the war, but she always came back to the story, especially after her childhood friend who encouraged her to keep writing throughout the 40 years became ill. Panni decided she wanted to finish it for her but also for those who did not make it through and those that eventually did. "I felt I am not only writing for the dead, I am writing for those who are experiencing war over and over again, for the refugees and immigrants wanting to survive, for those looking for a better life," she says.

She is troubled in the knowledge that the world today is not so different from the world she experienced in war-torn Europe as a child. "There is such a propensity to repeat without learning from the past, I see the same things repeated in Africa, in the Middle East... I am desperate about our lack of understanding of what a war does to a child."

Panni wrote the chapters and many of the poems in the book as memories came back to her – whether it happened while sitting at her desk or in the middle of the night after a vivid dream. While her book focuses largely on her childhood memories during World War II, she also has many stories about her life after fleeing Budapest as a 23-year-old. In her memoir she writes: "At times I am convinced that I have lived more than one life. It was another me who was the child before the war. It was an entirely different person who went to University during the Communist Era."

Having just finished university in 1956, Panni witnessed the uprising against the Soviet influence in Hungary. She and many other students in Budapest staged a march in protest. Its effect was widely felt, she recalls. "All the cars and buses stopped and the crowd swelled and the city came to a halt," she says.

Shortly after this Panni fled the country to Austria, from there she went to the United States as a refugee, along with thousands of other Hungarians. Dwight Eisenhower, United States president at the time, wrote a letter to many of the Hungarians welcoming them to the country. Panni has kept her letter to this day. She lived with her father's relatives in the United States and soon enrolled at Columbia University in New York studying English literature. She continued her studies at San Francisco State University and at UCLA while working in various jobs as a cleaner, waitress and typist.

These experiences led her to meet some interesting people. While waitressing in Maine, Panni met and spoke with John F Kennedy, who was senator from Massachusetts at the time. He was attending a democratic gathering at a hotel

she worked at. "Kennedy was good-looking and friendly. He asked a lot of questions about Hungary, about my American experiences and my plans for the future. He listened patiently to my answers in my still faltering English," she says.

Panni also worked as a journalist while she was in America and interviewed Nancy Reagan who was soon to become first-lady. While working at the newspaper *Ventura Star Free Press* she says she interviewed people from all walks of life – from the poverty-ridden to the millionaires. She also did a feature series on women in prison, a large project she was very proud of.

In 1973 she set sail across the ocean with her husband and son to New Zealand. Initially settling in Auckland, she continued her love for the arts by working at an art gallery in Remuera. She then moved to Russell where she opened her own gallery and launched the magazine *Russell Review* in 1976.

About 14 years ago Panni settled in Nelson closer to her family, and she has not looked back. "It's the friendliest place with so much access to fine arts and to theatres, movies and world-class concerts. "The best part is that it is all centred in town and I can walk everywhere." From a small child in Hungary to an elderly woman living in the peaceful region of Nelson, Panni says her life has turned out very differently after making the choice to flee her home city. And while she still visits Hungary every so often, she remains troubled in its history.

"It shook me to discover recently that the Nazis considered me an undesirable 'mischling', meaning half-bred, mongrel, who had to be sterilised – not allowed to marry an Aryan, not allowed to have children."

She never saw her mother again when she left as a 23-year-old as she died a few years later. Her father was able to visit her in New Zealand, which he loved, says Panni. "He said, 'what a friendly country. So clean. It smells of freshly-mown grass'."

Sometimes she imagines her life had she never left Hungary. "I would not have married an Englishman and I wouldn't have learned to love every part of this world," she says. These things, she is grateful for. Her own life is not the only thing that might have been different – her works have been immortalised by leading New Zealand composer Ross Harris who composed his Symphony No. 5 after being inspired by three of her poems. Panni has also published a volume of her poetry "*Taxi! Taxi!*" and CD recordings of her poems.

She says she is relieved to have finally completed her memoir. "I felt like the past was an albatross sitting on my head and now the albatross has flown away." ■

Source: www.stuff.co.nz

Budapest Girl was officially launched at Nelson's Free House Yurt on 10 December 2015 and is available from Page & Blackmore: www.pageandblackmore.co.nz - Ed.

Kőrösi Csoma Sándor Program pillanatképei Wellingtonban

„Elérzékenyülve búcsúztunk el a gyerekektől, erős hittel, hogy nem hiába töltöttük együtt a vasárnap délutánokat és a tábori napokat. Szakmai meggyőződésemben megerősödve zárhattuk le a gyerekfoglalkozásokat. Mindenkihez eljuttattunk valamit, egy dalt, egy játékot, tánclépést, mesét, köszönést, történetet, valószínűleg minden gyerek máshogy emlékszik majd ránk, de a magyarság értékeit nekiszóló módon mutattuk meg, és ehhez bármikor visszanyúlhat.”

– Kiss Blanka KCSP ösztöndíjas

RECENT NEWS FROM HUNGARY

heading from the Middle East and Africa. Hungary's minister of Interior, Sándor Pintér, said: "1,500 troops from the army are taking part in this action, so if the migrants would appear at the borders, we will be able to stop them. We don't know how the migrants will

Hungarian taxi drivers demonstrate against Uber, again

Hungarian taxi drivers began a demonstration against the operations of U.S.-based ride-sharing company Uber, again, following a four-day-long demonstration in January, according to reports. Demonstrating taxis lined up at Hősök tere, and split up into four groups on their drive to the Centre for Budapest Transport (BKK), the National Transport Authority, the U.S. Embassy in Hungary and the National Development Ministry, MTI reported. At the latter two locations taxi drivers are planning on handing in petitions against Uber, MTI added. The demonstration is expected to continue at Deák Ferenc tér, one of the busiest junctions in the capital, at 11.00 am, where traffic congestion is anticipated once demonstrators close a lane, according to reports. Uber's Hungarian operations came under fire after Hungarian taxi drivers demonstrated at Deák Ferenc tér for four days in January, asking the

government to shut down Uber. The government said it would change the regulations, and initiated negotiations with the representatives of taxi drivers, but did not invite Uber to take part, according to reports. 10 March

Hungarian president blocks disputed central bank law change

Hungarian President János Áder on Wednesday [9 March] blocked an amendment to the central bank law that curbs the transparency of finances of business units of the bank, in a rare show of defiance from a close ally of Prime Minister Viktor Orbán. Áder's rejection of the controversial law is a blow to the central bank's powerful governor, György Matolcsy, whose loyalty to Orbán is beyond doubt. Matolcsy, whom Orbán has described as his "right hand" and Hungary's "most creative economist," has fully supported Orbán's policies to boost the economy with sharp interest rate cuts and billions of euros of cheap loans to banks. Fidesz last week pushed a bill through parliament limiting public access to financial data of companies owned by the National Bank and its foundations, ignoring critics who said it was violating the constitution. However, Áder, whom the ruling Fidesz party's parliament majority elected in 2012, sent the legislation to the Constitutional Court for review in a surprise move, after some Fidesz lawmakers also criticised it. "Having examined the legislation, I have found that the changes are not in line with the constitutional provisions on the handling of public funds and on the freedom of public information," Áder said in a statement on his website. 10 March

Thousands of troops head to Hungarian border as migration emergency declared

The state claims its migrant camps on the edge of the territory are full with around 10,000 refugees already in the country. The declaration of a crisis situation comes after the Balkan routes were closed for migrants, while Slovenia declared it was bringing in stricter checks on those

react after closing the Balkan routes". He said they can also build a fence on the Romanian-Hungary border in 10 days, if needed. Hungary has already built fences on its borders with Serbia and Croatia. Pintér added "We don't know which direction the migrants are heading in, so we will have to be prepared to be able to protect our borders." 9 March

Hungarian prisons most overcrowded in Europe

Hungary has the most overcrowded prisons in Europe, according to penal statistics released on Tuesday [8 March] by the Council of Europe. According to the report, based on Council of Europe statistics for the year 2014, overcrowding has been slowly declining in European prisons since 2011, although it remains a problem in one in four prison administrations across the continent. While the number of prison administrations suffering from overcrowding decreased significantly – down to 13 in 2014 from 21 in 2013, the problem remains, with Hungary, Belgium and Macedonia being the three countries with the most overcrowded penal institutions. In 2014, an average of 142 inmates were crammed into units designed to hold 100 people in Hungary, followed by Belgium with a ratio of 134 to 100. The ratio of prisoners across the continent fell from 99 inmates for every 100 places in 2011 to 96 inmates per 100 places in 2013, and then to 94 in 2014. The prison population rate also decreased by 7% in 2014 compared to the previous year, from 134 to 124 inmates per 100,000 inhabitants. European prisons remained, however, close to the top of their capacity, holding 1,600,324 people. 8 March

Romanian president strips Hungarian priest of top award

Romania's president has stripped a well-known ethnic Hungarian minister of a high state honour for suggesting in 2013 that Hungary should take on the "status of protector" for ethnic Hungarians in Romania's Transylvania region. President Klaus Iohannis says Thursday [3 March] he is withdrawing the honour bestowed on László Tőkés in 2009, suggesting that Tőkés didn't deserve the award because he did not respect Romania's constitution. The decision comes a week after a court ruled that the award should be taken away. Some 1.3 million ethnic Hungarians live in Romania, mostly on territory that Hungary lost after World War I. Tőkés, a Calvinist minister whose protests sparked the fall of Romania's communist regime, has had strained relations with Romanian officials because of his advocacy for greater autonomy for the country's Hungarian minority. 3 March

Hungary offers tax benefits for Olympic supporters

The Hungarian Parliament today approved legislation to offer tax breaks to companies that financially support the capital's bid to host the 2024 Olympic Games, Hungarian news agency MTI reported today [1 March]. The corporate

tax relief is similar to existing tax benefits for companies that support team sports, MTI reported. Under the bill, tax benefits for 2016 and 2017 are to be capped at HUF 19 billion [NZD 102.3 million]. The bill proposal was submitted by National Economy Minister Mihály Varga and was approved with 117 votes in favour and 57 votes against. After investigating the proposed referendum as to whether Hungarians want Budapest to host the Olympic Games, the Hungarian Supreme Court, Curia, chose to block the initiative with the justification that Budapest's local government had already decided to bid on the games, and the deadline for the first phase of the application was 17 February. 1 March

Hungarian passport among the world's most powerful

Hungary has ranked tenth on the 2016 Henley & Partners Global Visa Restrictions Index, which provides insight into the number of countries holders of a certain nation's passport can travel to without visa restrictions. While Hungary has fallen back one position on the list, it continues to share the best place on the 218-nation index among former Communist nations together with the Czech Republic. Similarly to the previous year, the Henley & Partners index is led by Germany, the citizens of which are allowed visa-free access to a total of 177 countries and territories. Sweden is the runner-up, but subsequent positions are shared among larger groups of countries. Only 21 of the 199 analysed countries retained their position since last year, with no country falling over three positions on the list. According to the survey, this means that the possibilities of visa-free movement have expanded over the previous year. [New Zealand passports ranked seventh on the list. – Ed.] 1 March

Hungarian drama *Son of Saul* wins Oscar for Best Foreign Film

Son of Saul, the harrowing drama about a Sonderkommando at the Auschwitz-Birkenau concentration camp, won the best foreign language film award at the Oscars Sunday [28 February] night. The Hungarian film from first-time director László Nemes was generally expected to win the prize and has been sweeping many of the awards from the Golden Globes to the Independent Spirit Awards. "Even in the darkest hours of mankind there's the voice within us that allows us to remain human," said Nemes after accepting the award. Nemes also thanked his lead actor, Géza Röhrig, who was in nearly every frame of the film as a Jewish concentration camp worker on one day in the camp where he becomes obsessed with giving a fallen child who he believes to be his son a proper burial. This is the second win in this category for Hungary — the country won once before in 1981 for *Mephisto*. 29 February

Scandalous scenes at election office as socialists fail to submit referendum question

A large group of heavy-set men with shaved heads appeared in the entrance of the National Election Office (NVI) in Budapest on Tuesday [23 February] with the aim of preventing Socialist politician István Nyakó to file a referendum initiative on Hungary's mandatory shop closure on Sundays. The 15-20 football hooligan-like men were allegedly accompanied by an old lady, who successfully submitted a referendum question on the same topic just a few minutes before the Socialist party could have done it. According to the law, referendum applications in Hungary must be submitted on a first come, first served basis on any given topic, therefore the referendum could be held but not with the question the

opposition party wanted. The frustrated left-wing politician claims the National Election Office and the government are both responsible for the scandal. "When I tried to file my question, I was blocked and pushed aside," Nyakó said, adding that he felt "terrorized, threatened and intimidated." "This has nothing to do with democracy," István Nyakó insisted, adding that "this is not a system of national cooperation but a system of oppression." According to press reports the strange group that blocked Nyakó's way could be linked with Budapest-based football club Ferencváros headed by prominent Fidesz politician Gábor Kubatov. 24 February

Hungary Central Bank stockpiles 200,000 bullets

Hungary's central bank bought 200,000 bullets and 112 firearms to protect itself against what it describes as an increase in international security risks. Documents published on a website displaying public procurement shows the bank is acquiring 112 handguns that use 9x19mm Parabellum bullets, for use by its security guards, Bloomberg reported. In response to a Hungarian lawmaker's question about the need for the arms, Governor of the National Bank of Hungary György Matolcsy, said in a statement that the need came from an increased "international security risk" from terrorism, bomb threats, and immigrants. 20 February

Researchers uncover missing data of 420,000 Hungarian WWII prisoners of war in Russia

The personal data of around 420,000 Hungarian soldiers who became prisoners of war during the Second World War have been unearthed by Hungarian researchers in Russia, Minister of Human Capacities Zoltán Balog announced to journalists yesterday following a meeting of the Gulag Memorial Committee in Budapest. Mr Balog, who is also chairman of the Memorial Committee, the organisation charged with organising the memorial year to political prisoners and forced labourers deported to the Soviet Union, added that the committee is also financing the digitalisation of the recovered documents to enable easier access for researchers. Also speaking at the press conference, Tamás Vargha, parliamentary state secretary at the Ministry of Defence, explained that around 500,000 Hungarian soldiers were captured in the Soviet Union during World War II. While the personal information of the 48,000 of them who died as prisoners of war can be found in the archives of the Institute and Museum of Military History, documentation of the 420,000 who returned to Hungary has so far been imperfect. The minister also revealed that 232 applications were submitted to the four tenders called by the committee last December. Of these, the organisation has granted support totalling HUF 116 million [NZD 626,400] to 125 entries. The funds will finance research activities and the publication of their findings, exhibitions, memorial plaques and uncovering the personal stories of political prisoners and forced labourers deported to the Soviet Union. 19 February

Budapest submits official Olympics 2024 bid to IOC

Budapest has submitted the first part of its application to host the 2024 Olympic Games to the International Olympic Committee (IOC), Balázs Fürjes, the government commissioner for the bid, announced on Wednesday [17 February]. The application was submitted on Tuesday, one day before the official deadline. Hungary's parliament voted in July to support the Hungarian capital's bid to host the 2024 event, while Budapest's Municipal Council voted to support the bid at the end of June. The Hungarian Olympic Committee (MOB) first proposed that the government and Budapest's municipal council should consider bidding for the 2024 games last February. Last May, Budapest Mayor István Tarlós said he "wholeheartedly" supported Hungary's aspirations to host the event, arguing that it would "benefit the country in all respects". A June report on the feasibility study pertaining to the Budapest bid said "hosting the Olympics in Budapest is a feasible and worthwhile undertaking", adding that the Hungarian bid is a viable contender for the 2024 games. The Budapest City Council approved the proposed venues where the capital would organise the

events late last month. The council approved two venues made up of altogether seven clusters for the Olympics: the Danube area made up of Margaret Island, the Olympic Park and Óbuda Island with the second venue encompassing the Heroes' Square, Puskás Ferenc Stadium, the Fair Centre and Népliget (People's Park). 18 February

Hungarian Mercedes-Benz factory completes 500,000th car

The Hungarian Mercedes-Benz factory in Kecskemét completed production of its 500,000th automobile today, according to a press release issued by the company. CEO Christian Wolff was joined by Prime Minister Viktor Orbán, the mayor of Kecskemét and staff at the Mercedes-Benz plant in Kecskemét. The car was a Mercedes-Benz CLA model from a plant, which currently manufactures vehicles for export to 180 countries and for a growing local market, the press release said. The Mercedes-Benz plant in Kecskemét, in central Hungary, opened on March 29, 2012 and currently has a headcount of approximately 4,000, the press release added. 15 February

Thousands join teachers in demonstration for school reform

Despite the heavy rain, a crowd of more than ten thousand teachers and their supporters demonstrated yesterday [13 February] in front of Parliament in Budapest, to demand reforms in the Hungarian education system, according to reports. Demonstrators gathering on Kossuth tér said that the system is under threat from the overwhelming administrative tasks teachers must handle, the excessive material students need to deal with in their studies – and the omnipotence of the Klebelsberg Institution Maintenance Centre (KLIK), a central body created in 2010 to oversee all education matters in the country. István Gallóné, the head of teachers union (PSZ), which organized the demonstration, said in a speech that decisions are made by Hungary's Prime Minister Viktor Orbán, and government representatives just carry out his orders, online daily origo.hu reported. "Our patience is gone, it's been enough", Gallóné said, and the gathered crowd chanted "We won't let it [happen]" and "We're not afraid", according to origo.hu. The head of PSZ said that

the Hungarian government has destroyed the education system in the last three years, and created a system that is bad for the students, teachers and parents. 14 February

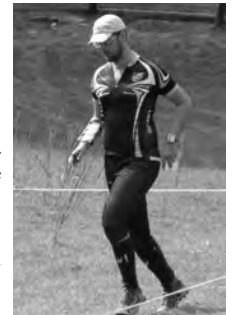
Hungarian GDP records a growth of 2.9% in 2015

The Hungarian economy exceeded expectations in the fourth quarter of 2015, growing by 3.2 percent compared to the fourth quarter of 2014 in calendar-adjusted figures, while improving by 2.9 percent for the year, the Central Statistical Office and the National Economy Ministry reported on Friday [12 February]. National Economy Minister Mihály Varga, commenting the figures, called the growth balanced and stable. Industry, he said, was principally responsible, having shot up by about 10 percent in the final quarter of 2015. The Statistical Office statement cited growth in all areas of the economy except agriculture and the construction industry. The ministry statement noted that the economy had been growing for the past three years. It also pointed out that low oil prices had given a boost to domestic demand, and it cited tourism as a major contributor to service sector growth, saying that overnight stays in commercial accommodation had gone up by 5.4 percent in 2015. Employment, it wrote, was at a record high. The ministry reported that

Hungary's trade balance had shown a surplus of over 8 billion euros [NZD12.9 billion]. The deficit was less than 2 percent of GDP. 13 February

Hungarian Gergő Vérhas dead after 50m fall at Arthur's Pass

The climber who fell 50 metres to his death at Arthur's Pass National Park has been named as Gergő Vérhas. A search and rescue effort got under way after Vérhas, who was with two others, fell down a steep rock face on the northern side of the Mt Rolleston about 7.40am Monday [1 February]. It was understood the group came from Auckland to climb the 2275m high mountain. They were climbing at the head of the Otira Valley. New Zealand Alpine Club general manager Sam Newton confirmed the death of Vérhas, who was

from Hungary but was a member of the club's Auckland Section. Newton said Vérhas' death was "a tragic loss". "Gergő was an active and popular member of the Auckland Section of NZAC. Subsequent to completing instruction courses in both rock climbing and snow craft, Gergő had enjoyed numerous climbs of significant mountains in New Zealand," he added. Newton said in the past six months Vérhas had climbed Mt Taranaki, all 12 peaks of Mt Ruapehu, Mt Earnslaw, Mt Temple and Mt Sefton. 2 February

Hungary court acquits suspects in 2010 toxic flood, victims outraged

Victims of Hungary's worst-ever toxic spill, which killed 10 people and injured more than 150 people in 2010, have voiced outrage after the boss of the aluminium plant that caused the disaster and 14 employees were cleared of any wrongdoing. The Hungarian court's ruling came as a major setback for prosecutors who had demanded prison sentences for all fifteen suspects on trial over one of Europe's worst disasters in decades. On 4 October 2010 more than one million cubic meters of toxic sludge, a waste product of aluminium production, poured out of a huge reservoir in minutes. It flooded the western Hungarian towns of Kolontár, Devecser and Somlóvásárhely like a tsunami, killing 10 people and injuring more 150 others. The sludge turned some 1,000 hectares of land into a Martian landscape. It even reached the Danube River through tributaries, potentially threatening drinking water supplies of millions of people. However, experts said it was sufficiently diluted by then to avoid causing major damage. Yet the court in the western city of Veszprém acquitted Zoltán Bakonyi, the former director of the MAL, the Hungarian Aluminium Production and Trade Company that caused the disaster. He and all other 14 employees on trial were acquitted of charges of negligence, waste management violations and damages to the environment. Chief judge Györgyi Szabó said that "from an objective point of view the suspects could not have known that the tragedy could happen". She said it is crucial to make a distinction between objective and subjective responsibility.

The verdict sparked strong reactions from survivors of the tragedy in the packed courtroom in Veszprém. One man was seen shouting "Outrageous verdict! We will protest!" before being escorted out by a security guard. Environmental groups and political parties said they were also dismayed by the verdict. The governing Fidesz party said the court's decision was "appalling" and added that that while it respected the court's independence, it wanted prosecutors to appeal the verdict. Prosecutors said they would do so. Authorities imposed a fine of nearly 500 million USD fine on MAL in 2011 and moved to nationalise the plant. Last February, Budapest set up a compensation fund for the victims, with many claims still outstanding. 28 January ■

*Szeretettel kívánunk boldog
Anyák napját minden
édesanyának és nagymamának!*

*Wishing all Mothers and
Grandmothers a happy
Mother's Day!*

Létay Lajos:

Édesanyámnak

Ha csak egy virág volna,
én azt is megkeresném.

Ha csak egy csillag gyúlna,
fényét idevezetném.

Ha csak egy madár szólna,
megtanulnék hangján.

Ami csak szép s jó volna,
édesanyámnak adnám.

*Anyámnak nem gyűjtöttem
gyertyát.
A fényt nem lehet
megvilágítani.
Szabó Magda*

*Gondoztál nap, mint nap
aztán évről, évre.
Tanítottál dalra,
szóra, szívre
szépre.*

**Mama
– Attila József**

**József Attila:
Mama**

Már egy hete csak a mamára
gondolok mindig, meg-megállva.
Nyikorgó kosárral az ölében,
ment a padlásra, ment serényen.

Én még őszinte ember voltam,
ordítottam, toporzékoltam.
Hagyja a dagadt ruhát másra,
Engem vigyen föl a padlásra.

Csak ment és teregetett némán,
nem szidott, nem is nézett énrám,
s a ruhák fényesen, suhogva,
keringtek, szálltak a magosba.

Nem nyafognék, de most már
késő,
most látom, milyen óriás ő, -
szürke haja lebben az égen,
kékítőt old az ég vizében.

I've thought one week of Mama only.
Upon her hips she bore, ungainly,
a clothes-basket; she'd climb the
stairway
up to the drying-attic's airway.

Then, for I was an honest fellow,
how I would shriek and stamp and
bellow!
That swollen laundry needs no mother.
Take me, and leave it to another.

But still she drudged so quietly,
nor scolded me nor looked upon me,
and the hung clothes would glow and
billow
high up above, with swoop and wallow.

It's too late now to still my bother;
what a giant was my mother -
over the sky her grey hair flutters,
her bluing tints the heaven's waters.

– Translated by
Zsuzsanna Ozsváth & Frederick Turner

Let's Cook Hungarian

No Hungarian festive meal would be complete without *Fonott kalács* or Plaited Loaf. This is a light yeast bread with a golden brown crust, made in the form of a plait. The *Fonott kalács* became the "special occasion variety" of bread in the Hungarian countryside over six hundred years ago. Fancier than standard bread, it is an essential feature at Easter, Christmas and at country weddings. It is made in basically the same way everywhere, with slight regional variations in the dough, and variations in appearance according to the occasion.

Plaited Loaf (*Fonott kalács*)

500g flour (plus 2-3 spoons extra) 350 ml milk
 30g fresh yeast (or 10g dry yeast) 2 egg yolks
 50g icing sugar 80g butter (melted but not warm)
 ½ tsp salt 1 egg yolk for glazing

Dissolve a teaspoon of icing sugar in 100 ml lukewarm milk, crumble the yeast into the milk, cover with a cloth and leave to froth up (about 10-15 minutes) in a warm place. Sift the flour into a large, deep bowl, make a well in the middle and pour the frothy yeast mixture into the well. Mix as much flour into it from the sides to make a *galuska* (light, sticky) consistency, sprinkle flour over the top, cover with a tea towel and leave until it roughly doubles in size (about 20 minutes). Then add remaining milk, (slightly warmed), icing sugar, egg yolks and salt and knead to a smooth dough. When the dough begins to come away from the sides of the bowl, add the melted (but not warm) butter in 2-3 lots, mixing in well. Knead well until the dough starts becoming "blistered". Sprinkle with flour, cover with a tea towel and leave to rise in a lukewarm place until doubled in size (20-30 minutes). Lightly knead the dough on a floured surface, then divide into three equal portions, and shape each into a long roll. Pinch together the 3 ends, then loosely plait them together, pinching together the ends and tucking under to tidy up the completed plait. Place gently onto a baking tray lined with baking paper, cover with a tea towel and leave again until doubled in size (20-30 minutes). Brush the loaf with beaten egg yolk, and bake in an oven preheated to 200°C for 45-50 minutes. Keep an eye on it during the baking – if the top is becoming too dark, cover with baking paper for the last 10-15 minutes of baking. Remove from oven, cover with a tea towel and allow to cool completely before slicing. *Jó étvágyat!*

*** Lapzártánk után érkezett *** Stop press ***

Meghalt Nobel-díjas írónk Kertész Imre

Életének 87. évében hosszan tartó súlyos betegség után, 2016. március 31-én elhunyt Kertész Imre.

2002-ben a világon először magyar íróként Kertész Imre kapta az irodalmi Nobel-díjat. A Svéd Akadémia döntése

„Régi szokásainkat új helyekre is mindig magunkkal visszük.”
– Kertész Imre

indoklásában így írt: „egy írói munkásságért, amely az egyén sérülékeny tapasztalatának szószólója a történelem barbár önkényével szemben.” Kertész Imre 1975-ben megjelent, díjazott

műve, a *Sorstalanság* máig az egyik legfölkavaróbb és leghitelesebb holokausztregény.

2002 Nobel literature prize winner Imre Kertész dies

Hungarian novelist and Auschwitz survivor Imre Kertész, winner of the 2002 Nobel literature prize, has died [31 March 2016] aged 86 after a long illness.

Kertész became a Nobel laureate for works the judges said portrayed the Nazi death camps as "the ultimate truth" about how low human beings could fall. As a Jew persecuted by the Nazis, and then a writer living under repressive Hungarian communist rule, Kertész endured some of the most acute suffering

of the 20th century and wrote about it in both direct and delicate prose. Kertész was the first Hungarian to win the Nobel literature prize.

“If I am asked today what still keeps me here... I say without hesitation: It is love.”
– Imre Kertész

Contents

Képes ajánló – Offerings Pictured	2	Interview with Bernd Storck, head coach of the Hungary national football team	26
A huszonnegyedik órában – Szentirmay Klára	3	MIVIT – Anna MacKinnon	27
In the Eleventh Hour – Klára Szentirmay	3	Szellemi értékeink: Kassák Lajos	28-29
Tollforgató és kardforgató magyarok – Barta Tamás	4-5	Hungarian Poets: Lajos Kassák	30
Pen-wielding and Sword-wielding Hungarians	6-7	Miért is mondjuk? – Koller Bálint	31
Pilvax Coffeehouse	7	Gyöngyös Imre Shakespeare-je (22. szonett)	31
Gérez Attila: Kenyéren és vizen	7	Barangoló: Észak Magyarország (4)	32, 34
On Bread and Water – Attila Gérez	7	Wanderlust: Northern Hungary (4)	33
Borders – István Ladányi	8	News about Hungarians in New Zealand	35-37
Árpád Göncz – George Gomori	9	Gyöngyös Imre: Alázat és tudás	35
Nemcsak Árpi bácsi – Barta Tamás	10-11	Recent News from Hungary (compiled by P. Hellyer)	38-39
Göncz Árpád a legtávolabb lévő icipici országban – Szentirmay Pál	11	Anyák napjára – For Mother's Day	40
Interview with László Kövér, Speaker of the Hungarian Parliament	12-14	Let's Cook Hungarian	41
Levél Magyarországról – Czip Anikó	15	Lapzárta utáni hír – Stop Press	41
Orbán Viktor ünnepi beszéde – Budapest, 2016. március 15.	16-17	Contents	42
Speech by Prime Minister Viktor Orbán on 15 March 2016	18-19	Value of the Forint	42
Favourite Places in Hungary: Vác, part 1 – Paul Hellyer	20-21	Hungarian Communities in New Zealand	42
Emberek és történetek: A Handful of Hungarian Earth	22-23	Impresszum	42
History in Stamps, part 3 – Les Kokay	23	Daniella Sasvári's WOW success "Templa Mentis"	43-44
Interjú Huszár Istvánnal, a Magyar Labdarúgó Szövetség Nemzetközi Osztályvezetőjével	24-25		

VALUE of the FORINT

Rates as at **22 March 2016**

Base currency is HUF

Currency Unit	HUF/Unit
EUR Euro	311.44
USD United States Dollar	277.68
GBP United Kingdom Pound	394.49
CAD Canada Dollar	212.83
AUD Australia Dollar	211.51
NZD New Zealand Dollar	187.19
CZK Czech Republic Koruny	11.52
HUF Hungary Forint	1.00
PLN Poland Zlotych	73.18
ROL Romania New Lei	69.75
RUR Russia Ruble	4.13

Következő szám:

A Magyar Szó 2015-16-os előfizetési évének harmadik, azaz a 2016. júniusi számhoz beküldendő anyagot kérjük **2016. május 25-i** határidővel a szerkesztőhöz eljuttatni.

Email: editor@magyarszo.org.nz, postacím: PO Box 29-039, Wellington 6443.

Next issue:

The deadline for the third issue of the 2015-16 subscription year – that is the June 2016 issue – is **25 May 2016**. Please email contributions to editor@magyarszo.org.nz, or post to PO Box 29-039, Wellington 6443.

Hungarian Communities in New Zealand

Auckland Hungarian Club

President: Zsolt Gondi
PO Box 109-138, Newmarket
Auckland
tel: +64 21 02539290
email: akl.h.club@gmail.com

Hungarian Cultural Society Hamilton

Contact: Dr Adrienna Ember
tel: +64 7 8569331
email: nzdiversity@xtra.co.nz
www.diversityinstitute.co.nz

Hungarian Society of Wellington

President: Éva Bródy-Popp
1 Raroa Rd, Kelburn
Wellington 6012
tel: +64 4 4757775
email: p0ppsi@yahoo.co.nz

Hungarian Club, Christchurch

President: István Tóth
11 Hardy Street, New Brighton
Christchurch 8061
tel: +64 3 3557448
email: toth2@xtra.co.nz

Magyar Millennium Park Trust

Chairperson: Klára Szentirmay
PO Box 29-039
Wellington 6443
tel: +64 21 907487
email: klara.szentirmay@gmail.com

Founder (Alapító): Paul Szentirmay
Publisher/Chief Editor (Kiadó/főszerkesztő): Klára Szentirmay
Editor/Designer (Szerkesztő/tervező): Tünde Máté

Communications to: PO Box 29-039, Wellington, New Zealand 6443
tel: +64 21 907487
email: info@magyarszo.org.nz
website/honlap: www.magyarszo.org.nz

© Magyar Szó 1991-2016
All rights reserved/minden jog fenntarva
ISSN 1171-8978 (Print)
ISSN 2423-0138 (Online)

The aim of the Magyar Szó is to serve the interest of Hungarians living in New Zealand by publicising matters of interest and importance to them, and by documenting the life of the Hungarian community in New Zealand. The first issue was published as a circular for the Hungarian Community in Wellington. Since September 1991 (issue no. 6) the Magyar Szó has nationwide coverage and is sent only to subscribers. Opinions expressed in this bulletin do not necessarily reflect those of the Magyar Szó or its editors.

The bulletin is published every third month, commencing in December. The subscription charge (within New Zealand) for twelve months is \$40.00, students and beneficiaries, \$35.00; NZ\$45 to Australia, NZ\$47.00 to other places, and is payable to "Magyar Szó", or by direct credit to Magyar Szó, Bank of New Zealand (BNZ), 02 0585 0082725 01.

Whanganui-ban élő Sasvári Daniella, „Templa Mentis” alkotásával megnyerte a Shell Sustainability Díjat a 2015 World of Wearable Arts-ban.

Whanganui based Daniella Sasvári won the Shell Sustainability Award at the 2015 World of Wearable Arts Awards with her "Templa Mentis" creation.